

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Merimiehen matkamuistelmia 2

Author: Aukusti Högman

Release date: November 20, 2006 [eBook #19873]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MERIMIEHEN MATKAMUISTEMIA 2 ***

Produced by Tapio Riikonen

MERIMIEHEN MATKAMUISTEMIA II

Maalla ja merellä

Kertoeli

AUKUSTI HÖGMAN

Tekijän kustannuksella, Tampere, 1892.

Edellisessä vihkossani olen minä kertonut Martha Brokerin haaksirikon ja niitä kärsimyksiä, joita me, siitä pelastuneet, saimme kestää, miten me vietimme erakko-elämätämme asumattomalla saarella ja miten sieltä viimeinkin pelastuimme. Niin ikään on siinä kerrotuksi tullut rakkaan Mary-vainajani kuolema ja minun tuloni Liverpooliin, jossa minua hoidettiin, kunnes taasen jaloilleni kykenin.

Kukaan ajattelevainen ihminen ei suinkaan ihmettele, että olin kerrottujen tapausten ja kärsimyksieni jälkeen menettänyt haluni levottomalla merellä kulkujani jatkaa.

Nyt oli hartain haluni ensinnäkin matkustaa Glasgowiin rakkaan Mary-vainajan kotiin, hänen armaitten vanhempainsa luokse, saadakseni sitten heiltä omin korvin kuulla Maryn kohtalon ja hänen onnettoman loppunsa oikeat syyt.

Sen vuoksi kirjoitin Glasgowiin pitkän ja seikkaperäisen kirjeen, jossa perinpohjin selvitin tapaukset ja osittain Martha Brokerin haaksirikon syyt ynnä lopuksi pyysin matkaraajoja päästäkseni itse Glasgowiin.

Mutta ihminen säätää, Jumala päättää. Sen sairashuoneen johtaja, jossa olin potunut, tahtoi välttämättä, että minun piti vielä tehdä joku purjehdusretki, koska niinkuin hän mainitsi, en muutoin voisi jälleen saada kadotettua terveyttäni ja voimiani; minä en hänen mielestään muuten saanut

tarpeeksi raitista ilmaa hengittääkseni, johon kumminkin merimatkoilla jo niin olin tottunut. Ja jopa rupesin itsekin samaa ajattelemaan, oltuani jo näin kauan tässä suuressa kaupungissa, jonka ilma ei suinkaan ollut puhtainta laatua.

Lääkäri, joka oli gentlemanni sanan oikeassa merkityksessä, tarjoutui hankkimaan minulle paikan eräsen laivaan, jonka oli määrä muutaman päivän kuluttua lähteä Kalkuttaan Itä-Indiassa. Tämän päällikön kanssa hän sanoi olevansa hyvässä tuttavuudessa. Vielä sen lisäksi lupasi tämä jalomielinen ihmisystävä hankkia tarkkoja tietoja E:n perheoloista Glasgowista ja lähettää saamansa tiedot minulle kirjeessä Kalkuttaan.

Sinne tänne asiata harkittuani katsoin vihdoinkin käytännöllisemmäksi seurata hänen neuvojaan ja lähteä merimatkalle, vallankin kun en saanut toivottua vastausta enkä odotettuja matkarahoja Glasgowista.

Viikon kuluttua siitä, kun olin terveenä päässyt sairashuoneesta, sitouduin palvelukseen rautaiseen rekattiin Breacin Castleen. Minut kirjoitettiin palkattomaksi matruusiksi, ja minun oli määrä tehdyn sopimuksen mukaan ottaa osaa laivan töihin, sen mukaan kuin voimani sietivät, jota vastaan sitten saisin nauttia vapaan ruoan ja asunnon laivassa, kunnes olisin niin paljon voimistunut, että voisin tarpeen ja lain mukaisesti täyttää matruusin tehtävät laivassa.

Siis ulos taasen meren myrskyihin, harjanteille vaahtopäisten laineitten, kentiesi uusiin vaaroihin ja kärsimyksiin ja ehkä sittenkin saamaan kostean haudan levottoman meren pohjassa syvyydessä! Mutta mitäpä siitä; sepä se onkin merimiehen oikea hauta, samoin kuin sotilaan verinen taistelutanner.

Eikä olekaan merimiehen tapa surra eikä olla alakuloinen. Kun tulin taasen ulapalle, olin jälleen hyvinkin pian kotiutunut Breacin Castlessa ja muutamissa päivissä unhottanut vastenmielisyyteni merielämään. Ja niin minä hauskojen toverieni, iloisten meripoikain seurassa sain pian entisen hilpeän meriläisen luonteeni takaisin.

Ihmeellistä kyllä, rupesivat odottamattoman pian voimanikin lisääntymään päivä päivältä, niin että kolmen viikon kuluttua jo tunsin terveyteni olevan jota kuinkin entisellään, vaikka valitettavasti en entisiä voimiani ole tuon onnettoman haaksirikon jälkeen milloinkaan takaisin saanut.

Viidentenäneljättä vuorokautena Liverpoolista lähtemisemme jälkeen tapahtui Breacin Castlessa omituisen surullinen tapaus. En saata sitä tässä jättää kertomatta, vallankaan kun se minulle toi onnellisen seurauksen.

Ensimmäinen perämies Mr. Dalton kansallisuudeltaan englantilainen, oli vähää ennen Breacin Castleen tuloansa menettänyt nuoren rakastetun vaimonsa, joka äkkiä kuoli, ennen kuin he olivat avio-onnensa täyttä yhdeksää kuukautta yhdessä nauttineet. Tämä hänen vaimonsa äkkinäinen kuolema oli vaikuttanut Mr. Daltoniin niin masentavasti, että mies parka oli muuttunut sängen alakuloiseksi ja raskasmieliseksi.

Eräänä tyynenä, kauniina kuutamoyönä äsken mainittuna vuorokautena, noin kello kahdentoista aikaan, oli hän keskustellut ruorimiehen kanssa tavattoman vilkkaasti. Siinä hän oli valittanut painavaa suruansa sekä pakotusta päässään ja rinnan alla sydämen kohdalla. Sitä paitsi oli hän ollut tavallista levottomamman näköinen sekä ilmaissut toivovansa, että hän pian saisi purjehtia rauhallisempaan satamaan, oman ikävöidyn ja armaan Katiensa luo.

Tämän keskustelun kestäessä oli ruorimies huomannut, että Dalton tuostakin oli luonut levottomia, hourailevan tapaisia silmäyksiä ylös maston huippua kohden.

Vihdoinkin oli hän viitannut ylös samaan suuntaan ja värähtelevällä, pelonalaisella äänellä huudahtanut: "Katsos tuonne, John; tuolla hän seisoo, oma armaani, ihka elävänä ja viittoo minua luoksensa. Oi, katsopas vaan hänen hurmaavia silmiänsä ja kirkasta seppelettä hänen hiuksillansa!"

Mielenhäiriötä osoittavalla innolla oli hän sitten riistänyt päältäään nuttunsa ja rientänyt ylös mastoon. Ja ennenkuin ruorimies oli kerinnyt kapteenille hätäkelloa soittaa ja tämä päässyt laivan kannelle, oli Dalton jo ennättänyt ylös. Kun sitten kapteeni vihdoinkin saapui kannelle ja asian laidan kuultuaan lähetti muutamia matruuseja hänen jäljessään, kuului perämies Dalton jo maston huipussa epäselvillä sanoilla ja mielipuolen valittavalla äänellä sopertelevan: "Oi, Katie! Sielläkö olet, armaani? Odota minua vielä silmänräpäys, minä tulen, vihdoinkin tulen luoksesi, tulen oman lemmittyni, armaan puolisoni luokse!"

Samalla hän levitti kätensä ja syöksyi huimaavasta korkeudesta syvyyteen.

Kapteenin komennuksen mukaan käännettiin laiva heti vastatuuleen; pelastusvene laskettiin alas ja soudettiin sille kohdalle, mihin onneton oli hypännyt. Mutta turhaan itseämme vaivasimme häntä etsiessämme, emme jälkeäkään hänestä huomanneet. Dalton oli saanut hautansa levottoman meren

syvyyteen, Ahtolan tuntemattomiin majoihin.

Tämä liikuttava tapaus teki syvän ja surullisen vaikutuksen meidän mieliimme. Monta surullista aavistusta sukelsi esiin jo muutenkin taikauskoisten merimiesten mielikuvituksiin, ja kaikki näyttivät hämmästyneiltä.

Koko miehistö ilman poikkeusta kaipasi ja suri syvästi perämies Daltonia, sillä hän oli todellakin ollut kunnan mies, jalo- ja suoraluontoinen toveri, hyvä ja taitava merimies sekä harvinaisen sivistynyt ja sävyisä alamaisiaan kohtaan, mies, joka ei suonut heikommallekaan vääryyttä tehtävän; sillä hän piti koko miehistöä rakkaina tovereinaan.

Mutta tässä, niinkuin ylimalkaan mailmassa tapa on, toteutui minun suhteeni sananlasku: "Toisen hauta, toisen leipä". Sillä hänen surullinen loppunsa oli minulle onneksi, koska se tuotti minulle laivassa paremman paikan ja palkan.

Seuraavana päivänä, näet, kutsui kapteeni minut kajuttaansa ja tarjosi ilokseni minulle vainajan paikan, koska minä olin laivassa ainoa mies, joka olin perämiehen tutkinnon suorittanut. Sitä paitsi olivat minun seikkailuni Glasgowissa ja edellinen surkea meriretkeni sekä sen seuraukset vetäneet minun puoleeni kapteenin suosiota, sillä hän oli niistä saanut tietoja lääkäri R:ltä ja myöhemmin itseltänikin.

Minut kirjoitettiin siis laivan kirjoihin perämieheksi siitä päivästä lukien, jona olin laivaan tullut. Palkkaa sain myös nauttia samasta päivästä alkaen kahdeksan puntaa sterlinkiä (Suomen rahassa 200 markkaa) kuukaudessa.

Onnen kelkka oli siis taasen ruvennut minua kuljettamaan, onnetar hymyili jälleen minulle ja viittaili iloisesti eteenpäin pyrkimään, ottaen suosionsa minut, kovia kokeneen poloisen. Iloisena ja kiitollisin sydämin ylistin Luojaa, ja tulevaisuuteni toiveet kirkastuivat, ja niin minä taas aloin kulkea kohti hymyilevää tulevaisuutta.

Pian pääsimme jo päiväntasaajan kohdalle, jossa auringon lämpö oli niin kuuma, että kaksi ensikertalaista sai ruorissa auringon piston, sillä päivän kehrä paahtaa siellä niin kuumana, kohtisuoraan päälakeen, että se saattaa siihen tottumattomat pyörtymään. Sekä kaula että paljaat käsivarret tulivat suurille rakoille, ikäänkuin tavalliset palohaavat.

Jotta ei useampia tuonlaisia tapauksia sattuisi, vedettiin niinkutsuttu aurinkopurje ruoripyörän yli ja pingoitettiin leetankoihin, ja tätä sitten tavan takaa kostuteltiin vedellä, etteivät auringon säteet päässeet sen lävitse vaikuttamaan.

Viisikuudetta vuorokautta myötäensä purjehdittuamme tulimme onnellisesti pasaatiin. Ilmassa vallitsi sama tasainen, suloinen lämmin ja tuuli henki yöt, päivät aina samaan suuntaan, niin ettei köyttä eikä purjetta tarvinnut koskettaa kolmeen viikkoon. Vartijaakaan ei tarvinnut laivan kannella vaihtaa. Paitsi ruorimiestä ja kokka- sekä märssynvartijaa sai joka mies häiritsemättä levätä koko yön; tuskin lopulta enää päivälläkään miehistö tiesi, kenen vuoro oli levätä, kenen ulkona olla.

Sateisilla säillä me tukimme kannen rajassa olevat vesiviemärit ja kokosimme sillä tavalla vettä laivan kannelle. Siinä sitten toiset kylpivät, toiset pesivät vaatteitansa, toiset suotta aikojansa ilvehtivät; sillä vesi oli niin suloisen haaleata, ikäänkuin lämpimässä saunassa.

Eräänä kauniina päivänä saimme äkkiarvaamatta oivallista tuoretta kalakeittoa. Sanotaan, ettei hiiri juokse makaavan kissan suuhun, mutta tässä tapauksessa ei se sananlasku paikkaansa pitänyt.

Laiva kiiti eteenpäin 8 solmun väliä tunnissa. Kello 5 ajoissa aamulla oli melkein hankapurje. Minulla oli vuoroni olla kannella. Ajan vietoksi otin kaukoputken ja tähystelin sillä taivaanranta ja vast'ikään nousutta aurinkoa, joka hurmaavan kauniilla ruskollaan kultaili eteläisen meren välkkyviä laineita. Yht'äkkiä hyökkäsi suunnaton parvi lentokaloja laineista ja lensi toiselta aallon harjalta toiselle. Mikä runollinen, lumoava näky! Niinkuin lukemattomat jalokivet välähtivät ne nousevan auringon valossa, ja kerta toisensa jäljestä uudistui tuo soma näky. Parvi tuli yhä lähemmäksi suoraa päätä laivaamme kohti. Minä huusin kapteenille, joka juuri oli tulossa kannelle, ja hän, huomattuaan kalaparven, ryhtyi heti ruoriin ja käänsi laivan äkkiä myötätuuleen kalaparven ollessa ainoastaan noin viiden sylen päässä laivasta. Samalla parvi taasen teki hyppäyksen, ja kapteeni antoi laivan tehdä pienen käännöksen parvea kohti. Silloin oli koko parvi, pari kolme sataa kalaa, sekaantunut tai tarttunut limaisista siivistään laivan sivuun, kanteen ja hytin seiniin, niin että koko toinen puoli laivaa oli valkoisena kaloista.

Ei sitten muuta kuin joka mies kokoamaan kaloja laivan sankoihin, patoihin ja mikä mihinkin, ja näistä sitten kokki apumiehineen hernerokan asemesta sai ruveta valmistamaan oivallista kalakeittoa.

Lentokala on näöltään ja kooltaan silakan kaltainen; eroituksena vaan on se, että sen uimukset ovat jotenkin yhtä pitkät kuin itse kalakin, ja ne ovat muodostuneet siipien kaltaisiksi, niin että kala niiden avulla voi pyrähtää laineista ilmaan ja siinä jonkun matkan vauhdissaan eteenpäin mennä. Nämä siipi-uimukset ovat niin limaiset, että jos kala tulla surahtaa laivan kylkeen, niin tarttuu se siihen eikä heltiä ennenkuin seuraava laine siitä viruttaa sen irti. Ja jos kala on niin ylhäälle kohonnut, että se singahtaa laivan kannelle, jääpi se siihen eikä voi siitä liikkua, niin että sen helposti voi kiinni saada ilman mitään pyydyksiä.

Yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä lähtöpäivästä lukien näimme taasen toisenlaatuisen juhlakulun meren asujanten valtakunnassa.

Oli taasen suloinen iltapäivä. Noin kolmen ajoissa istuskelin kajuutan katolla ja vetelin päivällishaikuja kaikessa rauhassa, muistellen kaipauksella Marya, jonka kuvaa en vielä ollut voinut sydämeni sopeesta poistaa. Silloin alkoi vasemmalta puoleltani, tuulen puolelta, kuulua outoa suhinata, kummallista melskettä ja puhalluksia. Kavahdin seisoineni, ja arvatkaapa mitä näin? Näin tuulen puolella, niin pitkältä kuin silmä kantoi, lukemattoman joukon pieniä valaskaloja, jotka muodostivat ikäänkuin kiehuvan kosken, sillä ne tulivat säännöllisissä riveissä kuin sota-armeija ja vuoronsa mukaan rivi riviltä heittivät häränpyllyä veden pinnassa, niin että niiden koko ruumis tuli näkyviin. Ja samassa kun pää taasen tuli veden alta näkyviin, päästi otus kummallisen äänen, ikäänkuin olisi kovasti huudettu: "Phuuh". Väriltään näkyivät ne olevan muhean harmaita, vatsa vaalea, turpa eli pää pullomaisen pyöreä. Siitä syystä kait niitä kutsutaankin Englannissa pulloiturviksi. Kooltaan vaihtelivat ne puolentoista ja kolmen kyynärän välillä.

Noin kymmenen minuutin ajan olimme laivoinemme keskellä tuota kala-armeijaa, eivätkä nuo iloiset mellastajat näkyneet mitään meidän laivastamme välittävän, sukeltelivat vain arastelematta laivamme alle ja sieltä pois sekä molemmilla sivuilla että edessä ja takana, pyörähtelivät häränpyllyä ja ikäänkuin hyvästijätöksi heiluttelivat kankeita pyrstöjään huutaen: phuuh, kunnes vihdoin katosivat kotiinsa aaltojen alle.

Kymmenen vuorokautta toista sataa kestäneen purjehduksen jälkeen saavuimme vihdoin onnellisesti matkamme perille Hindujen maihin, Itä-Indian lämpöisiin seutuihin, kahta päivää ennen uudenvuoden aattoa.

Tämä oli minun ensimmäinen uudenvuoden iltani, jonka merimiehenä ollessani tulin viettämään laivassa sen satamassa ollessa. Omituisena muistona on se jäänytkin mieleeni; sillä niin merkillistä, satumaista uudenvuoden viettoa en ole koskaan ennen tai jälkeen enään nähnyt, eikä niin hauskoja muistoja ole jättänyt jälkeensä mikään muu uudenvuoden ilta kuin tämä, jonka vietin täällä lähellä ihmiskunnan ensimmäisten esi-isäin asuntopaikkaa, joka lienee näillä maailman suunnilla ollut.

Kalkutta on suurimpia, vilkasliikkeisimpiä merikaupunkeja koko Itä-Intian rannikoilla. Tähän aikaan vuodesta olletikin on sen satamassa tuhansittain sekä purje- että höyrylaivoja monista eri maista ja kansoista.

Pääasiallisesti ottavat laivat riisi- ja hedelmälasteja ja tuovat tänne kivihiihtä, olutta ynnä kaikenlaista sekatavaraa.

Nytkin kertomuksessamme mainitulla ajalla oli satama täynnä kaikenkaltaisia kauppalaivoja, suurempia ja pienempiä, veljellisessä sovussa leväten satamassa viisi ja kuusi alusta vierekkäin toinen toisiinsa kytkettyinä.

Mihin suuntaan vain katseensa loi, niin aina, niin pitkälle kuin silmä kantoi, näkyi kuin loppumaton sekava metsä mastoja ja raakapuita lukemattomiin saakka.

Kuvittelepa sitten, arvoisa lukija, sitä huumaavaa, satumaista vaikutusta, minkä tämmöinen monikirjava, elävä taulu teki meihin kuhunkin, jotka emme ennen tämmöistä suuremmissa näkyä olleet nähneet, kun tämän lisäksi vielä tulivat nuo omituiset temput, joita täällä vuosien vaiheella kahdentoista lyönnillä toimeenpannaan ja joista me emme ennakolta mitään aavistaa tienneet.

Noin kymmentä minuuttia ennen kahtatoista uudenvuoden yönä komennettiin nimittäin jokaisessa laivassa miehet raakapuille ja annettiin heille ainekset tulisoihutuja varten.

Juuri kahdentoista lyönnillä sytyttivät he yht'aikaa soihtunsa yön pimeydessä ja hiljaisuudessa. Samassa rupesi raketteja, kaiken värillisiä ja kokoisia, lentelemään rannoilta ja laivoista, kanuunoiden, pyssyjen ja revolverien paukuessa. Samalla hetkellä leimahtivat monet tuhannet eri väriset paperilyhdyt kaikkialla tuleen, valaisten koko sataman mitä hurmaavimmalla taikavalolla. Kaupungin ja laivojen kelloja soitettiin rämpytettiin kaikin voimin, niinkuin viimeinen hetki olisi käsissä ollut. Sen lisäksi kaikuivat tuhansien merimiesten kurkuista mitä hurjimmat ja iloisimmat uudenvuoden hurraahuudot, sekaantuen rumpujen pärinään ja kaikenmoisten soittimien pauhinaan. Tämmöistä valoa ja iloa

kesti taukoomatta neljännestunnin, ja koko sen ajan tuntui minusta kuin olisin äkkiä temmattu todellisesta elämästä mitä ihmeellisimpään satumaailmaan.

Jos minnekä katseensa käänsi, näkyi lukemattomia tulisoihituja, korutulituksia, bengaalitulia punaisia, sinisiä, keltaisia ja jos jonkin värisiä, niin että koko suunnattoman lavea satama tuhansine aluksineen näytti olevan yhtenä ainoana tulimerenä, jommoista en ikinä ollut ennen nähnyt enkä ollut kuullut muidenkaan kertovan.

Neljänneksen yli kahdentoista kuului jymää yhteislaukaus lähellä olevasta linnoituksesta ja pani koko sataman tärisemään. Se oli ennakolta ilmoitettu merkki, jonka jälkeen koko tuo merkillinen uudenvuoden tervehdys oli yhtä äkkiä loppuva, niinkuin se oli alkanutkin.

Ikäänkuin taikasauvan käännöksellä vaikenivat kanuunat, pyssyt, rummut y.m. lukemattomat metelin tuottajat, tulet sammuiivat ja kaikki oli taasen hiljaista kuin haudassa.

Mutta nyt vasta tämän satumaisen näytelmän loistokohta hämmästytti ensikertalaisen silmiä.

Sataman suulla olevan linnoituksen tornin huipusta levisi äkkiä yön pimeälle taivaalle mahtava, paukkuva ja sähisevä korutulitus, jota tuskin voinen kuvata.

Ensin ilmaantui kirkas, seppelöity risti, noin kyynärän korkuinen, ruusun punaisen tulen keskellä. Kun olimme muutamia sekuntia sen suloista loistoa ihailleet, lensi se ylös pilviä kohden, ja sijaan tuli kirkas, kimalteleva tähti punaisen ja keltaisen tulen keskellä. Muutaman sekunnin kuluttua suhahti tähti vuorostaan ilmaan ja kulki verkalleen idästä länteen niin pitkälle kuin silmä voi sitä seurata. Sitten taasen seurasi viheriäinen tuli, jonka keskellä kuu levollisesti levitti himmeätä valoansa, kunnes se vähitellen pieneni, niin että siitä ainoastaan pieni kaistale lopulta näkyi.

Mutta samassa kuin kuun viimeinen kaistale sammui, sukelsi esille aurinko, joka valaisi osan satamata kirkkaasti kuin sähkövalo. Tuon tuostakin tulista vauhtia pyörivän auringon keskipisteestä levisi pieni aukko, josta singahteli tähtösiä, pienempiä ja suurempia ylös ilmaan, josta ne sitten paukkuen ja rätisten sammuiivat. Vihdoin hajosi itse aurinkokin kauheasti pamahtaen ilmaan ja katosi.

Luulimme auringon kadotessa tulitukset jo loppuvan; mutta samassa taasen räjähti linnan tornista raketti ilmaan ja sen lähtöpaikkaan ilmaantui sininen tuli. Se suureni suurenemistaan ja rupesi tekemään ihmeellisiä kiertokulkuja ja kiemuroita. Sinisen tulen keskellä ilmestyi vanha, pitkä, valkopartainen, vääräniskainen ukko, kantaen vanhaa vuosilukua sylissään. Ukko nyökkäili päätään, ja joka nyökkäyksellä lensi vanhan vuosiluvun numero ilmaan. Tuli ukon ympärillä rupesi yhä enemmän sähisemään, kunnes lopulta ukko rupesi tuisemaan, ja viimein sekin suhahti tuhansiksi säkeniksi ja levisi paukkuen ja rätisten yön pimeyteen.

Kun oli vielä jonkun aikaa kestänyt mitä ihmeellisimpiä ja vaihtelevimpia tulituksia, saimme lopuksi nähdä vielä uuden vuosiluvun, jonka jäljessä kaksi enkeliä liiteli, ja samalla kuului tornista tuon kaikille englantilaisille tutun kansallishymnin "God Save the Queen" (Jumala kuningatarta suojelkoon) voimakkaat säveleet.

Englannin vaakuna näkyi vielä rätisevänä vuosiluvun etupuolella, vähän aikaa valaisten pilkkopimeätä yötä, kunnes sekin viimein sammui. Kansallishymnin sointuvat säveleet hivelivät korviamme, ja tuntui siltä, kuin soitto ja veisuu olisivat vähitellen kovenneet ikäänkuin lisäjoukkoja laulajiin ja soittajiin olisi liittynyt. Lopuksi kaksitoista järeätä tykinlaukausta lopetti tämän juhlallisen uudenvuoden tervehdyksen.

Tämmöinen oli minulla tämä uudenvuoden yö päiväntasaajan tuolla puolen

Olin joutunut ihan hurmauksiin tästä yli kaiken käsityksen menevästä, viehättävästä näytelmästä, joka oli niin äkkiä ilmaantunut ja taas hävinnyt. Tarvitsin kauan aikaa selvitelläkseni itseäni ja käsittääkseni kaikkea tuota, mitä olin nähnyt, ja palautuakseni jälleen tähän jokapäiväiseen elämään.

Kymmentä päivää vailla kaksi kuukautta viipty laivamme Kalkutassa. Sen ajan kuluessa otettiin lastiksi riisiä ja ruokatarvikeita neljän kuukauden matkaa varten Guadaloupe saarelle, joka kuuluu Länsi-Intian saaristoon. Olimme myöskin suostuneet viemään sinne seitsemän sataa siirtolaista, kaikki köyhää työkansaa maaseuduilta. Nämä aikoivat lähteä työskentelemään Länsi-Intian äärettömän suurille ja viljaville sokuriruoka-vainioille.

Ihmisparat! He antautuivat melkein kuin orjuuteen vapaaehtoisesti; mutta parempihan on olla orjana kuin kuolla nälkään.

Valtio joka heidät sinne lähetti, oli luvannut, paitse vapaata matkaa, yöpitoa ja vaatteita, perille päästyä heille taata ruoan ja vaatteet sekä 5 rupiata (Suomen rahassa 12 markkaa 50 penniä) palkkaa

vuodelta viiden vuoden aikana, jonka kuluttua heidät vapaasti takaisin kuljetettaisiin. Tätä vastaan täytyi heidän nämä 5 vuotta olla sokurinviljelijäin omaisuutena niinkuin hevoset, härät ynnä muut, sekä isän että äidin ynnä lapsien.

Meille eli laivan kapteenille maksettiin kuljetuspalkkaa 25 puntaa eli 500 Smk. hengeltä koko matkalta, johon maksuun laivan täytyi pitää heille täydellinen ylöspito, vaatteet, makuupatjat, peitteet, lämmin vesi joka aamu vaatteitten ja heidän itsensä pesua varten sekä tarpeellinen lääkärinhoito tarvittaissa. Jos kuka matkalla kuolisi, hänestä ei mitään maksettaisi, mutta sitä vastaan hyötyisimme me jokaisesta matkalla syntyvästä lapsesta saman kuin aikuisestakin kuljetettavastammekin.

Omituista oli katsella näitä puoliviljeljiä ihmisiä heitä laivaan kuljetettaessa. He olivat aivan alastomia, kahvinruskeita väriltään, tukka kiiltävän musta ja lainehtiva, hentoja, kaunisvartaloisia ruumiiltaan, mutta muutoin mitä alhaisimmalla sivistyksen kannalla ja arkoja kuin arimmat metsän eläimet. Useat heistä eivät koskaan olleet valkoihoista ihmistä nähneet, eikä monikaan heistä liene näköpiiriänsä tätä ennen ulottanut ulkopuolelle syntymämetsiään. Meidät nähtyään eivät he mitenkään tahtoneet uskaltaa lähestyä isoa luukkuja, josta heidän oli laskeutuminen laivan välikannelle heitä varten valmistettuihin olinpaikkoihinsa. Täytyi sentähden komentaa miehistö pois heidän näkyvistään.

Omasta olostani tässä etelämaisessa kaupungissa kerrottakoon tässä myös jotakin. Kapteeni O'Brienin kanssa oli meistä tullut erinomaisen hyvät ystävykset. Mutta luonnollista oli, että minua usein vaivasi raskas surumielisyys, sillä olinhan saanut niin paljon kärsiä sekä ruumiillisesti että henkisesti, ja voimani yhä pysyivät heikonpuolisina; mutta erittäinkin sydämessäni asui synkkä muisto rakkaan Maryni odottamattomasta kuolemasta.

Huvittaakseen minua ja estääkseen minua vaipumasta ikävään ja epätoivoon yksitoikkoisessa merielämässä, antoi kapteeni minun olla maissa koko ajan, minkä laivamme viiپی satamassa, oppiakseni hindulaisten kieltä, jota minun oli muka tarvis vähän osata tullakseni matkalla toimeen noiden seitsemän sadan hindulaisen kanssa, joita meidän oli laivallamme kuljettaminen ja joiden hoidosta minun oli huoli pitäminen.

Sitä tarkoitusta varten hän toimitti minut työnjohtajaksi eräälle maatilalle, joka on noin 3 Englannin peninkulmaa Kalkutan kaupungista ja jossa hän kertoi itsekkin ennen jollakulla matkallaan käyneensä, kehuen tätä seutua erittäin terveelliseksi ja sopivaksi olinpaikaksi minulle.

Maatilan omistaja, Abdul Sahidan, harjoitti maatilallansa myös suurenmoista teenviljelystä, ja hänellä oli erinomaisen laajoja riisivainioita ja hedelmällisiä, rehottavia hedelmätarhoja. Hänellä oli perhettä sata kolmekymmentä viisi henkeä, suuri joukko siipikarjaa y.m. elukoita.

Abdul Sahidanilla oli itsellä ollut 10 vaimoa, sillä hindulaiset viettävät vielä patriarkkain elämää, ja heillä on monivaimoisuus luvallinen. Näitä paitsi oli hänellä 90 orjaa sekä nuori, kukoistava 16 vuotias tytär, joka oli läpikäynyt jonkinlaisen oppilaitoksen ja siis "sivistynyt" nainen. Hän haastoi jotenkin selvästi englanninkieltä, rämpytteli auttavasti pianoa ja oli vaatetettu euroopalaisten naisten tapaan. Hän osasi istua oikein tuolilla ja sohvalla, niinkuin sivistyneet ihmiset ainakin, eikä vaan lattialla ja maassa jalat ristissä alla, niinkuin hänen muut kansalaisensa. Samoin hän osasi myös syödä veitsellä, kahvelilla ja lusikalla eikä ainoastaan viisihaaraisellaan. Sitä paitsi hän osasi laulaa ihmeen viehättävällä äänellään neljä, viisi erinlaatuista englantilaista laulua sekä kirjoittaa englannin- ja hindulaiskieltä, sekä sen lisäksi tehdä monta hyvää ja hyödyllistä pientä askaretta, joihin euroopalainen tai sivistynyt nainen ei kykenisikään. Hindulaisten käsityksen mukaan hän oli siis korkeimmalla sivistysasteella ja pidettävä naisellisen täydellisyyden mallikuvana.

Muutoin oli Abdul Sahidan itsekkin sivistyneimpiä hindulaisten joukossa sillä paikkakunnalla, ja muuten kaikin puolin nerokas ja toimielias mies.

Neljä vuotta takaperin hän oli kääntynyt kristinuskoon, ja samoin olivat hänen päävaimonsa ja tyttärensä Mirjam tehneet. Nuo yhdeksän muuta entistä vaimoa olivatkin nyt vaan palvelijanaisten arvossa, kuitenkin niin, että heidän haltuunsa oli uskottu pääasiallisesti talouden hoito, joten heidän ei tarvinnut orjain tehtäviä toimittaa.

Abdul Sahidanin perheessä kohdeltiin minua valkoista sardah'ia (herraa) erinomaisen lempeästi ja ystävällisesti, jommoista kohtelua ei hindulaiselta olisi osannut odottaakaan. Oltuani talossa seitsemän viikkoa, tunsin siis itseni oikein kotiutuneeksi.

Sitten eräänä päivänä sain käskyn kapteeniltani tulla laivaan, koska muutaman päivän kuluttua laivan piti selvitä lähtemään, ja minun siis oli tarvis saapua tuohon uuteen seurapiiriini puhuttelemaan hindulaisia siirtolaisia heidän omalla kielellänsä. Silloin minut valtasi todellakin hämmästyttävä vastenmielisyys koko merielämän vaaroihin ja vaivoihin, niin että melkein halutti jäädä sinne, missä nyt olin, hindulaisen perheeseen, ja ruveta hänen teeskentelemättömän Mirjaminsa mieheksi.

Tämä johtui minun mieleeni etenkin siitä syystä, että Mirjam, isäntäni tytär, oli surusta ihan nääntymäisillään minun lähtöni tähden. Teeskentelemättömästi ja ujostelematta hän esitteli minulle, että minä iäksi päiviksi jättäisin kaikki lähtöpuuhat sikseen ja jäisin hänen luoksensa. Kun minä näin, minkälaisella lapsellisella luottamuksella hän tätä tuumaansa esitteli, ja ettei hän tahtonut minun selityksiäni korviinsakaan ottaa, koitin minä lohduttaa hänt parhaan taitoni mukaan sekä lupasin pian tulla takaisin, kun vain olin Länsi-Intian matkan tehnyt. Juttelin hänelle, että olin tämän matkan tekoon pakotettu, niin ettei kukaan muu siitä voisi minua vapauttaa kuin Englannin kuningatar, ja että ennen kuin Englannista kirje ennättäisi palata, olisin jo itsekin takaisin.

Minä lausuin siis jäähyväiset Abdul Sahidan perheenjäsenille. Tultuani lopulta Mirjamin luo, puhkesivat hänen tunteensa hurjina valloilleen. Hän heittäytyi minun kaulaani ja itki niin rajusti, että luulin hänen sydämensä pakahtuvan. Hetken kuluttua heittäysi hän siitä polvilleen jalkaini juureen, suuteli niitä, syleili minua polvista, ja itki ja pyyhkieli pitkällä, kauniilla hiuksillaan minun tomuisia jalkojani ja muutenkin itämaiseen tapaan ilmaisi katkerata suruansa mitä hellimmillä ja nöyryimmillä rakkauden ja kunnioituksen osoituksilla.

Vaikeaksi kävi minunkin suruni tätä luonnonlapsen katkeraa surua ja avomielistä rakkautta katsellessani. Yritin monta kertaa kohottaa häntä nöyrästä asemastaan, mutta ilman menestystä. Vihdoin sain hänen niinkuin lapsen istumaan polvelleni, jossa hän kätki kasvonsa minua vastaan ja rupesi taas vaikeroimaan ja itkemään. Hänen isänsä oli, niinkuin siinä sain tietää, luulotellut tyttö parkaa, että minä kentiesi ainaiseksi jäisin sinne ja ottaisin hänet vaimokseni. Ja totta tosiaankin, jos olisi Mirjam ollut valkoinen, niin ei hän olisi juuri Marynkaan rinnalla häpeään jäänyt, niin enkelinkaltasena kuin tämä minun sydämessäni oli jäänytkin. Ja sitä paitsi olisihan minusta tullut rikas ja mahtava tilan ja teeviljelyksien omistaja Itä-Intiassa, joka kait ei olisi ollut hulluinta sekään. Ja jos olisi minulla ollut niin paljon elämän kokemuksissa karjennutta kylmää järkeä kuin nyt, niin tuskinpa olisinkaan pääryläni lokaan viskannut.

Vihdoin minun täytyi luvata pyytää kapteenilta heti eroa perämiehen virastani, ansaittua palkkaani ja tavaroitani, ja tulla heti takaisin, ja merkiksi otin sormuksen sormestani, painoin sen Mirjamin sormeen ja ryntäsin ulos, hypähdin portaitten edessä hevosen selkään ja ratsastin karahutin taakseni katsomatta, hindulaispalvelijan seuraamana, kunnes maatila oli nähtävistäni kadonnut metsän siimekseen.

Kyllähän minä jo todellakin haastelin asiasta kapteeni O'Brienille. Mutta hän nauroi koko minun jutulleni, eikä hän sitä paitsi voinut minulle eroa antaa, koska hän ei olisi siellä saanut toista luotettavaa perämiestä, jota paitsi hän ei olisi uskaltanut niin pitkälle ja vaivalloiselle retkelle lähteä. Ja ivaten hän nauroi: "Kyllä merivesi ja raitis ilma semmoiset hullutukset pian pois huuhtovat".

Ja kyllä ne näkyivät sen tekevänkin, samoin kuin ne monta muutakin onnen tarjousta ovat huuhtoneet. Turhaan sitten jäljestäpäin kaduin, etten silloin karannut laivasta ja mennyt hindulaiseksi maanviljelijäksi.

Helmikuun 20 päivänä lähdimme Kalkutasta. Hinaajalaiva veti meidät ulapalle, ja sinne ne jäivät monet hauskat muistot ja iloiset hetket, joita olin siellä viettänyt etelän lämpimän auringon alla hindulaisperheen keskuudessa, eikä liene mitään outoa siinä, että monta kertaa matkallamme kaipaaksella tätä oloani muistelin.

Matkamme kului ilman mitään erinomaisia vastuksia. Ilmat olivat koko ajan erittäin kauniit; ei ollut myrskyjä eikä pahoja vastatuulia. Siirtolaisemme myöskin olivat hyvin rauhallisia ja kaikinpuolin tyytyväisiä uusissa oloissaan: Ja sopipa heidän niin ollakin, sillä eivätpä he olleet niin hyviin päiviin ennen tottuneet. He makasivat, söivät ja huvittelivat itsiään parhaimman taitonsa mukaan; ei tarvinnut heidän huolehtia maailman menoista mitään, saivat elää vaan niin kuin suloisinta paratiisin elämää.

Muutamia viikkoja laivassa oltua, rupesikin heistä näkymään, että he voivat erinomaisen hyvin, sillä laivaan tullessaan olivat heistä useimmat olleet laihoja kuin luurangot; mutta viikkojen kuluessa lihoivat he niin, että olivat kuin parhaat papualaisten syöttiläät. Monen kasvatkin alussa olivat oikein kuivettuneet ja ryppyiset, mutta lopulta kiilsivät ne jo lihavuudesta ja hyvinvoinnista kuin ruskea lakeerinahka.

Minä, joka olin muka hindulaisten kieltä oppimassa ollut ja vähän sitä oppinutkin, sain perämiehentoimeni ohessa myöskin pitää ylintä hoitoa heistä, josta toimesta minulle maksettiin 3 puntaa eli 75 Sm. lisämaksua. Minun velvollisuuteni siis oli pitää järjestystä heidän keskuudessaan sekä valvoa, että he saivat kaikki, mitä heille oli tulevaa, ja ettei latvan miehistö saanut millään tavalla sekaantua heidän asioihinsa eikä sopimattomasti heitä kohtaan käyttäytyä.

Tässä toimessani minä sain apumiehikseni kaksikymmentäviisi malajilaista, jotka ovat vaaleampihoisia ja joita siellä pidetään jalompana rotuna. Heidät minä järjestin niin, että heistä aina oli yksi ison

ja peräruuman vartijana ja toiset puolet välikannella järjestystä ja puhtautta valvomassa, kaksitoista miestä yöllä ja toiset päivällä. Kello 8 aamuin illoin oli vahtivuoro vaihtuva. Vanhin joukosta oli määrätty heidän ylipäälliköksi, joka taasen valvoi miestensä velvollisuuden täyttämistä ja illoin aamuin antoi minulle tarkat selvitykset kaikista tapauksista. Hänen oli määrä vain silloin tulla minua avuksi pyytämään, kun ei voinut itse seikoista suoriutua.

Tämä päällysmies oli palvellut 10 vuotta Intian sotaväessä ja osasi sentähden auttavasti englanninkieltä, joten hän oli minulle suurena apuna ja tulkkinaikin jatkuvissa tapauksissa.

Kolme kertaa päivässä tein minä säännöllisesti tarkastusmatkan välikannella. Silloin olivat usein kovatkin kurituskeinot tarpeen vaatimat, voidakseni saada ylläpidetyksi likimainkaan ihmismäistä puhtautta ja järjestystä yleensä näiden metsäläisten tapoihin tottuneiden puolivillien ihmisten keskuudessa.

Kalkutasta lähtiessämme oli kuumuus niin suuri, että täytyi pari kertaa päivässä vedellä vadella laivan kantta ja muita paikkoja, joihin auringon säteet sattuivat, sillä piki ja terva tunki tihkumaan saumoista ulos. Kun sitten muutamia päiviä lähtemisemme jälkeen ilma vähän alkoi viiletä, sain laivan lääkäriltä määräyksen jakaa mukana olevasta varastosta vaatteita alastomille hindulaisille.

Kukin nainen sai hameen ja lyhyen röijyn, jotka olivat tehdyt karkeista kamelinvillaisista langoista, sekä pitkän harvakuteisen liinankaistaleen, jota he käyttivät omituisena hameentapaisena vaatetuksena. Miehet saivat villahousut ja kapeamman liinakaistaleen, jolla he yläruumistaan peittivät tai käyttivät päässään turpaanin tapaan.

Joka aamu ajettiin heidät kuudelta ylös laivan kannelle itseään pesemään, ja kesti tätä pesemistä puoli kahdeksaan aamulla. Laivassa oli höyrykone, jonka pannusta he saivat tarpeen mukaan lämmintä vettä, jota runsaasti tarvittiinkin, kun heidän täytyi pestä koko ruumiinsa.

Kahdeksalta aamulla saivat he aamiaiseksensa kukin kaksi laivakorppua, kaksi kukkurapäistä ruokalusikallista sokerijauhoa ja sen päälle tuopin vettä.

Kahdeltatoista saivat he päivälliseksensä höyryllä keitettyä riisiä sekä curykastetta sen mukana. [Cury on hyvin maukasta riisikastetta, jota Itä-Intiassa yleiseen käytetään. Itse cury on juurikasvi, joka näkynsä puolesta paljon muistuttaa inkivääriä, mutta hienoksi jauhettuna on väriltään kauniin keltaista ja maistuu vähän kitkerältä. Siihen pienennetään sipulia ja pippuria ja vettä lisätään tarpeen mukaan, ja niin saadaan siitä sangen maukasta riisikastetta.]

Keskiviikkoina ja sunnuntaina pantiin curyn joukkoon liseeksi perunoita ja tuoretta lihaa pieninä viipaleina; ja silloinkos nämä yksinkertaisiin ruokiin tottuneet metsäläiset luulivat oikein herkuttelevansa.

Ruokahalu oli heillä mitä parhain. Heidän kauheasta syömätaidostaan tahdon tässä kertoa pienen esimerkin.

Olimme yhdeksättä vuorokautta matkalla, ja meri aaltoili sangen voimakkaasti, vaikka myrsky ei ollut kovin ankara. Merimatkoihin tottumattomista siirtolaisistamme oli moni meritautin: säälimättömissä kourissa. Niinpä oli erään perheenisän molemmat vaimot ja kaikki neljä lasta syömään kykenemättömiä. Tätä tilaisuutta käytti hindu-isä, joka oli sangen roteva mies, mutta laiha kuin luuranko, hyväksensä saadakseen kerrankin tilavan vatsansa tarpeeksi täyteen.

Hän otti kaikki seitsemän ruoka-annosta ja meni rakkaan perheensä luo välikannelle; muutoin täytyi kaikkein yläkannella aterioida, jos vaan ilma siihen oli sopiva. Kun nyt ei meritautia potevat perheenjäsenet voineet syödä, arveli kait mies, että synti oli saatua ruokaa takaisin viedä, eikä sitä tallettaa voinut. Loppupäätökseksi tuli se, että mies söi itse kaikki seitsemän annosta!

Puolen tuntia aterioimisajan jälkeen sain tiedon, että yksi siirtolaisista oli saanut "sisuksiinsa merikärmeen," sillä hän vääntelihe ja mateli pitkin ruuman laattiata kuin "käärme".

Tultuani paikalle näin miehen todellakin voihkuen ja ähkien pitkin ruuman lattiata nolon kuolon tuskissa kieriskelevän, silmät päästä pullistumaisillaan.

Kuulusteltuani hänen perheensä jäseniä ynnä lähinnä olevia makuutovereitaan, sain lopulta sen tiedon, että mies oli kentiesi syönyt liikaa, kun oli korjannut muidenkin perheenjäsenten osan avaraansa vatsaansa. Minä tietysti mitä kiireimmin haetin lääkärin tutkimaan tätä omituista potilasta, mutta hän ei voinut enään miestä auttaa; hän vaan ilmoitti lyhyesti, että miesparan vatsalaukku oli revennyt.

Potilas vietiin laivan sairashuoneeseen, jossa hän kauheita tuskia kärsittyään pian kuoli.

Puoliyön aikaan oli aina haudattava edellisenä päivänä kuolleet siirtolaiset, sillä sitä ei ilmoitettu

heidän omaistensakaan tiedoksi ennen kuin vasta kolme tai neljä päivää jälkeinpäin; jos taas ei vainajilla omaisia ollut, ei siitä kenellekään mainittu, vaan pyyhittiin vainaja luetteloista pois.

Seuraavana yönä muiden nukkuessa tuotiin ruumis sairashuoneesta, käärittiin vainajan peitteeseen, kiedottiin nuoralla ja sidottiin jalkoihin kivihiilisäkki, jonka piti painaa ruumis merenpohjaan. Tämän lisäksi vielä yksi merimiehistä, irlantilainen hulivili, veti nuoran kaulan ympärille ja ilveili, ettei muka nyt vettä kurkusta päässyt ukkoa enemmän paisuttamaan. Semmoisenaan ruumis sitten ilman muita juhlallisuuksia laskettiin vaipumaan syvään hautaansa.

Sama irlantilainen hulivili teki vielä ukkoparkaa mereen työnnettäessä muutakin raakamaista koiruutta, josta hän kuitenkin sai omituisella tavalla hyvin ansaitun rangaistuksensa. Ruumis, näet, oli kait tullut varustetuksi liian pienellä painolla, jonka tähden ei se heti pohjaan painunut, vaan kulki meidän huomaamattamme laivan köliä myöten perään saakka. Siinä se sitten tarttui peräsimeen ja pysyi siinä seuraavaan päivään saakka, jolloin se vasta siellä alastonna keksittiin. Kun taikauskoinen hulivili sai kuulla ja nähdä tämän, kauhistui hän sanattomaksi, uskoen täydellä todella vainajan aikovan seurata laivaa hänen koiruuksiaan kostaaksensa. Hädissään mies poloinen sitten teki päätöksiä ei milloinkaan enää kuolleita pilkkaavansa, olkootpa sitten kristityitä tahi pakanoita. Ruumis irroitettiin sitten keksillä laivastamme, emmekä sitä sitten enää nähneet, ja sen jälkeen irlantilainenkin vähitellen rauhattui.

Muutamia päiviä jälkeinpäin oli meillä tapaus hupaisempaa laatua, ja koska sekin on omiansa kuvaamaan hindulaisten yksinkertaisia elämäntapoja, tahdon sen tässä lyhyesti kertoa.

Oli nuori hindulainen kaunotar ja samoin nuori, siro hindupoika, jotka olivat toisiinsa mielistyneet. He olivat päättäneet jakaa yhdessä päivän työt ja helteet tulevan isäntänsä sokuriruoko-vainioilla, yksin voimin kiskoa suurimmatkin ruovut irti ja samasta kupista riisiä syödä. Sen tähden he pyysivät minua heitä vihkimään, josta palkakseni saisin tulevassa elämässä heidän esikoisensa ikuiseksi orjakseni; sillä hindulaiset näet uskovat sielläkin elettävän samaan tapaan kuin täällä maailmassa, vaikka huokeammalla tavalla ja huolettomammassa oloissa. Tähän tärkeään tehtävään en kuitenkaan tahtonut ruveta, vaikka toimen omituisuuteen katsoen vähän mielittelin täyttää heidän hartaan pyyntönsä. Minä ilmoitin asian laivan kapteenille ja samassa annoin hyvät todistukset nuorten käytöksestä heidän laivassamme olonsa ajalta.

Lääkäri, joka oli kaikin puolin käytännöllinen mies ja tunsu hindulaisten tapoja, suostui vihkimään heidät asianomaisten suureksi iloksi ja meidän laivanväen huviksi ja uteliaisuutemme tyydyttämiseksi. Minä sain käskyn heti saman päivän iltapuolella toimittaa naimahaluiset lääkärin eteen, ja sitten alkoi toimitus, jossa jotenkin seuraavat kysymykset ja vastaukset vaihdettiin:

Vihkijä: Onko teillä kummallakaan isä tai äiti elossa?

Vastaus: Ei kummallakaan.

Vihkijä: Onko ketään, joka jollakin tavalla voisi ja tahtois teidän naimistanne estää?

Vastaus: Ei ketään.

Vihkijä: Oletteko kumpainenkaan ennen toisen kanssa naimisissa olleet?

Vastaus: Emme kumpainenkaan.

Vihkijä: Onko morsiamella ollut lasta?

Vastaus: Ei ole.

Vihkijä: Onko morsiamesta lunastusmaksua määrätty, vai muutenko keskinäisestä rakkaudesta naimisiin menette?

Vastaus: Ei mitään lunastusmaksua; molemminpuolinen rakkaus naimisen perusteena.

Vihkijä: Tahdotteko te antautua toisenne kanssa ikuisen yhdyselämään?

Vastaus: Me tahdomme.

Vihkijä: Tiedättekö tarkoin, mitä velvollisuuksia naineilla on toisiansa kohtaan?

Vastaus: Kyllä tiedämme.

Vihkijä: Lupaatteko Suuren Hengen kuullen ja nähden aina nämä velvollisuudet täyttää?

Vastaus: Kyllä me täytämme.

Sitten tarttui vihkiä heitä molempia käteen, laski ne toisiinsa ja painoi niillä näin yhdistettyinä kummankin sydämen kohdalle. Tämän jälkeen tarttui hän heitä tukkaan ja käski heidän suudella toisiaan kolme kertaa, ja sillä aikaa, kun tämä temppu tehtiin, huusi hän heille: "Suuren Hengen nimissä ja hänen luvallaan olette nyt ainaseksi tässä ja tulevassa elämässä yhdistetyt". Ja näin he olivat mies ja vaimo.

Ilo ja onnellinen tyytyväisyys loisti nyt nuoren parin silmistä, ja sitten seurasi hindulais-tanssia pienessä piirissä, johon vain nuoren parin lähimmät tuttavat saivat osaa ottaa. Rumpujen pärrytyksen mukaan he sitten tanssivat ja tekivät temppujaan ja häränpyllyjään. Lopuksi kävi ympäri pieni "hobul hobul" (piippu), josta morsian ja ylkä ensimmäiset tupruavat savut vetivät. Siinä sitten oli koko kestitys. Ei siinä suuria kustannuksia eikä loistavia pukuja tarvittu; terveellinen ja seurattava esimerkki monelle meidänkin maassamme.

Monta muuta pientä kohtausta ja hullunkurista tapausta, joita tällä matkalla sain nähdä näitten alastomien puolivillien luonnonihmisten keskuudessa heidän ollessaan laivassamme, voisin kertoa, mutta tahdon supistaa kertomukseni vain muutamiin seuraaviin piirteisiin heidän elämästään ja tavoistaan.

Heidän uskontonsa, niin kuin lukija jo edelläkerrotusta lienee huomannut, on sangen yksinkertaista ja alhaista laatua. Muutamat palvelevat aurinkoa, kuuta, tulta, eläimiä, vettä sekä osa tuntematonta voimakasta Suurta Henkeä j.n.e.

Kristillisyyden alkaa myöskin heidän keskuudessaan levitä, vaikka vielä hyvin hitaasti. Kyllä siellä olisi lähetyssaarnaajille äärettömät työvainiot.

Koska minä olen tässä joutunut kertomaan yhtä ja toista näistä kuljetettavinamme olleista hindustanilaisista, niin suonevat hyväntahtoiset lukijani minun sen verran poiketa aineeni luonnollisesta järjestyksestä, että minä tähän liitän vähäsen laveammalta pakinoita näiden ihmissivistyksen milt'ei alhaisimmalla kannalla olevien hindulaisten koti-oloista, tavoista, uskonnollisista juhlamenoista ja muista, mitä opin heistä tuntemaan ollessani Abdul Sahidanin luona ja muuten liikkuessani heidän keskuudessaan sillä ajalla, kun laivamme viipyi Kalkutan satamassa.

Heidän asuntonsa yleensä ovat hyvin yksinkertaiset. Ne ovat tehdyt bamburuovoista, jotka pistetään pystyyn pehmeään maahan seiniksi. Tällainen huone varustetaan jyrkästi kaltevilla katolla samasta aineesta, joka sitten peitetään savella ja turpeella, niin että se jotakuinkin estää sadetta sisään valumasta. Akkunoita tällaisessa talossa ei ole. Ovi tehdään myös bamburuovoista, melkein samaan tapaan kuin pärekori, joka sitten juurilla kiinnitetään aukon suulle, ja tekevät nämä juuret sitten saranain virkaa.

Sisällä on leveä penkin tapainen lavitsa huoneen kahdella seinällä, ja siinä onkin tavallisesti koko kalusto.

Samaa lavitsaa käytetään sitten makuusijana ynnä ruokien sekä talouteen tarvittavien kalujen säilytyspaikkana, eikä näitä yleensä olekaan paljon. Huoneessa on pieni, hyvin yksinkertainen, muurarimestaria vaatimaton tulisija, tavallisesti huoneen keskikohdalla, välin syrjemmässä. Se on kyhätty kasaan milloin tiileistä, milloin muista tasaisista kivistä. Siitä johtaa hatara savupiippu osan savua ulos, mutta suurin osa jääpi huoneeseen. Tällainen uuni on näissä maissa tarpeen enimmiten vaan keittämistä varten.

Lapset, sekä pojat että tytöt, juoksentelevat vallan alasti, ilman pienintäkään ruumiin peitettä, aina 10:n ikävuoteensa asti.

Vanhempienkin henkilöitten vaatetus on varsin vaatimatonta laatua, ja ensikertalaisen on vallan vaikea ensi katsannolla erottaa eri sukupuolia toisistaan.

Miespuoliset alkuasukkaat käyttävät vaan noin parin kyynärän pituista ja puolen kyynärän levyistä liinakaistaletta vyötäisilleen käärittynä, ja näyttävät ne ikään kuin hyvin pingoitetuilta uimahousuilta. Ylä- ja alaruumis on vallan paljas. Päähineinään käyttävät he samankaltaista liinankaistaletta, välin punaista, välin kirjavata. Sen he kietovat päänsä ympärille turpaanin tapaan, samaan malliin kuin tavallisesti turkkilaisilla näkee.

Suurimmaksi osaksi ovat jalkineet heille tuntemattomat ylöllisyys-tavarat. Ainoastaan etevämmät hindulaiset käyttävät niitä, ja ovat nämä heidän sandaalinsa vähän samaan tapaan tehdyt kuin meidän lapatossamme, kuitenkin ilman varsia.

Naisten puku on yhtä yksinkertainen. He käärivät noin paria kyynärää leveän ja noin kolmea kyynärää pitkän liinankaistaleen ympärilleen sillä tavalla, että se ulottuu vyötäisiltä vähän alapuolelle polvia. Yläruumis on tavallisesti aina paljaana; ainoastaan silloin, kun ilma on vähän viileämpi, kietovat

he toisen samanlaisen liinankaistaleen ympärillensä, niin että se peittää pään, hartiat ja alastoman ruskean rinnan.

Sivistyneemmät ja varakkaammat asuvat tietysti puusta rakennetuissa huoneissa ja käyvät euroopalaiseen malliin vaatetettuina.

Kalkutan keskikaupunki on sentähden säännöllisesti rakennettu säännöllisine katuineen, taloineen ja myymälöineen. Mutta syrjäseudut ja lähin ympäristö on rakennettu sen mukaan kuin edellä olen esittänyt.

Koristusesineinä käyttävät sekä naiset että miehet korvissaan ja nenänsä välilihassa renkaita, puupalikoita, usein sormen paksuisia. Euroopalaisen kauneuden-aistin mukaan eivät nämä kuitenkaan millään tavalla heitä kaunista, vaan päin vastoin rumentavat.

Käsivarret vieläpä jalatkin nilkoista ovat koristetut kaikenmoisilla lasisilla, tinaisilla, kuparisilla, messinkisillä, hopeisilla, välin kultaisillakin renkailla, aina sen mukaan, kuinka varakas kantaja on. Näkeepä usein varpaissakin sormuksia. Tämmöisiä koristuksia he ihailevat kuin lapset ja koettavat kaikin tavoin niitä lisää hankkia.

Kasvojaan, hiuksiaan sekä yleensä koko ruumistaan voitelevat ahkerasti molemmat sukupuolet kokospähkinä-öljyllä, ja sen vaikutuksesta heidän ihonsa kiiltää kuin lakeerinahka, ja öljyä tippuu alati heidän hiuksistansa.

Heidän pääasiallisena ruokanansa on hedelmät ja riisi, jota viimeksi mainittua he käyttävät niin kuin jo edellä olen kertonut, maustimina he lisäksi käyttävät erästä tomarindumi-nimistä happamen makeata hedelmää, sekä suuressa määrässä kokospähkinä-öljyä kaikellaisten ruokainsa höysteenä.

Koitin usein kävelyilläni ostaa syödäkseni makeisia, leivoksia, sokuriteoksia, n.k. karamelleja y.m., mutta ne olivat aina niin kovin härskiintyneen pähkinä-öljyn makuisia, ettei niitä voinut meikäläinen syödä, vaikka heidän mielestään ne olivat herkkuja.

Hedelmät muutoin olivat erittäin maukkaita ja halpoja, ja niitä minä hyvin runsaasti kaikenmoisia söinkin.

Itä-Intiassa vallitsee monivaimoisuus rajattomassa määrässä maan alku-asukkaiden keskuudessa. Mies saa ottaa niin monta vaimoa kuin hän voi elättää. Naiset ovat ylimalkaan hyvin laiskanpuoleisia, mutta puhdasluonteisia.

Syöminen toimitetaan ilman lusikkaa, veistä tai kahvelia; sormet tekevät niitten tehtävän. Vasempi käsi, jota vain käytetään muihin saastaisempiin tehtäviin, pidetään aina selän takana aterioidessa, ruokia laittaessa sekä ylimalkaan aina ruokia ja juomia käsitellessä.

Muutamilta, sekä naisilta että miehiltä, olivat kaikki hiukset päästä ajellut. Muutamilla oli vaan päälaki paljas, toisilla taasen oli päälakella juhlallisen suuri tukkatöyhtö, mutta muualta ympäriinsä ajettu puhtaaksi.

Kun minä kerran kyselin tuollaiselta pensaspäältä, minkä tähden he semmoista töyhtöä päässään pitävät, sain vastaukseksi sen tarvitsevan olla siinä sitä varten, että sitten kun hän on uhrannut Suurelle Hengelle, hän on saanut luvan päästä sinne ijäisiin hedelmätarhoihin ja sen tähden täytyy hänen kantaa merkiksi tätä töyhtöä; ja kun hän sitten kuolee, niin voi enkeli helpommin tarttua tähän tukkatöyhtöön ja kantaa hänet pois tästä maailmasta; sillä samalla matkallaan kokoo enkeli monta kuollutta hindulaista, ennen kuin hän pääsee perille.

Kysyin sitten, mitä varten toiset ajavat kaikki hiuksensa pois ja toiset taasen vaan päälakensä paljaaksi. Siihen sain vastaukseksi, että Suuri Henki oli vihastunut niihin, joilta kaikki hiukset oli pois ajettu, ja merkiksi oli hän antanut niille onnettomille kovan päänkolotuksen, joka merkitsi, että jos ei hiuksia kaikkia ajeltaisi, antaisi Suuri Henki näkymättömän lähettilään nykkiä ne juurineen pois, ja sentähden ovat hiukset semmoiselta henkilöltä ajeltavat niin kauvan, kunnes kolotus loppuu. Kun tämän ajelemisen jälkeen tukka sitten kasvamaan rupee, ei sitä saa milloinkaan lyhentää tahi ajella muussa tapauksessa kuin että Suuri Henki taasen häntä jollakin vitsauksella kurittaisi.

Kolmannen lajin hän taasen selitti siten, että he kuoltuaan pääsevät ylimmäisiksi hedelmätarhojen vartijoiksi, ja syy, minkätähden tuo päälaki vain oli paljasna, on se, että Suuri Henki voitelee sen paikan jollakin nesteellä, niin että se valaisee toisten samanlaisten keralla pimeämmätkin kohdat hedelmätarhoissa, joten ei kenenkään tarvitse hetkeäkään pimeydessä vaeltaa.

Rukouksiansa ja hartaushetkiänsä viettäessään he levittävät allensa jonkun vaipan, jolle he sitten polvistuvat sekä painavat molempien käsiensä peukalopuolet ohimoitaan vastaan ikäänkuin varjoten

silmiään päivänvälillä. Sillä tavalla he loppumattomasti kumartelevat, niin että kasvot maahan sattuvat. Samalla he mutisevat epäselvästi jotakin, jota ei tarkinkaan korva voisi erottaa; ja välin taasen makaavat, kasvot maahan peitettyinä. Tämmöistä pokkuroimista voi sitten kestää tuntikausia.

Auringon palvelijat harjoittavat hartauttaan seuraavalla tavalla. Aamulla noustuansa he heti auringon nähtyään pysähtyvät, panevat kämmenensä yhteen, laskeuivat polvilleen ja siinä hetken aikaa rukoilivat tätä varjelemaan heitä kaikesta pahasta ja kaikesta vaarasta. Jos sitten päivän kuluessa aurinko sattuu äkkiä luomaan säteensä heidän silmiinsä, sattuipa se sitten missä tahansa, täytyy heidän, kesken uimistaankin, panna kämmenet yhteen ja kohottaa ne kasvojensa kohdalle.

Heillä on sangen merkillinen käsitys kuoleman tulosta. Kuolemaa ei saa vastustaa, olletikaan jos ihminen on veteen hukkumaisillaan. Semmoinen työ saattaa Suuren Hengen aina vihastumaan. Tässä kerron pienen tapauksen, kuinka tulin sen saamaan tietooni.

Viimeistä päivää Kalkutan satamassa ollessamme kävin kerran toverini keralla maissa. Laivamme oli jo hinattu vähän matkan päähän laiturista valmiiksi lastattuna, joten täytyi käyttää rantamiesten veneitä päästäksemme laivaan, kun sinne ei huuto kuulunut, että olisivat tienneet tulla meitä noutamaan. Otimme siis soutuvenheen ja lähdimme laivaa kohti kulkemaan. Veneessä oli kolme hindulaista soutajina. Päästyämme noin puoliväliin matkaa, pyörähti yksi hindulainen virtaan jonkun selittämättömän syyn tähden. Siinä kohden kävi kova virta, niinkuin Gangesjoessa aina käy aamuilla mereen päin ja iltasin sisämaahan päin. Mutta hänen toverinsa, vaikka he tuon kyllä huomasivat, eivät olleet siitä juuri tietävinänsäkään, jatkoivat vaan soutamistaan laivaa kohti. Me tietysti huomattuamme asian laidan, emme voineet tuommoista käytöstä sallia, vaan vaadimme heidän kääntämään veneen ja kiiruhtamaan hukkuvalle avuksi. Mutta siitähän ei tahtonut tulla mitään. Miehet rupesivat tekemään vastarintaa ja selittivät, että tuo mies oli onnellinen, kun pääsi pois, ja etteivät he mitenkään uskaltaneet eikä saaneet mennä kuoleman kidasta uhria riistämään; siinä tapauksessa he joutuisivat polttopuuksi Suuren Hengen tuliseen pätsiin. Tässä ei auttanut muu kuin pakko ja väkivaltaiset keinot, ja pikainen päätös oli tarpeen, sillä mies parkaa jo virta kuljetti kappaleen matkaa meistä. Minä iskin toista miestä niskaan ja vedin hänet pitkälle veneen pohjaan; toverini tekivät saman tempun toiselle. Sitten otimme revolverit esille ja lupasimme ampua heidät, jos eivät kiireesti ryhtyisi soutamaan. Tämä tempu auttoi. Minä istuin peräsimeen, ja sitten kiidimme tulista vauhtia hukkuvan apuun. Koettaen kiihottaa heitä vielä paremmin soutamaan, laskin revolveristani pari laukausta ilmaan, ja ne tekivätkin toivotun vaikutuksen. Muutaman minuutin kuluessa saatiin mies jälleen veneeseen. Mutta ihmeellisintä oli, ettei tuosta pelastustyöstä hukkumaisilleen joutunutkaan näkynyt juuri millänsäkään olevan.

Itä-Intiassa ei pidetä kuolleitten hautaamista tapana, koska ruumiit eivät kuitenkaan saa rauhassa levätä haudoissaan schakaali-pedoilta, jotka kaivavat ne ylös, raatelevat ja syövät ne. [Schakaali on koiransukuinen peto, joka elää enimmäkseen kuolleitten raadoista, mutta käy väliin elävienkin ihmisten kimppuun, jos heitä joukko sattuu yksinäisen ihmisen metsässä tapaamaan. Kerta ovat ne minua itseäni ahdistelleet, mutta siitä etempänä.] Sen tähden poltetaan ruumiit sitävarten rakennetuissa uuneissa eli krematoreissa, joita Kalkutassa on kaksi. Mutta köyhät, joilla ei ole varaa tähän kustannukseen, ovat ottaneet tavakseen heittää ruumiit Gangesvirtaan. Usein niinkin, että hindulaiset, huomattuuan kuolemansa lähestyvän ja jos heillä vielä itsellään on niin paljon voimia, että pääsevät virran rannalle, syöksyvät siihen ennen kuin kuolema ennättää heidän elämänsä lopettaa.

Usein tapahtuu niinkin, että sukulaiset, nähdessään sairaan rupeevan loppuansa tekemään, kiidättävät hänet virtaan; sillä Ganges-virtaa pidetään pyhänä, ja sentähden katsotaan suureksi onneksi, jos saa siinä heittää henkensä. Nähtävänä todistuksena tästä tavasta oli se, että joka aamu, kun laskuveni pakeni mereenpäin, näki kymmenittäin tummia hindulaisten ruumiita kumpaakin sukupuolta tulevan virtaa alaspäin.

Eräänä iltana myöhään palasin muutamasta merimiehiä varten perustetusta laitoksesta, nimeltä "The Strangers Rest" (Vierasten lepo). [Tämä oli pääasiallisesti lukusali ja kirjasto merimiehiä varten. Siinä saivat merimiehet myös kirjoitella kirjeitään, jota varten noin 5 pennin maksusta sai paperia, kirjekuoren, mustetta ja kynän käyttäköseen. Samassa sai mitättömän halvalla hinnalla kahvia, teetä y.m. virvoitusjuomia. Siellä pidettiin myös raamatunselityksiä ja muita hengellisiä kokouksia, raittiusesitelmää j.n.e. sekä koetettiin saada merimiehiä ja muita vieraita tekemään raittiuslupauksen, jonka minäkin siellä käydessäni tein. Ylimalkaan koettiin siellä mahdollisuuden mukaan saada vieraita viihtymään ja vetää heitä pois paheitten ja juoppouden tieltä. Tämän laitoksen perustaja ja ylläpitäjä oli eräs rahamies ja uskonnollisesta hartaudestaan sillä paikkakunnalla yleisesti tunnettu mr. Roland Lyon.] Silloin tapasin kadulla omituisen seurueen. Se oli tuommoinen tavallinen Brahman juhlasaatto, joka kirkuen ja pauhaten kulki pitkin hämärästi valaistuja katuja, tuon tuostakin aina hetkeksi pysähtyen.

Lähestyimme tätä omituista seuruetta, saadaksemme selkoa sen merkityksestä.

Omituisen näköisille paareille, joita kantoi kahdeksan alastonta hindua, oli asetettu vieläkin

omituisemman näköinen rakennus, joka muka kuvasi Brahma-jumalan temppeliä. Se oli himmeästi valaistu savuavilla kokospähkinä-öljylampuilla, ja temppelin akkunat olivat täynnä heidän epäjumaliensa kuvia.

Arkki eli epäjumalan temppeli oli varustettu yhdellä viiden kyynärän ja neljällä kahden kyynärän korkuisella tornilla, joissa myöskin paloi edellä mainitun laatuja lamppuja. Kunkin tornin huippuun oli vielä pystytetty tulisoihduksi jonkunmoinen lamppu, joka myös oli samalla öljyllä täytetty.

Lähinnä arkin ympärillä kulki brahmiini-pappeja, jotka siinä tanssivat ja muuten riehuivat. Hekin olivat vallan alasti, mutta koko heidän ihonsa oli maalattu täyteen kärkeä ja muita eläimiä, joita he pitävät pyhinä. Samoin olivat heidän kasvonsakin täynnä mitä kummallisimpia punaisia, keltaisia ja valkoisia viuruja ja kommervenkkejä.

He lauloivat eli oikeimmin sanoen ulvoivat lakkaammatta kumealla äänellään temppelinsä ympärillä joitakin sanoja, joiden merkityksestä en päässyt selville; mutta korvissani kaikui lakkaammatta, niinkuin maanalaiset kummitukset olisivat julisseet tämän laatuja sanoja: "Memmelukkii, mommatrukkii, tamarlykkii, trumalukkii"...

Aivan lähelle heitä, ei euroopalaisen sanottu silloin olevan hyvän tunkeutua, sillä semmoisissa tilaisuuksissa he ovat niin vimmoissaan ja haltioissaan, etteivät silloin suuresti välitä, vaikka hengen veisivät vieraalta, joka uskaltaa heidän pyhitettyä temppeliänsä tunkeilevalla läsnäolollaan saastuttaa, ja heidän pyhää riemuansa häiritä.

Seurasin toverini keralla pienen välimatkan päässä tuota outoa juhlasaattoa, mikä milloin kääntyi toiselle, milloin toiselle kadulle. Taukoomatta liittyi siihen uusia joukkioita, pienempiä sekä suurempia, kaikki varustetut tulisoihduilla, joita he hurjasti heiluttivat päitensä yli, kirkuen ja ulvoen sekä mutisten käsittämättömiä juhla- ja hartauslauseitaan.

Vihdoin lähestyi juhlasaatto virran rantaa. Aina meluisammaksi ja hurjemmaksi se tuli, kunnes viimein koko temppeli epäjumaloineen ja koristuksineen auringon nousun aikaan uhrattiin jumalille siten, että se sytytettiin tuleen ja heitettiin virtaan. Hetken sitten siinä rannalla hypittyään, tanssittuaan ja ulvottuaan lähti kukin kotiinsa omia teitään.

Heidän temppelinsä eli hartaushuoneensa ovat sangen yksinkertaiset. Se on tavallinen huone vain, ilman mitään erityisiä merkkejä eli kaunistuksia; laattiana on paljas maa, eikä siellä näy mitään pöytiä, tuoleja tai penkkejä. Keskellä huonetta on ainoastaan sen jumalan kuva, jota he palvelevat; seinät ovat savustuneet öljyvalkeista, ja vielä ne mustenemistään mustenevat noista aina palavista lamputa, jotka valaisevat koko tätä pyhää paikkaa ja joiden savu on heidän mielestään suloisimman makeata hajua.

Ympäri huonetta, niin tiheässä kuin suinkin mahtuu, istuu hindulaisia maassa kyyryssissään tahi jalat ristissä allaan pappinsa ympärillä, joka on samassa asennossa. He laulavat kaikin yksitoikkoista säveltä, ja sen ohessa pari, kolme miestä paukuttelee nyrkeillään erästä rummun kaltaista esinettä, niin hartaasti kuin voimat sietävät. Tämä sitten on heillä "kirkko-musiikina". Itse rumpu on muodoltaan hyvin nuuskatynnyrin näköinen, ja sen molempiin päihin on pingoitettu raaka vuodanpala.

Ravintoaineita, paitsi hedelmiä, eivät hindulaiset ylimalkaan käytä muita kuin tupakkaa. Mutta heidän piippunsa eroavat suuresti niistä, mitä meillä on totuttu näkemään. Ne ovat nimeltään "hobul bobul" ja ovat omituisen näköisiä. Otetaan kuorittu kokospähkinä; siihen tehdään reikä, johon varren pää pistetään, ja toinen pesää varten. Sitten kaavitaan sisusta pois. Pähkinän kuori täytetään sitten puoleksi vedellä vähän alapuolelle reikiä. Sitten pistetään sormen paksuinen onsisuksinen bamburuoko varreksi ja pesä toiseen reikään, ja niin on piippu valmis täytettäväksi. Savu imetään siten vedellä täytetyn pähkinän lävitse, josta syntyy omituinen porina pähkinässä. Mutta tuommoisesta laitoksesta on se etu, että öljy jää veteen, eikä tupakka siten ole terveydelle niin vahingollinen.

Käytännössä on heillä toisenlainenkin piippu. Siihen voi pistää 6, jopa 12:kin piipun letkua tahi vartta yhtä haavaa. Semmoisesta voi koko seurue yhtä haavaa polttaa, ja kutsutaankin semmoista piippua "boburi bob" (seurapiippu). Tämmöinenkin piippu on varustettu vesikuulalla, josta letkut lähtevät ja jonka lävitse tupakansavu imetään.

Mutta lienee aika palata takaisin kertomuksessamme ja purjehtia siirtolaistemme keralla Länsi-Intiaan.

Tällä pitkällä matkallamme poikkesimme S:t Helenan saareen ruokavarastoamme lisäämään. Tämä historiallisesti kuuluisa pieni saari on aavan meren keskellä Afrikan eteläisimmästä nokasta länteen päin. Se on merkillinen sen vuoksi, että Ranskan kukistettu keisari Napoleon I sai täällä olla vankina, ja täällä hän sitten kuolikin. Harmaankarvaisesta kivistä rakennettu linna, jossa häntä säilytettiin, on saaren korkeimmalla huipulla. Tästä linnasta on erinomaisen mahtava ja majesteettillinen näkyala, katsoi mihin suuntaan tahansa; joka puolella huuhtelee lavea meri mahtavilla laineillaan saaren

korkeita, kallioisia rantoja.

Me saavuimme Guadaloupen edustalle 19 päivänä huhtikuuta, pitkäperjantai-aamuna 11 ajoissa. Siinä laskimme ankkurin pohjaan, päätettyämme kaikin puolin onnistuneen matkamme.

Mutta koska nyt oli pitkäperjantai, niin emme saaneet sinä päivänä ryhtyä siirtolaistemme maihin kuljettamiseen, vaan täytyi meidän odottaa seuraavaan päivään, ja saivat he siis kaikki vielä olla sen päivän laivassamme, joka heitä kaikkia näkyi hyvin miellyttävän.

Tämä sama pitkäperjantai ei koskaan unhoitu mielestäni, sillä minulle oli se vähällä tulla viimeiseksi päiväksi, sillä minä, nimittäin, olin joutua hai-kalan kitaan.

Tapaus oli seuraavata laatua.

Olimme juuri saaneet selvitettyiksi laivan työt, ja olin laskenut miehistön vapaaksi, kun astuin ulkopuolelle laivansivua asetetulle telineelle. Sen olin samana aamuna antanut sinne tehdä huomista päivää varten, jolloin piti ruvettaman laivansivua pesemään.

Noin yhden vaiheilla puolenpäivän jälkeen tarkastelin joutessani saaren rantamia, sen viehättäviä, kauniita viljavia vainioita, suuria sokuriruoko-viljelyksiä, joka viehättävä taulu mereltä katsoen olisi kyllä ollut kiitollinen ja runollinen työala taiteilijan siveltimelle.

Siinä vaivuin unelmiini ja ajatukseni kiitivät kauvas kohti Pohjolaa, armaasen lapsuuden kotiin, lähelle raukkoja Lapin rajoja. Ikävöiden ikävöiden ajattelin, tokko vielä isäini maata nähdä saan. Silloin huomasin ennen mainitun telineen, ja samalla juolahti päähäni mennä koettamaan, josko tuo oli kyllä kestävä ja varma.

Laskeuduin samalla alas ja olin juuri tullut siihen johtopäätökseen, että se oli kelvollinen, ja lähdin kapuamaan ylös. Mutta samassa luiskahti toinen poikkipuu, joka telinettä piti ulkona laivan sivusta, ja minä luiskahdin selälleni veteen noin kuuden kyynärän korkeudesta. Kun olin tavallisen hyvin kehittynyt uimataidossa, en ollut tuosta juuri millänikään, vain päästyäni veden pinnalle, rupesin uimaan laivan ympäri toiselle puolelle, missä köysitikapuut olivat, enkä välittänyt pelastuspoijuista, joita toinen perämies ja muut miehet heittivät köysiin sidottuina minulle. Mutta en ollut monta sylvä vielä uinut, kun merimiesten vanhin huudahti: "Perämies hoi! Haikala tulee!" Samalla hän heitti minulle taasen köydellä varustetun pelastuspoijun. Silloin huomasin itsekin oin kolmen tai neljän sylen päässä hirmuisen haikalan, joka paraallaan kääntyi selälleen, voidakseen rynnätä kimppuuni ja kauheaan kitaansa yhdellä suupalalla nielaista minut onnettoman.

Tuosta näkemästäni hämmästyin niin, että veri suonissani hetkeksi pysähtyi. En voinut jäsentänikään ensi pelästyksessä järkähdyttää. Mutta vihdoinkin pääsin luontoni herraksi. Tein pari voimakasta liikettä poijua kohti, sain siihen kiinni, eivätkä miehet olleet hitaita minua ylös hinaamaan. Mutta jo olivatkin hetket kalliit, elämäni juoksun hetket melkein luetut, sillä samassa teki hirviökin potkauksen pyrstöllään, ja kammottava kita avoinna se syöksyi minua kohti. Olin kauhusta melkein hellittämäsilläni pelastuspoijun, sillä en luullut enään monta silmänräpäystä kestävän, ennen kuin näkisin itseni kahtia paloitettuna verissäni. Maailma oli mustua silmissäni, kun minut melkein tunnottomana vedettiin vedestä ylös, niin että viimein saatiin nuttuni kauluksesta kiinni, ja minä olin pelastettu viimeisellä hetkellä, sillä hirviö oli vain pari jalkaa takapuolellani alhaalla, kun se napsautti julman kitansa kiinni, luullen saavansa palan minusta. Minulla oli kumminkin kauheassa tilassani ollut niin paljon tajua, että silloin, kun rupesivat minua ylös hinaamaan, heitin jalkani ylöspäin, joten riipuin köydessä kaksinkerroin; muuten olisi hirviö saanut jalkani kamalaan kitaansa.

Valkeana kuin palttina ja väristen kuin vilutaudin kouristamana seisoin pelastettuna koko miehistöni ja hindulaisten ympäröimänä, ja siinä näin, kuinka hai kiertäen laivaa ja piesten vedenpintaa pyrstöllään taasen katosi syvyyteen vaanimaan uusia uhreja. Kiittäen Luojaa pelastuksestani, menin suojaani muuttamaan kuivia vaatteita ylleni ja ihmettelin kovassa mielenliikutuksessa itsekseni, kuinka lähellä taasen oli elämäni lanka katketa ja vaihtelevainen, levoton elonliekki sammua.

Huhtikuun 20 päivänä aamulla laskimme laivamme laituriiin. Ja silloin siirtolaisemme saivat muuttaa pois laivasta hyviltä päiviltään. Oli liikuttavata katsella, kuinka epätoivoisina he olivat, kun heidän täytyi jättää laivamme. He olivat hyvän kohtelun ja laivan koko miehistön ystävällisen käytöksen tähden niin tottuneet oloonsa laivassa ja miehistöön, olletikin muutamat nuoret hindulais-naiset, että puoliväkisin täytyi heidät raastaa pois laivasta.

Huhtikuun 21 päivänä aamulla levitimme jälleen purjeemme ja lähdimme kulkemaan kohti Trinidad nimistä satamaa, sekin Länsi-Intian saaristossa. Siellä otimme täyden lastin raakaa sokuria ja viivymme siinä 3 viikkoa. Sen jälkeen taasen rekattimme levitti valkoiset siipensä ja käänsi kokkansa kohti Englantia tullaksemme Liverpooliin takaisin.

Trinidadissa ei tapahtunut mitään kummallisempaa mainittavaa kuin se, että sokuria lastattaessa joka mies varustimme itsemme runsaasti raa'alla sokuripuurolla, jota sitten käytettiin ilman mitään kohtuuden määrää sekoitettuna ruokiin ja juomiin. Silloin ei teetä eikä kahvia tarvinnut maustamatta juoda.

Sitä paitse kohtasi minua pieni tapaus, joka poisti joksikin ajaksi laivaelämän yksitoikkoisuuden ja sen sijaan käänsi mieleni ja sydämeni ikävällä kaipaustella entiseen todettuun onnelaani.

Minä sain kirjeen Liverpoolista edellämämainitulta tohtorilta, hyvältä ystävältäni, samalta, joka minut toimitti Breacin Castleen Itä-Intian retkelle.

Hän kirjoitti muun muassa itse käyneensä Glasgowissa ja siellä ottaneensa selkoa asioista, jotka minua koskivat. Asiat olivat todellakin olleet sillä kannalla, kuin minulle jo ennen oli ilmoitettu. Ystäväni siellä toivoivat, että minä niin pian kuin mahdollista palaisin sinne, päättäisin meri-urani ja jäisin Glasgowiin kauppaneuvos E:n luo.

Charlylta, Mary-vainajan veljeltä, sain myöskin kirjeen, samoin kauppaneuvokselta ja Mary-vainajan herttaiselta äidiltä. Heidän kirjeensä olivat hyvin ystävälliset ja hellät sekä hehkuivat vielä samaa hellää rakkautta kuin ennenkin. Kauppaneuvoksen kirjeessä oli postivekseli, jolla sai nostaa 20 puntaa matkarahaksi. Mutta kaikin he nuhtelivat minua ankarasti siitä, etten heti ollut kotiin palannut ja sitä ennen antanut tietoja oloistani, sairaudestani ja puutteistani. Kauppaneuvos sanoi olevansa kovin loukkaantunut minun sopimattomasta käytöksestäni, mutta toivoi, että kaikki tulisi entiselleen, kun palaisin kotiin enkä halveksisi hänen tarjoustaan. Minä muka sanomattakin tiesin, kuinka hartaasti he kaikin minua odottivat.

Maryn äiti antoi seikkaperäisen selvityksen kihlattuni viimeisistä elinpäivistä sekä hänen surullisesta kuolemastaan, samoin kuin hänen viimeisistä muistosanoistaan, jotka olivat omistetut minulle. Hän oli varmasti luullut minun jo silloin lepäävän raivoavien laineitten alla meren pohjassa. Aina hän oli eläessään minua hellästi muistellut ja iloinnut jo ennakolta minun kotiintulostani y.m.

Mutta tämä kirje, sen sijaan että se olisi minua lohduttanut, repi jälleen auki sydämeni haavat, jotka jo luulin umpeen parantuneen. Minä tunsin, että jos jälleen menisin Glasgowiin ja näkisin ne paikat, joissa niin monta suloista, onnellista hetkeä armaan Maryn kera olin viettänyt, niin olisin joutunut uudestaan epätoivon valtaan, niinkuin silloin, kun olin menettää järkeni. Minä tunsin, ettei heikko hermostoni voisi noita muistoja kestää; kun kerran onneni ruusu kukkatarhasta puuttui, niin mitä voisin entisessä onnelassani nauttia muuta kuin kalvavaa kaihoa ja surua, joka minun olisi kentiesi saattava ennenaikaiseen hautaan.

Päätin silloin, etten milloinkaan enään menisi Glasgowiin, välttääkseni onnettomuutta, jota jo olin kylliksi saanut kokea.

Kesäkuun 10 päivänä samana vuonna tulimme Liverpooliin onnellisesti, kohtaamatta koko matkallamme mitään vastuksia. Hyvät myötätuulet kiidättivät meitä muutoin kauniin sään vallitessa hyvää vauhtia Eurooppaa kohti pitkältä, monivaiheiselta merimatkaltaamme.

Kolmantena päivänä satamaan tultuamme sain lopputilin laivan konttorista ja olin taasen vapaa, lompakko rahaa täynnä, kääntymään minne mieli teki. Silloin onkin meripojalla iloiset päivät, kun hän monen kuukauden kuluttua on taasen vapaa kuin taivaan lintu.

Tällä kerralla en kumminkaan käyttänyt saavutettua vapauttani samalla tavalla kuin ennen semmoisina maksupäivinä, sillä minä olin Kalkutassa nimeni raittiuslupauksen alle kirjoittanut ja sen johdosta saavuttanut vakavamman katsontakannan elämästä. Heti ensi päivinä ryhdyin Liverpoolissa Good-Templareihin Advance Loschiin n:o 584.

Päästyäni selville Breacin Castleesta, päätin lähteä Australiaan Adelaideen, jossa yksi minun veljistäni oli isonlaisen liikkeen omistajana ja jossa hän oli päässyt hyviin varoihin. Sitä paitsi oli äsken mainittu ystäväni, lääkäri, sitä mieltä, että terveydelleni olisi parempi mennä jonnekin muualle kuin Glasgowiin, jossa surulliset muistot voisivat elpyä jälleen ja ruveta kalvamaan heikkoja elinvoimiani.

Jäin sentähden vartoomaan sopivata tilaisuutta päästäkseni ensimmäisellä sinne menevällä laivalla lähtemään. Sillä sinne paloi nyt mieleni, ja olin päättänyt itsekseen, että päästyäni sinne, en sieltä enään palaisi; sillä siellä kaukana merien takana, eroitettuna suuresta sivistyneestä maailmasta, voisoin paremmin unhoittaa sen tuskan ja kaihon, joka nyt kalvoi sydäntäni, muistelllessani kadonnutta onnelaani.

Mutta päivää ennenkuin minun oli määrä mennä ottamaan pesti eräasen Aberdeen nimiseen rekattilaivaan, jonka muutaman päivän kuluttua piti lähteä Australiaan, sain vanhalta isältäni Suomesta kirjeen, jossa hän lausui toivomuksensa, että kun kerran niinkin lähellä kotomaatani olin ja

kun hän tunsu elämänsä lopun lähenevän, hän soisi minun käyvän kotona, että hän saisi vielä kerran nähdä minut, nuorimman poikansa. Samassa sain ainoalta siskoltani kirjeen, jossa hän ilmoitti viettävänsä häitään, ja toivoi hänkin minun nyt käyvän kotona, kun olin jo niin kauvan vieraila mailla ja merillä ollut.

Nämä kirjeet päättivät kohtaloni ja muuttivat tulevaisuuteni vallan toisenlaiseksi kuin mitä olisin itse toivonut, ja päinvastoin kuin itse olisin sitä suunnitellut.

Sopiva tilaisuus, joka tarjosi mukavan matkan Ruotsiin, vahvisti myös lisäksi tätä tyhmää päätöstäni.

Eräs ruotsalainen kauppahuone Hudiksvallista oli asiamiehensä kautta ostanut Liverpoolilaisen Emma nimisen laivan, joka oli painolastissa tuotava Ruotsiin. Saman laivan oli vielä määrää mahdollisuuden mukaan palata Englantiin puulastissa ja sieltä purjehtia New-Yorkiin, josta taas piti matkaa jatkettaman Melbourneen Austraaliaan.

Kun Liverpoolissa sattui siihen aikaan vuotta olemaan vähän merimiehiä, jotka olisivat halunneet Pohjolaan lähteä, sillä he pelkäsivät, etteivät kenties pääsisi enään sieltä talveksi takaisin, sai asiamies miehille maksaa vakka-kaupalla 250 markkaa, kesti matka sitten enemmän tai vähemmän aikaa.

Päätin sentähden käydä kotomaassani, vaikka olinkin aikonut lähteä Austraaliaan. Otin siis pestin Emma parkkiin. Samalla kirjoitin Glasgowiin kauppaneuvos E:lle, ilmoittaen etten voinut sinne tulla, kun isäni oli sairastunut ja halusi minua vielä ennen kuolemaansa nähdä. Minä pyysin anteeksi sanani syömistä ja lupasin tulla myöhemmin syksyllä eli sitten, kun tuntisin, ettei enään olisi vaarallista terveydelleni jäädä maihin. Samalla myös ilmoitin hänelle edellä kerrotun lääkärin mielipiteet tästä asiasta.

Kahdeksan vuorokautta oltuamme matkalla hyvän hankatuulen autellessa meitä Pohjolan rantoja kohti, saavuimme Sundsvalliin, jossa kahdeksan vuotta takaperin olin alkanut vaiherikkaan ja seikkailuista runsaan merimies-urani.

Viipyessäni sitten muutaman päivän Sundsvallissa, kävin Mich. Pehrson vainajan äidin luona Hudiksvallissa persoonallisesti tiedustelemassa, oliko hän saanut ne rahat, jotka vainajan määräyksen mukaan hänelle New-Yorkista lähetin. Siellä tapasin vainajan vielä uskollisen ja surevan nuoruuden morsiamen, jolle vein hänen sulho-vainajansa viimeisen tervehdysten. Kuusi kuukautta sen jälkeen sitten tietää, että tämä Pehrson vainajan kihlattu Regina oli myös muuttanut tuonelan tuville uskollisen sulhonsa luokse.

Viikon päivät Ruotsissa oleskeltuani lähdin höyrylaivalla Suomeen, ensin Waasaan, jossa minulla oli sukulaisia, ja sieltä maalle isääni tervehtämään.

Isäni ei ollutkaan enään niin heikko kuin sitä ennen, ja hän eli vielä seitsemän vuotta tämän jälkeen. Mutta liikuttavata ja hauskaa oli tavata isää, joka jo oli vanhentunut ja harmaantunut niin, että hänen hiuksensa ja pitkä partansa olivat lumivalkeiset.

Lähtiessäni parkkilaiiva Emmasta olin suostunut kapteenin kanssa, että kuuden viikon kuluttua, kun laiva taasen olisi valmis lähtemään, palaisin siihen ensimmäiseksi perämieheksi, ja niin kumminkin pääsisin Austraaliaan, jonne olin sitten päättänyt ainaiseksi jäädä ja siellä toteuttaa pilventakaiset tulevaisuudentoiveeni.

Mutta eivätpä nytkään toteutuneet laskuni, jotka olin itse tehnyt lukuun-ottamatta ylintä ohjaajaa, joka ihmisen elämää johtaa usein päinvastoin kuin ihminen itse päättää.

Ennenkuin oli kerinnyt saada kylliksi olostani kotomaassa ja pääsnyt taasen paluumatkalle Sundsvalliin, missä laivamme oli, kävi jo myöhäiseksi, enkä minä enään kerinnytkään sinne siksi, kun sähkösanomalla minua sinne kutsuttiin. En voinut siis enään samassa laivassa uudelleen merimatkojani aloittaa. Ja niin minusta viimeinkin oikullisen kohtaloni määräyksen mukaan tuli "maa-krapu", niinkuin merimiehet maallaeläjiä nimittävät.

Jos ehkä arvoisa lukija vielä uteliaisuudesta kysyisi, miksi en sitten enään lähtenyt Glasgowiin, jossa varmaan olisi tulevaisuuteni valoisammaksi muuttunut, niin vastaan tuohon lyhykäisesti ilman laveita selityksiä, että samana talvena täällä kotomaassani tapasin sen, joka oli minulle määrätty ikuisiksi elämäni kumppaliksi. Aika parantaa syvimmätkin haavat, ja niin minäkin, joka hengen ja kuoleman sairaana olin surrut Mary-vainajata, niin että olin järkeni kadottaa, kumminkin uudelleen rakastuin ja menin naimisiin. Sillä tavalla sitten kääntyi tämä elämäni tärkeä lehti, ja sitten alkoi vallan uusi luku.

Mutta ennen kuin tämän luvun lopetan, toivoisi ehkä joku vielä tietää, mitenkä elämäni ura sitten kulki ja mihin lopulta ankkurini heitin.

Sen tahdon tässä lyhyesti esittää, pyytäen ettei lukija tässä aseta vaatimuksiaan liian korkealle; sillä ainoastaan se tosiasia, että minun elämäni ura siitäkkin saakka, kun merimiehen toimesta lopullisesti luovuin, on ollut harvinaisen mutkaista ja kiverätä, antaa minulle rohkeutta näin jokapäiväisiä asioita lukijoilleni esitellä.

Jäätyäni Suomeen jouduin ensin erään entisen toverini kanssa yhtiökumppaliksi pienessä, kukoistavassa kauppahuoneessa, johon panin pienen jäljellä olevan säästöni. Mutta pari kuukautta kestäneen tyytyväisyyden ja levon perästä seurasi taasen elämän muutos. Toverini löi "kintaansa pöytään", ja siihen se ilo loppui.

Sitten olin paremman puutteessa pakoitettu ottamaan kirjurin paikan eräässä verkatehtaassa, sitä ennen oltuani maalarin opissa puolitoista kuukautta. Mutta kun olin tottunut liikkuvaiseen toimeen ja raittiiseen ilmaan, niin pian kävi tukalaksi tuo ainainen huoneessa istuminen, kun lisäksi konttoorissa vielä oli vähän työtä. Sentähden esitin isännälle haluni ruveta väliajoilla harjoittelemaan käytännöllisiä töitä tehtaassa. Siihen suostui isäntäni, ja niin kävin läpi kaikki asteet verka- ja kehrutehtaan käytännöllisellä alalla.

Pari vuotta tämmöistä tointa hoidettuani aloin väsyä ainaiseen oleskeluun kuuman, epäterveellisen tehtaan seinien sisäpuolella ja rupesin kaipaamaan raitista ilmaa. Sentähden erosin tehtaasta ja rupesin eräälle Ruotsalaiselle kauppahuoneelle asioitsijaksi.

Muutaman viikon siinä toimessa oltuani sain käskyn lähteä pääkaupunkiin, jossa pitkitin samaa tointa. Neljä kuukautta kestäneen kauppasopimuksen loputtua sain kirjurin paikan suurenmoisessa makasiinissa pääkaupungissa, jossa isännän ahdasmielisyyden tähden en kauvan tullut toimeen. Sitten jouduin taasen kirjanpitäjäksi erään kirjapainon konttooriin. Siinä oli aikomukseni harjaantua kirjapainon taituriksi, mutta runneltu terveyteni ei sitä myöntänyt. Siitä erottuani taas antauduin kauppiaan uralle ja ryhdyin toisen kerran kauppayhtiöön. Mutta kun ei sekään ruvennut oikein luonnistumaan, menin taasen väliaikaiseksi kirjuriksi eräälle yhtiölle. Siitä erottuani lähdin Pietariin venäjänkieltä oppimaan. Mutta sielläkin kova kohtaloni seurasi minua kantapäilläni, niin että kolmen kuukauden ajalla siellä ollessani makasin sairaana kaksi erää. Sieltä palasin perin tyhjänä. Matkalla olin mukana höyrylaiva Constantiinin pienessä haaksirikossa, autoin miehistöä kansilastia mereen heitettäessä ja alhaalla salongissa olin avullisena naisille ja lapsille, kun höyrylaiva ryntäsi sisään ja melkein täytti suojat vedellä. Siinä sain vilustumisesta taudin, joka kesti taasen pari kuukautta.

Sen talven elätin itseäni ja perhettäni antamalla tunteja kirjanpidossa ja englanninkielessä. Sitten sain taasen kirjurinpaikan eräässä maamme suurimmassa laivakonttoorissa pääkaupungissa. Nyt luulin jo varmaan saavuttaneeni mukavan jalansijan yhteiskunnassa, mutta en toki vielä.

Entinen kauppakumppalini, joka asui maalla "hyvin ahtaissa oloissa", saatuaan kuulla, että olin pääsnyt hyvään asemaan rupesi minulta pyytämään apua sekä vaatimaan, että toimittaisin hänellekin jonkun paikan, jossa hän voisi elättää itseään perheineensä. Sen hänelle toimitinkin. Hän tuli, mutta jonkun ajan kuluttua sai hän minut houkuteluksi taas ryhtymään kauppaliikkeen perustamiseen. Annoin houkuttelijan vietellä itseni, ja me avasimme kaupan hyvällä, lajitetulla tavaravarastolla, jonka saamiseen silloinen isäntäni minua tehokkaasti auttoi.

Mutta eivätpä nytkään kauppapuuhani ottanut luonnistuaakseen, kiitos siitä kunnon kauppatoverilleni, joka rupesi elämään suuresti ja harjoittamaan laajaa hyväntekeväisyyttä, jakaen kenelle hyvänsä velaksi tavaroita. Kuuden kuukauden kuluttua joutui yhteinen liikkeemme sille kannalle, että sen johdosta jouduin rettelöihin hyvän isäntäni kanssa, jota kauppatoimeni ohessa vieläkin palvelin, koska kumppalini hoiti persoonallisesti yhteistä liikettämme. Vihdoin minun täytyi erota mainiosta paikastani, erottaa kumppalini kaupan hoidosta ja ottaa ohjat itse käsiini. Mutta asiat olivat jo joutuneet niin huonolle kannalle, ettei muu auttanut kuin luovuttaa omaisuuteni vararikkoon ja siten joutua puulle puhtaalle sekä jäädä muutaman tuhannen markan vajaukseen, josta kaikesta sain kiittää avuliaisuuttani toista kohtaan.

Mutta eivät nämätkään vastoinkäymiset vielä minua kukistaneet eivätkä saattaneet epätoivoon, sillä eipä hylkää, vaikka koetteleekin Herra.

Vieläkin nousin ylös, loin katseeni tulevaisuuteen toivossa ja luottamuksella ylimmäiseen auttajaan, ja lopulta taasen rupesi onnen kelkka kuljettamaan minua ylöspäin. Minä pääsin rautatielle, ja nyt olen lopultakin kapteenina, mutta semmoisessa laivassa, joka pyörillä kulkee puhki maiden mantereiden, uhkean puhkuvan höyryhevon kiidättämänä. Eikä nyt kumminkaan myrskyt eivätkä höyrylaivat uhkaa minua upottaa levottoman meren pohjaan, niin kuin ennen merillä liikkuessani.

Loistava tulos kyllä, monet vaivat ja koetukset voitettuani! Mutta minä puolestani olen kyllä tyytyväinen.

MATKASEIKKAILUJEN ENSIMMÄINEN SARJA

Kun minä pari vuotta takaperin ryhdyin kirjoittamaan "Merimiehen matkamuistelmia ynnä haaksirikko" nimistä teostani, tuntuivat minusta muut seikkailuni niin vähäpätöisiltä, ettei maksanut vaivaa niitä kertoella. Sen tähden alotin mainitun kertomukseni siitä hetkestä, jona pelastin Maryn ja jouduin hänen vanhempiansa kotiin sekä lopetin kertomukseni, miten asumattomalta saarelta pelastuin jälleen ihmisten ilmoille.

Mutta kun minua sittemmin ovat useat tuttavani kehoittaneet muitakin seikkailujani kertomaan, niin olen minä tämän teokseni alkupuoleksi kyhäellyt yhteen jaksoon jatkon edellä mainitulle ensimmäiselle teokselleni ja sitten vasta tässä jälkimmäisessä osassa palannut niihin seikkoihin, jotka ovat tapahtuneet ennen sitä aikaa, josta äskennämainitussa ensimmäisessä teoksessani olen kertonut, koska muutoin olisi asiain järjestykseen tullut yhden hyppäyksen sijaan kaksi. Ja toivon minä, että hyväntahtoiset lukijani suovat minulle anteeksi tämän epäjärjestyksen näissä vaatimattomissa kertoelmissani, vallankin kun oma kainouteni on tähän syynä ollut, niin kuin tässä olen selvittänyt.

* * * * *

Oli suloinen kevätpäivä toukokuulla v. 1870. Vieno tuulihenki väräytteli satamassa veden pintaa ja heilutteli puistossa pian puhkeavia lehtipuitten oksia. Tiheissä parvissa tunkeili kirjava väkijoukko Waasan satamasillalla, mikä lähteäkseen laivalla uusia, outoja kohtaloita kohti kulkemaan, kuka lähtevää ystävänsä saattamaan. Muutamien kasvot loistivat ilosta, toisten silmässä kiilti kyynel, jättäessään isänmaansa ja syntymäseutunsa rakkaat rannikot.

Siinä joukossa lähtevien ryhmässä seisoin minäkin, pieni, mutta tukevakasvuinen, viidentoista vanha pojan nallikka, yksin ilman ystäviä ja tuttavvia.

Lapsuuteni aika ja syntymäseutuni ihanat ja rakkaat muistot kiitivät mielikuvituksessa silmäini ohi; vanhan isäni murheellinen, varoitava, rakkautta ilmaiseva katse näytti kehoittavan minua jäämään kotimaahan oudolta, tuntemattomalta matkalta, jota olin aikeessa aloittaa. Mutta levoton, haaveksiva, seikkailuja ikävöivä mieleni kaipasi muutosta, ja huolimatta muusta, sai päätökseni voiton. Minä jätin kuin jätinkin kotini, isäni ja kaikki, mitä minulle rakasta oli, ja lähdin maailman myrskyjä kokemaan ja onneani vieraisissa maissa etsimään.

Höyrylaiva Sundsvall, joka oli lähtemäisillään Ruotsiin, soitti viimeisen kerran. Mukaan lähtevät matkustajat kutsuttiin astumaan laivaan, rannalle jäivät käskettiin poistumaan. Rantasilta vedettiin sisään, matkustajain passit tarkastettiin ja laivan köydet irrotettiin. Verkalleen kapteinin komentosanain mukaan kone pantiin käymään, ja hetken propelleillaan vettä piestyään käänsi laiva keulansa laiturista kaunista saaristoa kohden. Vauhti kasvoi kasvamisestaan, ja pian alkoi kaunis Waasan kaupunki kadota näkymättömiin. Sivutettiin Brändöön suurine tehtaineen y.m. Waasan kauniit seudut muuttuivat pian utukuvaksi, ja hetken kuluttua oltiin ulapalla, jossa jo tavallisen navakka tuuli aikoi laivaa keinutella.

Rupesin joutessani tarkastelemaan laivassa olevia matkakumppaleitani, tapaisinko ketään tuttavaa, mutta turhaan. Niistä viidestäkymmenestä matkustavasta, jotka mukana seurasivat, en ketään tuntenut, sillä kaikki olivat outoja, samoin kuin maailma, jota kohti lähdin kulkemaan.

Noiden huomioitteni jälkeen vaivuin mietteisiin, ja katseeni vaelsi yli levottoman ulapan tulevaisuuteen. Nyt vasta, kun olin vapaa, aloin tarkemmin miettiä tilaani. Olin juuri ostanut perämiehen suojasta pilettini sekä vaihtanut loput markkani Ruotsin rahaksi. Tämä jäännös pienuutensa tähden juuri alkoi huolestuttaa minua, sillä tuskinpa moni niin pienillä varoilla lähtee outoon maailmaan, ulkopuolelle oman maansa rajoja, sillä kukkarossani kilisi ainoastaan yksi kruunu eli yksi markka neljäkymmentä penniä. Olin nimittäin lähtöni edellisenä päivänä joutunut muutamien hurjien veitikoiden pariin, joiden kanssa vietin komeita läksijäisiä, ja niin oli matkakassani kutistunut, enkä kuitenkaan enään voinut lähtöäni tuonemmaksi lykätä, kun kerran olin niin aikonut ja siitä ihmisille ilmoitellut.

Tultuani Ruotsin puolelle Sundsvallin satamaan, en tiennyt mihin kääntyä ja missä saada ensimmäisen yösjän, sillä noin pienellä kassalla en uskaltanut juuri mihinkään kalliiseen hotelliin mennä.

Nostin kistuni ja säkkiini laiturille toisten esimerkkiä seuraten, ja hämmästyneenä seurasin vilkasta liikettä, joka laiturilla ja ympäristöllä vallitsi. Seisoessani siinä tunnin pari, miettien mihin kääntyä, rupesi aurinko jo menemään mailleen. Samassa huomasin läheisyydessäni nurin kaadetun suurenlaisen veneen, jonka alle ryömi yksi omia kansalaisiani. Hänen esimerkkiään seuraten hinasin kistuni veneen luo, ja nähtyäni ettei siellä muita ollut kuin edellämainittu, kiskoin säkkiini veneen alle, tervehdin

toveria, esitin itseni ja kysyin, olisiko hotellin isännällä ollut mitään vierasta vastaan. Vastaukseksi sain mörähdyksen; joka ei juuri ilmaissut, oliko asuja kaksi vai nelijalkainen. Minä otaksuin vastauksen kumminkin hyväksymiseksi, ajatellen että "maassa maan tavalla". Sitten otin säkistäni makuuvaatteita ja paneuduin maata. Pyytämättä jaoin mukavuuteni oudon toverini kanssa, ja pitkittä puheita nukuimme syvään uneen. — Semmoinen oli minulla ensimmäinen yösijani Ruotsin valtakunnan alueella.

"Aamulla varhain, kun aurinko nousi, kun minä unestani heräsin", oli minun sydämeni hämmästyttä täynnä, kun keksin oudon yösijani. Toverini heräsi samalla ja tervehti minua omalla suloisella suomenkielellä, sekä tuntui olevan kiitollinen osoitetusta ystävydestäni.

Toisen ja kolmannen yöni vietin sataman rannalla suuressa olkiaumassa muutamien muiden suomalaisten keralla. Kolmantena päivänä olivat rahat lopussa, niin ettei ollut enää äyriäkään taskussani, nälkä vaan kurni vatsassa. Kolmannen päivän iltapuolella tuli eräs Roslagenin laivan kapteeni tiedustelemaan, olisiko ketään semmoista, joka haluaisi merille lähteä. Minä olin ainoa halullinen ja sentähden sain kutsun seurata häntä laivaan.

Laiva, johon tulin, oli pieni priiki, ja sen oli määrä lähteä Hollantiin. Siinä oli miehistönä ainoastaan perämies, kaksi matruusia, kokkipoika sekä minun kanssani kaksi jungmannia. Toinen, minun ikäiseni poika, joka jo oli yhden kesän ennen merellä kulkenut, tahtoi olla liian mahtava minua kohtaan, jota tietysti minun kuuma vereni ja tulinen luontoni eivät oikein suvainneet. Seurauksena oli, että ennenkuin ensimmäinen päivä oli lopussa, jouduimme tekemään lähempää tuttavuutta tukkanuotan vedossa ja nyrkkitappelussa. Suomalainen karhunpoika sattui olemaan jyrkempi, ja sen tähden sai Roospiikki selkäänsä ja naamansa oivallisesti pehmitetyksi. Kun matruusit, jotka myös olivat Roslaagenista, näkivät, etten minä heidänkään vihaisia katseitaan peljännyt, vaan sivumennen viittasin vyölläni olevaan pohjalaisen aseeseen, peljästyivät he niin, että menivät kapteenille valittamaan, etteivät he muka uskaltaisi lähteä merille tuommoisen suomalaisen villin seurassa, joka vielä lisäksi osaa noituakin. [Alhaisemman kansan keskuudessa Skandinaavian maissa kulkee vieläkin semmoinen huhu, että suomalaiset osaavat noitua.]

Kapteenin suosion olin sentään saavuttanut jo siihen määrään, ettei hän olisi tahtonut minua laskea pois, kun hän selvästi huomasi, missä syy oli. Mutta kuu päivää ennen, kun piti mentämän laivakonttooriin merimies-valaa tekemään, tuli tarjolle eräs suuri roslaagenilainen miehen retvana, joka oli perämiehen veli, niin suostui kapteeni vihdoon vaihtamaan. Minä sain maksun viideltä päivältä, kaksi ja puoli kruunua kultakin, ja sain lähteä laputtamaan tieheni. Ja niin päättyi minun ensimmäinen merimiesretkeni meidän asianomaisten molempien mieliksi ja iloksi.

Laivasta vapaaksi päästyäni en enään epäillyt mennä merimieskortteeriin, sillä olihan minulla nyt rahaa kaksitoista ja puoli kruunua, ja nyt olin mielestäni "merimiehen kiirastulen lävitse käynyt!"

Oltuani viikon kortteerissani, sain paikan erääsen ruotsalaiseen Gustava nimiseen parkkilavaan, joka oli lähtevä lankkulaistissa Englantiin Fahlmouthiin. Palkkaa luvattiin 22 kruunua kuukaudelta. Saatuamme laivan lastiin, johon kului 2 viikkoa, lähdettiin vihdoon purjehtimaan. Tuuli oli tavallisen navakka, joten minulle tutui hyvin oudolta, kun laiva kallisteli niin, etten tahtonut osata kävellä ja oli täysi työ pidellessä kiinni, etten nurinniskoin tullut viskatuksi, ja sentäänkin piti työtä tehdä.

Illan kuluessa, kun rupesi hämärtämään, tehtiin miesten jako. Se käy siten, että koko miehistö kutsutaan laivan peräpuoleen, jossa he asettuvat riviin, kapteenin ja perämiehen eteen. Ensin kapteeni kutsuu yhden miehistä omalle puolelleen, sitten taasen perämies samoin ja niin eteenpäin vuoron mukaan, kunnes koko miehistö on jaettu. Minä ja eräs ruotsalainen kamreerinpoika jouduimme siten perämiehen osastoon, jossa kyllä saimme tulla tuntemaan merikuria.

Tuuli rupesi yhä yltymään, niin että saimme kääriä boogenprammi-purjeen isolla mastolla, ja me kaksi ensireisun poikaa saimme käskyn kiivetä ylös. Mutta kun emme kumpainenkaan olleet ennen koskaan mastossa käyneet, pelotti tuo retki meitä kauheasti, sillä laiva kulki jotenkin paljon kallellaan ja keikkui niin, että päätämme jo kannellakin vähän pyöräytti. Mutta kun perämies oli pari kertaa meitä köydenpätkällä jotenkin tuntuvalta tavalla muistuttanut ja kun tuota voittoa näytti enemmänkin riittävän, niin vaikutti se kuin sähkö meidän jäseniimme, ja enensi meidän rohkeuttamme, niin ettemme peljänneet enään kuolematakaan, niin kuin tuota ihmeellistä köydenpätkää. Me aloimme kiipeemisemme sydän kurkussa. Joka kerta, kun pelko alkoi uudestaan meitä vallata, sen mukaan mitä korkeammalle tulimme, antoi perämies meille uusia voimia näyttäessään tuota taikavoimaista köydenpätkää laivan kannelta.

Vihdoin pääsimme ylös; mutta raa'alla vasta tuska tuli, kun täytyi pidellä molemmin käsin kiinni ja sentään tehdä työtä, niin että tuskan hiki virtana juoksi pitkin koko ruumistamme. Lopulta onnistuimme saamaan purjeet kiinni auttavasti. Mutta kun tulimme alaa jälleen nauraa irvisteli meille koko miehistö, vaikka me vapisimme niin, etteivät jalat tahtoneet meitä kannattaa. Mutta seuraavalla kerralla, kun taasen jouduimme ylä-ilmoihin, oli jo pelko haihtunut, tie oli tuttua, vaikka vaarallistakin, samoin kuin

ennen muinoin kouluun mennessä, kun läksy ei ollut oikein hyvin päässä.

Usein pitkin matkaa, kun joku uusi merimiehen työ oli opittava, oli tuo ihmeellinen, vaikuttava köydenpätkä apuopettajana hyväntahtoisen perämiehen kädessä, eikä hän sitä koskaan säästänyt. Ja aina se teki semmoisen merkillisen vaikutuksen, että tultuamme takaisin Fahlmouthista Ruotsiin kolmen kuukauden kuluttua, osasin kaikki työt, mitä matruusin laivassa tarvitsi tietää ja osata.

Mitään erityistä muuta mainittavaa ei tapahtunut tuolla ensimmäisellä merimatalla. Minä olinkin sentähden kaikin puolin tyytyväinen tähän uuteen elämäni uraan.

Fahlmouthin satamaan tullessa ihmettelin sen ihanaa, satumaisen kaunista luontoa. Kuljimme äärettömän korkeain rantaääräitten ja hyvin viljeltyjen seutujen välitse noin 6 tunnin vaiheella. Kaupunki on ihanan lahdekkeen perukassa mäen rinteellä, niin että se kokonaisuudessaan näkyi ulapalle lahteen tultaessa. Kaupungin asukkaat ovat kaunista kansaa, olletikin naiset, jotka ovat miellyttävempiä ja kauneimpia kuin mitä koko Englannin valtakunnassa tulin näkemään. Heidän herttainen ystävällisyytensä ja vierasvaraisuutensa lisäksi paljon vaikuttaa heidän miellyttäväisyyteensä.

Fahlmouthissa purjettuamme puulastimme sekä otettuamme sijaan täyden lastin kivihiliä, jätimme tuon herttaisen kaupungin ystävällisine asukkaineen, oltuamme sen satamassa 6 viikkoa. Monta sanomattoman hauskaa iltaa ja hetkeä vietimme siellä.

Sundsvalliin palattuani ja Gustavasta erottuani vietin siellä 3 viikkoa täydellisesti iloisen meripojan elämää. Sitten otin pestin erääsen Norjalaiseen Bayard nimiseen laivaan, jonka kapteenin nimi oli Andersen, ala-matruusiksi ja sain 30 kruunua kuukaudelta palkkaa.

Mutta hyvät ystävät! Sielläkös vasta tuli köysipatukkaa oikein Porvoon mitalla. Laiva oli puulastissa ja matkalla Hollantiin. Kun tässä laivassa ei ollut juuri muuta huvitusta kuin patukan tanssittaminen arkaluontoiselle selkänahalle, niin tahdon kertoa muutamia kohtia elämäni vaiheista tämän matkan kuluessa.

Eräänä yönä, paria päivää ennen tuloamme Hollantiin, sain kapteenilta käskyn mennä irrottamaan erästä purjetta, joka oli skansin katon päässä olevassa staagissa, enkä pimeässä saanut sitä kirvoitetuksi niin pian kuin kapteeni olisi vaatinut, joten hän ryntäsi sinne minulle avuksi oikein tuntuvalta tavalla. Hänen nyrkkinsä paukahti minun nenääni kohti semmoisella voimalla, että syöksyin laivan kannelle ja veri virtana pursui nenästäni. Olin kumminkin sitä ennen saanut purjeen irroitetuksi, joten ei kapteeni enään kerinnyt muuta kuin antaa vapaan matkan sieltä kannelle. Nyt juolahti mieleeni pieni kepponen, erittäinkin kun jo olin useita kertoja ennen saanut tehdä tuttavuutta yhtä hyvin kapteenin kuin perämiehenkin nyrkkien ja patukoiden kanssa. Päätin siis kerta kosta.

Minä huomasin pudotessani, että muutamia matruuseja seiso i läheisyydessäni. Nauraa irvistäen he lauloivat ivaten: "Peijakas vieköön, saipa Suomen poika aika lätkäyksen kapteenilta!"

Pudottuani kannelle, rupesin haikeasti vaikeroimaan, annoin nenästäni virtaavan veren kokoontua suuhuni, tuhrin sillä kasvoni ihan punaiseksi ja makasin sitten vallan liikkumattomana, välin päästäen ilmoille surkeita valitus-ääniä ikään kuin kuoleman tuskissa oleva ainakin.

Pian saavutinkin tempullani toivotut seuraukset. Miehistö kokoontui ympärilleni huutaen, että nyt oli tapahtunut murha, johon kapteeni oli syyppä. Pian oli kapteenikin vieressäni kauheasti pelästyneenä katsellen, kuinka veri virtasi nenästäni ja verinen vaahto pursui suustani.

Kiiruusti käskettyään miehet kantamaan minut omaan suojaani, riensi hän kajuttaansa hakemaan lääkkeitä, joilla mahdollisesti voisi minut virkistää ja saada minut jälleen henkiin.

Hiljaa, varovasti minut kannettiin suojaani, laskettiin vuoteelleni ja koitettiin jos joitain keinoja saadakseen minut virkoomaan. Mutta koetukset näyttivät kaikki turhaan raukeevan. Vihdoin saapui kapteenikin tuoden mukanaan etikkaa, kölninvettä ynnä muita hajuvesiä sekä pullollisen viiniä ja Hollannin viinaa.

Hajuvesiä haistatettiin, etikalla hierottiin ohimoitani vuoroon viinan ja kölninveden kanssa, mutta turhaan. Verinen vaahto vain aina pursui suustani. Lopulta keksi kapteeni keinon. Hän rupesi pullon suusta kaatamaan viiniä suuhuni, ja se oli onnellinen, tepsivä keksintö! Kuolevainen rupesi nielemään, verinen vaahto loppui suusta ja tointuneen huulet vetäysivät rauhalliseen hymyyn. Kuta enemmän viiniä valui alas kurkustani, sitä levollisemmaksi tulin; puistutukset taukosivat, nyrkit aukesivat, ja vihdoin aukesivat silmänikin. Kasvoni pyyhittiin hajuvedellä kostetulla pyyhinliinalla, ja kaikki kauheat jäljet poistettiin.

Kapteeni päästi riemun huudahduksen nähdessään että silmäni avasin, ja rukoili minulta anteeksi, että hän oli minua niin pahoin lyönyt, ja lupasi minulle maksaa palkkioksi mitä hyvänsä tahtoisin, jos jäisin eloon. Mutta minä en voinut puhua; huuleni liikkuvat, mutta ääntä en saanut kurkustani; loin vain hämmästyttäen ilmaisevan katseen ympärilleni ja pöydällä olevaan viinipulloon ja ummistin taasen silmäni. Rintani rupesi taasen huokumaan ja hengitys kävi vaivalloisesti. Kapteenille tuli taasen tuska. Hän sieppasi viinipullon käteensä ja tyhjensi puolet sen sisällöstä kurkkuuni. Siitä taasen silmäni aukesivat; täydellä tajulla ojensin käteni kapteenille ja nyökkäsin päätäni anteeksiannon merkiksi. Sitten hengitykseni kävi tasaisemmaksi ja vihdoin lausuin heikolla juopuneen äänellä: "Jättäkää minut rauhaan, nyt ei minua vaivaa enään mikään; antakaa minun nukkua!"

Ummistin silmäni, ja sitten vasta toden teolla en tiennyt mistään mitään; nukuin sitten viinin ja viinan vaikutuksesta useampia tunteja.

Olin koko tepposen näytellyt niin todenmukaisessa muodossa, ettei yksikään tovereista paremmin kuin kapteenikaan laisinkaan voinut aavistaa, että se oli teeskentelyä alusta loppuun saakka, vaikka vaivoin huuliani ja kieltäni purren sain nauruni pidätetyksi, niinkuin sitten myöhemmin oikeuden edessäkin valan ehdolla siitä tapauksesta todistettiin, josta etempänä tarkemmin.

Siitä hetkestä lähtien ei kapteeni eikä perämies enään uskaltaneet minuun koskea, sillä minä olin uhannut viedä heidät oikeuteen vastaamaan ihmisräkkäyksestä, niin pian kuin Sundsvalliin palattaisiin.

Kun sitten ensikerran menin ruoriin, tuli kapteeni puheilleni, tarjosi minulle ryyppyjä ja hedelmiä sekä 10 kruunua sovintoja, jos en vaatisi häntä lailliseen edesvastaukseen. Viinikulaukset ja hedelmät otin, mutta en rahaa; vakuutin vain, etten olisi tapauksesta millänikään, jos vain vastaisuudessa saisin olla rauhassa räkkäyksistä, johon ehtooni ukko ilolla suostui.

Ruorivuoroni loputtua antoi hän minulle pari pulloa viinaa ja 2 naulaa sokuria sekä käski minun tarjoamaan miehistölle grogia. Minä otin lahjat ja poistuin kiittäen ja partaani naureskellen.

Kolme päivää tämän tapauksen jälkeen saavuimme Hollannin eli Alankomaitten rannikolle. Tavallisesti näkee muualla maan kajastavan useampien meripenikulmien päähän; mutta rannikko täällä, eli oikeastaan maa, näkyy sitten vasta, kun laiva tulee ihan lähelle; sillä merenpinta on useampia jalkoja korkeammalla kuin maan pinta, jonka tähden mahtavat jättiläissulut estävät merivettä peittämästä laajat rantaseudut. Alankomaat ovat hyvin viljeltyä ja tiheään asuttua maakuntaa. Sen viljavat ja kauniit, hyvin hoidetut vainiot ja puutarhat oikein hämmästyttävät ja viehättyttävät ensikertalaista katselijaa.

Satamassa purjimme puolet pelkkalastiamme. Kolme päivää siinä oltuamme hinattiin laivaamme eteenpäin pitkin kanavaa. Hevoset kävelivät kanavan molemmilla rannoilla ja vetivät laivaamme lukemattomien sulkujen lävitse sisämaahan päin. Koko matkan juoksi jäljessämme pitkin kanavan varsia suuret poika- ja tyttölaumat, joilla oli jaloissaan kömpelöt, pystykärkiset puukengät ja jotka huusivat herkeämättä: "antakaa leipää, antakaa leipää!"

Kuusi tuntia kesti tämmöistä kulkua, kunnes saavuimme eräasen pienen, vilkasliikkeisen maakylän satamaan. Koko matkan olimme kulkeneet kauniitten, viehättävien kylien, puutarhojen ja viheriöitsevien peltojen keskitse. En ikänä ole niin viehättävien, lumoavien seutujen lävitse kulkenut vesitietä, kuin tällä matkallani Alankomaissa.

Siellä viivyimme taasen 10 vuorokautta, kunnes saimme lastin purjetuksi ja lähdimme painolastilla paluumatkalle jälleen Sundsvalliin.

Joka ikinen ilta Hollannissa pääsin maissa käymään ilman mitään vaikeutta; olin näet tuon tapaturmakohtauksen jälkeen päässyt julman kapteenin suosikiksi, näennäisesti vaan, en toki todellisesti.

Olin jo kerinnyt merimieselämään ja sen iloihin ja huvituksiin niin perehtyä, että joka ilta käytin hyväkseni vapauttani hurjimmalla, hillitsemättömimmällä tavalla. Ja kyllä Hollannissa tarjoutuukin merimiehelle huvia ja iloa, siellä kun hienompi sukupuoli on niin viehättävätä, etenkin kun se käy vaateetettuna omituisiin, sieviin kansallispukuihinsa ja kahisevaan silkkiin ja pitseihin.

Monta iloista hetkeä siellä vietettyämme sekä opittuamme yhtä ja toista tuossa kirjavassa, häärivässä muurahaispesässä, jätimme sinne kaikki kainaloiset kanamme ynnä muut huvituksemme ja saavuimme taasen Pohjanmeren levottomalle ulapalle. — Mutta eihän merimiehellä yksitoikkoisessa elämässään olisikaan mitään nautintoja, millä virkistää itseään, jos ei käyttäisi hyväkseen niitä muutamia hetkiä, mitkä hän pitkien kuukausien kuluttua saapi viettää ihmisten seurassa. Kun ei hänellä sitten ole omaisia eikä kotoa missään, eikä ketään, kuka hänestä välittäisi, joutuu hän usein intohimojensa ja hurjan luonteensa uhriksi. Ja tämä se juuri on, joka merimiehiä saattaa ennen aikaiseen hautaan, sillä

elämä merellä kyllä on omiansa karkaisemaan hänen ruumistaan alinomaisessa taistelussa mahtavan meren ja luonnonvoimien kanssa. Tämä taistelu tekee hänen luonteensa ylimieliseksi ja kuohahtevaksi, ja tässä siis on tuo merimiesten hurjuuden ja uhkarohkeuden syy.

Paluumatkalla tapahtui pieni hauska kohtaaminen, joka on omiaan valaisemaan merimiehen luonnetta ja hänen elämänsä yksitoikkoisuutta merellä.

Olimme useampia päiviä saaneet heilua Pohjanmerellä ihan tyynellä meren pinnalla. Ei mikään merimiehelle käy niin ikäväksi, kuin tuommoinen rasittavan kuuma, tyven ilma, jolloin laiva ei pääse kulkemaan paikaltaan. Heikko maininki heiluttelee laivaa joka suunnalle; purjeet riippuvat veltoina, lyöden ja lapsutellen edes ja takaisin; mastot ja raakapuut narisevat yksitoikkoisesti. Kaikki on niin masentavaisen hiljaista, että merimies tuskin pysyy hereillä. Tuon tuostakin tuulonen ikään kuin hengähtää vähän ilmassa, ja silloin koitetaan purjeita aina asettaa melkein tuntumattoman tuulenhengähdyksen mukaan. Mutta kaikki turhaan; taasen seuraa sama velttous, sama korvia ja ytimiä vihlova yksitoikkoinen narina ja purjeiden lapsutus.

Kolmannen päivän iltana tämän samaisen ikävän tyynen kestäessä, oli minun vuoroni vahdin muuton aikana kello 8 mennä ruoriin. Seisoessani siinä ja tirkistellessäni vuoroon kompassiin, vuoroon noita veltosti riippuvia purjeita, olin melkein nukahtaa ruorin pyörän ääressä, kun kuulin vieressäni kapteenin karheen äänen.

Tämä raju mies, kapteeni Andersen, oli kotoisin Norjasta ja syntynyt Arendalissa. Hän oli 7 jalkaa pitkä, leveähartiainen, lyhytkaulainen ja suuripäinen. Hänen kasvoissaan oli kamalan rokon arvet ja väriltään ne olivat tulipunaiset. Leuka oli leveä, samoin suu, ja nenä tavattoman suuri, punervan sininen ja käyrä. Sieramet olivat suuret, mutta silmät pienet, ilkeän näköiset ja viheriän väriset, eivätkä nämä milloinkaan voineet sekuntia pitemmältä samaan paikkaan katsoa. Kulmakarvat olivat tuuheat ja otsa matala ja sisäänpainunut, tukka punaisen ruskea, tuuhea ja takkumainen. Hän oli jotenkin isovatsainen, mutta rinta sisäänpainunut. Koko tätä merikarhua kannattavat sääret olivat väärät ja jalat tavattoman suuret, niin että neljatoista tuumaa pitkät anturat eivät olleet hänelle liiaksi pitkät. Kädet olivat niin mittavat, että sormenpäät ulottuivat polviin saakka ja käsivarret jäntevät kuin laivan partuunat. Hänellä oli merellä aina päässään ruskea leveälierinen huopahattu ja yllään sininen pitkä friisitakki ja keltaiset englannin nahkaiset housut. Kaulassaan hän aina käytti suurta, erinomaisen kirjavaa silkkiliinaa. Se oli merimiehen solmuun solmittuna ja molemmat päät heitettyinä hartioille, jossa ne liehuivat ja loistivat kilpaa hänen pitkän, tulipunaisen partansa kanssa. Tavallisesti nimitimme häntä takanapäin robokiksi.

Huomattuani kapteenin läsnäolon, rupesin sopivaan asentoon ja kysyin, mitä hän suvaitsi käskä.

"Etkö sinä, Suomen juntti, osaa noitua tuulta?" kysyi kapteeni, "koska olen suomalaisista kuullut, että he ovat mestareita siinä taidossa. Koitapas nyt taitoasi; emmehän me tällä kurin pääse koskaan perille", lisäsi hän kärsimättömästi, asettuen eteeni seisomaan, ilkeä hymy rumilla kasvoillaan.

"Kyllä minä noitua osaan", vastasin hänen kysymykseensä, samalla itsekseni päättäen laskea vähän pilaa hänelle, "Ei ole mikään vaikea temppu loiehtia tuulta. Jos kapteeni olisi jo ennen asiasta maininnut, niin voisi meillä jo olla hyvä hankapurje. En ole turhaan kahta vuotta lapsuuteni aikaa Lapissa viettänyt; mutta minä en voi loiehtia muuten kuin siinä tapauksessa, että minua nimenomaan siihen pyydetään; sillä muutoin menettää loihtimistaitoni voimansa."

Kuultuaan minun rohkean puheeni, vilkasi kapteeni tuon tuostakin salaa minuun; mutta kun olin totisen näköinen eikä hän huomannut muodossani tai äänessäni vähintäkään pilantapaista, vastasi hän sitten pilalla tai täydellä todella.

"Totta tosiaan, poikaseni, luulenpa sinun melkein tarkottavan mitä puhut" Mutta hetken mietittyään hän lisäsi kärsimättömästi: "Loruja vain kaikki loihtimiset; minä en kärsi pilaa", ja luoden kiukkuisen katseen minuun hän poistui suojaansa.

Mutta pian hän tuli takaisin, katsahti tähystellen pilviä, otti pienen pullon taskustaan, kaatoi siitä suuhunsa aika kulauksen ja ojensi pullon minullekin, kehoittaen minua vahvistamaan itseäni pullon sisällyksellä, lisäten puoleksi ivalla, puoleksi täydellä todella: "Koitahan sitten loiehtia tuulta, niin saat taalerin rahaa ja kaksi pulloa tätä ainetta".

Maistettuani tarjotusta pullosta, tunsin itseni hilpeämmäksi vastasin, yhä pilaani jatkaen: "Kuulkaas nyt, kapteeni! Uskokaa jos tahdotte, mutta ennen kuin kello on tänä yönä kaksitoista lyönyt, on meillä hyvä hankapurje, ja se on niin totta, kuin sekin, että minä olen suomalainen läheltä lapin rajoja!"

"Niin, totta tosiaankin; mutta jos sinä valehtelet ja lasket pilaa minusta, niin on köydenpätkä tanssiva selkäpiitäsi pitkin", murisi hän vastaukseksi ja meni jälleen suojaansa.

Minua jo rupesi vähän pelottamaan, että olin mennyt liian pitkälle pilanteossani, sillä kokemuksestani

tiesin, ettei hän ollut hidas vihaan eikä köysipampun heiluttamiseen. Sentähden oikein rukoilin sydämmestäni Jumalaa, että hän antaisi meille tuiman tuulen, jotta pelastuisin tuon merikarhun vihasta. Ja merkillistä kyllä, joko sitten Jumala kuuli rukoukseni tai luonto muutoin näytti oikkujaan, niin kumminkin noin yhdentoista aikoina rupesi tuulihenki käymään, ensin vienosti, mutta vähitellen rupesi sen voima kasvamaan, kunnes vahdinmuutoksen aikana kello 12 yöllä oli tavallisen navakka hankatuuli, niin että jo hyvin kannatti pinnistaa purjeet.

Olin juuri aikeissa kömpiä suojaani levolle mennäkseni, kun perämies tuli skansin ovelle, kutsuen minua, ensi kerran nimeltäni, tulemaan peräpuoleen kapteenin puheille. Minä arvasin heti, mikä oli asiana, ja kävellä tallustelin vakavana ja hyvin ankaran sekä itsetietoisena näköisenä kapteenin luo.

Tultuani sisään seisoivat ukko hajasäärin, kädet taskussa ja kasvot tavattomasti punottaen, sillä nähtävästi hän oli ottanut muutaman ryyppyn liikaa.

"Sinäpä olet kelpo poika, oletpa hitto vieköön niinkin", huusi hän heti vastaani. "Sinä näyt sittenkin olevan tavallinen suomalainen peikko, joka osaat loihkia. Tässä saat luvattun palkkion, jos tuuli oli sitten sinun tai paholaisen luoma; mutta mene nyt pian edestäni pois, taikka minä joudun raivoon", murisi hän. Kyllä minä vielä koetan, osaatko sinä todellakin loihkia!"

"Älkää huoliko kiivastua, herra kapteeni", lausuin minä, rohkaistuna onnistuneesta pilasta, "kun olen kerta päässyt alkuun, voin loihkia teidät vaikka taivaalla lentäväksi korpiksi taikka jäämerellä kömpiväksi jääkarhuksi". Samalla loin häneen niin tuiman katseen, että hän tietämättään otti pari askelta taaksepäin, luullen todellakin minua noidaksi. Minä taasen olin päättänyt koettaa säilyttää saavutettua valtaani, niin kauvan kuin mahdollista olisi. Ja se luonnistuikin niin hyvin, että siitä lähtien sain olla ja menetellä niinkuin itse tahdoin. Lopulta huomasin sitten, että kapteeni vaan odotti hartaasti sitä päivää, jona pääsisi minusta erilleen.

Muuta mainittavaa ei enään sillä matkalla tapahtunut. Hyvä tuuli kiidätti meitä aina lähemmäksi Ruotsin pohjoista rantaa ja, oltuamme kaikkiaan kaksi ja puoli kuukautta poissa, saavuimme jälleen minulle tutuksi tulleeseen Sundsvalliin.

Seuraava päivä oli sunnuntai ja sen johdosta pyysin taas rahaa parikymmentä kruunua, saadakseni mennä maihin ja samalla muka näyttämään kipeätä jalkaani, jossa oli ollut vamma siitä saakka, kun kapteeni oli minua lyönyt; sääriluussa oli ollut vanha arpi, mutta pudotessani oli se kolahtanut skansin kattolistaan ja oli siitä lähtien tahallisen huolimattoman hoidon tähden pysynyt umpeen-parantumatta.

Kapteeni loi minuun aran, epäselvän katseen ja kysyi, kannoinko vielä vihaa häntä kohtaan. Hän antoi minulle 30 kruunua ja mainitsi, että se sai olla minulle juomarahaksi, eikä hän ottaisi sitä lukuun palkkatiliini.

Saatuani rahat ja kiitettyäni lahjasta, poistuin laivasta, mutta itsekseni ajattelin: "Kyllä kymmenkertaisesti antaisit, jos tietäisit, mitkä aikomukset liikkuvat mielessäni sinua kohtaan tynnen, yksinkertaisen kuoreni alla".

Tultuani kaupunkiin, etsin ensi työkseni taitavan lakimiehen ja pyysin häntä asian-ajajakseni. Minä kerroin tarkoin kaikki kapteenin harjoittamat julmuudet ja räökkäykset itseäni kohtaan ja pyysin, että hän toimittaisi tämän merikarhun töistänsä lailliseen edesvastaukseen. Samalla ilmoitin, etten enää uskaltaisi laivaan takaisin mennä, sillä, lausuin, se olisi samaa kuin meno hirteen. Minä ilmoitin myös niiden nimet, jotka voivat todistaa syytökseni todeksi, ja rukoilin häntä pelastamaan minua kiduttajani käsistä.

Tuloksena tästä olikin se, että 8 päivän kuluttua olimme oikeussalissa, minä ja puolustajani sekä kapteeni Andersen laivan koko miehistön kanssa.

Kun tuomari oli lukenut syytökseni kaikkine sivuseikkoineen, jotka kaikki asian-ajajani oli taitavasti kokoonpannut, vastasi kapteeni, että minä olin pestattu Norjan lain mukaan, eikä hän siis ollut velkapää vastaamaan minun tekemiini syytöksiin täällä. Sitä paitsi olin minä ollut laivasta pois ilman luvatta 8 vuorokautta, ja merilaki säättää, että se, joka yli 24 tuntia päällikön luvatta viipyy poissa laivasta, on karkurina pidettävä ja sen johdosta menettänyt lailliset oikeutensa. Näillä perusteilla hän vaati syytteen kumoamista ja syyttäjän vangitsemista asetusten mukaan.

Siihen vastasi asiamieheni, että min asianmukaisessa järjestyksessä ennen 24 tunnin kuluttua olin ilmoittanut itseni Venäjän konsulin luona sekä pyytänyt sen viraston suojelusta; ja koska pidetyssä poliisitutkinnossa oli ilmitullut raskauttavia asianhaaroja kapteenia vastaan ja hänen oli todistettu väärinkäyttäneen valtaansa sekä väkivaltaisesti kohdelleen syyttäjää, niinkuin miehistö oli todistanut, oli hän saanut konsulinvirastolta kehoituksen nostaa virallinen kanne kapteenia vastaan sekä vaatia häntä vastauksen-alaiseksi teoistaan. Tämän johdosta pyysi asian-ajajani, että todistajat laillisessa järjestyksessä valallisesti kuulusteltaisiin.

Tämän jälkeen alkoi kuulustelu, jota kesti 2 tuntia, ja loppupäätös oli semmoinen, että voitto kallistui minun puolelleni kapteenin suureksi harmiksi.

Minä voitin asiani täydellisesti. Päätöksellään vapautti oikeus minut heti laivan palveluksesta ja tuomitsi kapteenin maksamaan minulle 400 kruunua kipurahoja ynnä täyden palkan, lukien saman vuoden loppuun saakka. Sitä paitsi velvoitettiin hän maksamaan minulle 80 kruunua oikeudenkäyntikulunkia sekä kymmenen vuorokauden ruokarahat, jotka minun laskuni mukaan tekivät 40 kruunua. Kaiken tämän lisäksi tuomittiin hän maksamaan sakkoa merilain rikkomisesta 265 kruunua.

Kapteenin silmät iskivät tulta ja salamata minua kohden, kun hän oli tuomion kuullut. Mutta todisteet olivat häntä vastaan olleet niin selvät, ettei hän katsonut ansaitsevan edes vedota korkeampiin oikeuksiin, ja niin hänen kumminkin täytyi tällä erällä tyytyä huonoon onneensa. Hampaitaan kiristellen ja nyrkkiään puiden minulle poistui hän oikeussalista, uhaten minulle kauheinta kosta, jos hän vielä kerran saisi minut käsiinsä. Mutta Rabokparka ei minua sitten enää milloinkaan kouriinsa saanut, vaan hänen ystävälliset toiveensa jäivät toteutumatta, ja luultavasti emme nyt enää toisiamme tässä elämässä kohtaa.

Seuraavana päivänä suoritettiin minulle palkkani Bayardista, ja silloin sain käteeni myös oikeudessa tuomitut korvaukset, kaikkiaan lähes 70 kruunua. Saman päivän iltana menin laivasta noutamaan tavaroitani kahden poliisikonstaapelin avulla, joten vihdoinkin olisin monet vaikeudet voitettuani vapaa Bayardista ja sen kapteenista. Mutta jos en olisi ollut niin varovainen, että otin poliisit mukaani, niin olisi tuo juttu päätynyt ikävällä tavalla; luultavasti ei minussa enää olisi näiden muistelmien kirjoittajaa.

Kapteeni oli piiloutunut kajuuttaansa, kun minä rupesin laskemaan tavaroitani venheeseen, joka lellui laivan sivulla. Mutta kun hän sieltä hiipi esille eikä nähnyt lähellä olevan ketään, sillä poliisit olivat veneessä ja koko miehistö laivan ruumassa, syöksyi hän minua kohden, suuri puukko kädessä, valmis iskemään. Vaaran huomattuani juoksin minä kiireesti laivan kokkaan, mutta kapteeni seurasi kintereilläni. Lopulta ei minulla ollut muuta neuvoa kuin kiivetä kuin kärppä ylös staagia myöten, joka johti etumastoon. Siellä vasta muistin, että olin konstaapelilta saanut pienen vihellyspillin tarpeen varalle. Pelon valtaamana puhalsin siihen, ja pian se toi minulle apua. Kun kapteeni näki konstaapelit, pelästyi hän niin, että heitti puukkonsa mereen ja ryntäsi pakoon kajuuttaansa, jonne emme viitsineet häntä seurata, sillä minä puolestani olin jo saanut hänestä tarpeeni.

Kun kapteenin kavaluus ja julmuus minua kohtaan oli yleiseksi tiedoksi tullut, ja kun hän vielä lisäksi ei milloinkaan maksanut säännöllisesti lastausmiehille heidän palkkojansa, seurasi tästä hänelle vielä aimo selkäsäuna ennenkuin hän kaupungista jälleen merille suoriutui.

Hänellä oli nimittäin tapana joka ilta tulla maihin rakastettunsa luokse, ja kun hänen tiensä kävi läpi lautakartanon, asetuimme eräänä iltana vahtiin ja ryntäsimme neljä veitikkaa hänen kimppuunsa, kaasimme ukon ja pehmitimme sitten voimiemme mukaan köysipatukalla hänen leveätä selkäänsä, antaen hänenkin vuorostaan maistaa samaa suloutta, jota hän itse oli minulle samoin kuin monelle muulle niin hyväntahtoisesti jaellut.

Koska jo oli talvi lähellä, en enään välittänyt sinä syksynä merille lähteä, vaan päätin nyt elää rahoillani. Huviteltuani itseäni muutaman viikon, rupesi aikani lopulta käymään ikäväksi. Sentähden muutin maalle eräisen pieneen seurakuntaan ja asetuin sinne muutaman kauppiaan luo lähelle suurta sahalaitosta.

Tarpeeksi kauan joutilasna huviteltuani olin sitten jonkun päivän tukkien uitossa pulikoimassa keksi kädessä. Sitten olin sepän apulaisena muutaman päivän, sen jälkeen muurarin kätyrinä ja lopuksi sahan lautapihassa yhdessä ja toisessa toimessa. Lopuksi palellutin eräänä kovana pakkaspäivänä molemmat jalkani, niin että tulin muutamaksi ajaksi liikkumaan kykenemättömäksi.

Jouduttuani siten "kamariherraksi", rakastuin silmittömästi kauppiaan sulosilmäiseen taalalaiseen neulojaneitoseen, ja voidakseni pysyä tämän läheisyydessä, rupesin kauppiaalle kirjanpitäjäksi ja kauppa-apulaiseksi. Terveeksi tultuani kävelin sitten rakkauden houreissa pitkin metsiä ja korpia piirustellen armaan Margaretan nimikirjaimia joka puuhun, mitä tien varrella kasvoi hänen kotinsa ja kauppiaan talon välillä, ja täyten lemmittyäni taskut ja neulomuslippaan hehkuvilla rakkaudenkirjeillä. Viimein kauppias katsoi hyväksi toimittaa minut palvelukseen toiselle isännälle, joka asui saarella pari peninkulmaa etäällä hänestä.

Siellä olin kolme kuukautta. Mutta kun rupesin viinitynnyriä kauppiaan kyökkikamarissa liiaksi ahkeraan suosimaan vesipullon asemasta, ja muistakin syistä erosin sieltä pienen kahakan jälkeen ja olin taas oma isäntäni.

Pienestä pojasta saakka olin suosinut vapaita jalkapatikka-matkoja, tutustuakseni paremmin outoihin

seutuihin. Taaskin sain halun mittaamaan maantietä ja tarkastaa kyliä, kansaa ja kaupunkeja. Ostin sitä tarkoitusta varten renesselin ja muita matkalla tarvittavia kapineita, ja niin lähdin kenellekään mainitsematta kulkemaan Gefleä kohti. Olin kuullut, että siellä olisi vilkas meriliike; ja kun mieleni paloi merille sekä minun luonteeni muutoinkin oli levotonta laatua enkä voinut viihtyä kauan samalla paikkakunnalla, olin päättänyt hankkia jonkunlaista muutosta yksitoikkoisessa jokapäiväisessä elämässäni.

Matkallani viivyin kaksi viikkoa. Välistä makasin heinäladoissa, metsään tekemissäni risu- ja lumimajoissa, välin taasen jossakin hauskassa talossa maantien varrella. Välin kutsuin itseäni kuljeksivaksi sälliksi, toisinaan esiinnyin palvelusväen etsijänä milloin mihinkin laitokseen kaupungissa, välin taasen otin rillit nenälleni ja kuljin "maisterina" tahti vanhojen laulujen ja satujen kerääjänä ynnä muuna semmoisena, minä milloinkin soveltui. Suurimmaksi osaksi kuljin jalkaisin koko matkan, vaikka minulla vielä oli helposti saaduista rahoista jäljellä parisataa kruunua. Monta hauskaa ja naurettavaa kepposta sain kokea tällä vaihtelevaisella matkallani.

Gefleen tultuani menin asumaan eräasen pieneen perheesen sataman läheisyydessä. Katseltuani muutamia päiviä kaupunkia ja huviteltuani yhdellä ja toisella tavalla, rupesi taasen joutilaisuus käymään kyllästyttäväksi. Mutta kun meriliike ei kentiesi vielä pariin kuukauteen alkaisi, päätin ruveta johonkin työntekoon harjoitellakseni itseäni merielämän varalle.

Olin siten raudkantajana sataman rautamakasiineissa neljä päivää. Mutta kun se toimi rupesi käymään liian raskaaksi, menin köydenpunojan työhön, johon ammattiin jo merimiehenä olin vähän tottunut. Sekin kyllästytti minua muutaman päivän kuluessa. Sitten olin laivavarvissa yhdessä ja toisessa toimessa. Kaiket illat olin aina ahkerasti hienona herrasmiehenä kaupungin hienoimmista huveissa, suureksi ihmeeksi työtovereilleni ja työnantajieni hämmästykseksi.

Eräänä päivänä luin sanomalehdessä ilmoituksen, jossa haluttiin eräasen suurempaan liikkeeseen maalarin-oppilasta, joka jo olisi tähän ammattiin perehtynyt. Ilmoitus minua miellytti, ja kun olin maalaustaidon ihailija sekä sitä ammattia muutaman viikon harjoittanutkin erään sukulaiseni luona Waasassa ja sitäpäitse kulutellut kotona lastenkammarissa useampia maalilaatikoita tuhrien paperille taloja ja tanhuoita, kyliä ja kaupunkeja, niin päätin koettaa onneani silläkin alalla ja lisätä tälläkin taitojani merielämän varalle. Sillä sitäpä taitoa merimieheltä usein laivassa kysytään, milloin tervatolpon ääressä, milloin taasen muissa hienommissa töissä.

Pari tuntia sen jälkeen olin matkalla maalari Sjöströmille tarjokkaana avoinna olevaan paikkaan. Sain toimen ilman mitään vastusta. Kontrahti tehtiin kahdeksi vuodeksi. Ehdot olivat 200 kruunun palkka vuodelta ja vapaa ylöspito, ja oppiajan kuluttua pääsisin kisälliksi.

Siinä ammatissa olin kaksi kuukautta, jolla ajalla saavutin isäntäväkeni täydellisen suosion ja kanssapalvelijaini täydellisen vihan ja kateuden.

Isäntäväkeni, joka ennen pitkää puheistani ja käytöksestäni pian huomasi suomalaisen sällikokelaan nutun alla piilevän hiukan säätyhenkilöä, kutsui minut ensin pyhinä perheensä yhteiseen päivällispöytään, ja lopulta, kun huomasivat, että en ollenkaan oudostellut hienompaakaan seuraelämää, sain kaikki ateriat syödä "sisällä", kunnes viimein olin ikäänkuin luonnollinen perheenjäsen.

Eräänä pyhäpäivänä yhdyin kaupungilla kävellessäni muutamien meripoikain kanssa jossakin huvipaikassa. Kun minulla sattui olemaan lihavampi kukkaro kuin heillä, esitin itseni heille virkaveljenä, ja vahvistaakseni tuttavuuttamme rupesin heille laittamaan merimiesten ilahdusaineita. Siitä tuli lopulta meidän välimme niin hyväksi, että vanhin joukosta lupasi toimittaa minulle almatruusin paikan samaan laivaan, mihin hekin viikon kuluttua tulisivat ottamaan pestin.

Ennen eroamistamme illalla olimme asian varmuuden vuoksi jo käyneet kapteenin luona, joten olin taasen merielämään vihitty.

Kolme päivää sen jälkeen illalla myöhään pidin työtovereilleni pienet läksijäiskekkerit, ja kun he kuulivat, että aijoin kadota teille tietymättömille, muille maille merten taa, ihastuivat he siitä niin, että miehissä auttoivat minut tavaroinesi piha-aidan ylitse, portit kun siihen aikaan vuorokaudesta olivat lukitut ja isäntäväki olisi vehkeemme tyhjäksi tehnyt lain voimalla, kun ei olisi näin ominlupaista muutosta suvainnut.

Ei maalarinsälliä, ei mestaria eikä taiteilijaa minusta siis tullut; mutta olinhan saanut kokea, mitenkä sällin silmillä maailmaa katsellaan.

Näin olin siis taasen merellä Martha nimisellä laivalla, joka oli lastattuna puulastilla ja matkalla Hulliin Englantiin. Pääsimme ilman vastuksia perille neljä viikkoa kestäneen purjehdusajan kuluttua. Siellä laiva myytiin, ja me saimme joka mies palkan kouramme sekä määräyksen seurata

päällikkökuntamme mukana takaisin Ruotsiin.

Määrättyinä päivinä ja hetkenä olimme kaikki valmiina lähtöön eräällä Ruotsiin menevällä höyrylaivalla. Tavaramme, merimiehen kirstut ja säkit, välttämättömät kamssomme, olivat laivassa. Koko Martha-laivan miehistö oli kokoontuneena peräkannella, iloisesti viuhdoen kirjavilla nenäliinoillaan, jätellen hyvästi ikävöiviä ja hymyileviä Albionin neitosia.

Lopulta annettiin laskea laivan köydet irti laiturin paaluista ja vetää rantaporras laivaan. Samassa kun kapteenin komentosanat kaikuivat, olivat Martha-laivan puuseppä ja minä hypänneet laivasta laiturille. Me heitimme köydet irti, sysäsimme rantaportaan laivaan, hurrasimme muutaman kerran lähteville tovereillemme, hyppäsimme sitten katettuun, sitä varten tilattuun ajurin vaunun ja poistuimme sitten täyttää laukkaa laiturin läheisyydestä ensin pienoiselle kadulle, ja tuskin oli vielä huomattukaan meidän pakoamme, kun olimme jo kadonneet laivan näkyvistä, matkarahat taskussa ja kirstumme sekä säkkimme poismenevässä laivassa. Mutta nepä olivatkin täytettynä vanhoilla, arvottomilla purjeen palasilla y.m. roskalla.

Annoimme ajurimme ennen tehdyn sopimuksen mukaan viedä meidät muutaman englanninpeninkulman päässä olevaan kylään, jossa viivyimme siksi, kunnes takaa-ajon vaara oli ohitse. Siellä maksoimme ajurimme ja lähetimme hänet pois, äänettömäksi lahjottuna, ja niin vietimme viikon päivät suloista, raitista ja virkistävää maa-elämää hyvin hupaisen kylän nuorison keskuudessa.

Saatuamme tarpeeksi maalaishuvituksista, palasimme jälleen kaupunkiin, ja ihailtuamme siellä kaikkia, mitä uutta oli silmäimme edessä, erosimme toisistamme. Minä otin pestin eräasen Rostokin laivaan, joka oli lastattu kivihiilillä ja oli menevä Ruotsiin Söderhamniin. Siellä kolme viikkoa viivyttyämme, purjettuamme kivihiilet ja otettuamme lauta- ja lankkulastin vietäväksi Liverpooliin, lähdimme taasen paluumatkalle Englantiin, monta hauskaa ja iloista iltaa vietettyämme iloisten, ystävällisten ja vieraanvaraisten Söderhamnilaisten seurassa.

Liverpooliin päästyämme erosin taas siitä laivasta, sillä se vuoti niin surkeasti, että taukoomatta yötä päivää saimme myötäänsä pumputa, jos vaan vähänkin tuuli kävi. Laiva olikin jo 24 vuotta vanha, joten ihme kyllä oli, että se vielä koossa pysyi.

Muuta mainittavaa ei siitä kolmen kuukauden olostä tällä saksalaisella laivalla ole, kuin etten koko ajalla kuullut muuta kun puhdasta saksankieltä, sillä ei yksikään muu kuin kapteeni osannut englanninkieltä. Ruoka oli niin maailman mainiota, että semmoista harvoin laivassa tapaa. Elämä oli niin rauhallista, etten koskaan sen jälkeen ole niin siivoa miehistö missään laivassa tavannut. Olimme 8 miestä keulassa eli skansissa, kokki siihen luettuna, kapteeni ja perämies peräpuolella, eli yhteensä 10 miestä laivassa. Kapteeni oli todellinen gentlemanni, eikä perämiestäkään moittia voinut. Jos vain laiva olisi ollut vähänkään parempi, niin en olisi siitä äkkiä eronnut; monesti olen sitäkin katunut, että siitä sittenkään erosin.

Taasen viivyin pari viikkoa Liverpoolissa, kunnes lompakko jälleen oli ehtinyt tyhjentyä. Sitten otin jälleen pestin eräasen kivihiili-laivaan eli niin kutsuttuun koljariin, joka kulki vain rannikkoja. Siinä maksettiin hyvää palkkaa. Minun tultuani oli laivan koko miehistö, paitsi kapteenia, pelkkiä suomalaisia nuoria miehiä.

Siinä emme jaksaneet olla enemmän kuin 6 viikkoa, jolla ajalla kävimme Exmouthin, Plymouthin ja Portsmouthin satamissa. Se oli alinomaista purkamista ja lastaamista. Kun kolme tahi neljä päivää olimme merellä, saavuimme jälleen satamaan ja niin vuoroin kuljettiin hiililastilla ja toisen painolastilla.

Tultuamme vihdoon Cardiffiin etelä-Englannissa, pyysimme joka mies päästä irti laivasta, tuosta alinomaisesta kivihiilen tuoksusta ja liasta. Siellä vietimme joulujuhlaa; mutta eipä joulu joululta tuntunut siellä, sillä kaipauksella ajattelin kotimaatani ja niitä herttaisia joulujuhlia, joita olin saanut viettää onnellisessa lapsuuden kodissa sekä sitten myöhemmin muitten omaisteni seurassa mieronteille joutuneena.

Mutta eihän merimiehelle usein sitä iloa elämässään tulekaan, että voisi omaistensa seurassa viettää juhliansa. Sillä niinhän se on, kuin kuulin erään merimiehen ikävissään hyräilevän:

"Merimies kuin vesilintu
Ystävistään erillensä
Ikävissään huokaelee,
Omaa kultaans' ikävöipi,
Sillä meren myrskysäissä
Hyökylaineen vaahtopäissä
Merimiesi yksinäinen
Ainoon ilon, hyvin löytää;

Eipä meripoikaa lainehilla
Kukaan armahda, ei armahda!
Josma sulle, kurja merimies,
Kuvaella voisin ties:
Sinä olet häilyvä
Meren lainehilla,
Sun on tiesi onneton,
Ja meri hautasi!"

Joulunpyhät vietettyämme Cardiffissa, otimme me kolme koljaripoikaa pestin erääsen suureen kolmikerroksiseen höyrylaivaan, joka meni Amerikkaan Savanna-nimiseen merikaupunkiin.

Se oli aika jättiläislaiva. Miehistöä oli 22 lämmittäjää, neljä koneenkäyttäjää, 30 matruusia, 6 täkkipoikaa, eli kokkien, kapteenin, 3 perämiehen ja ruorimestarin kanssa yhteensä 69 miestä.

Höyrylaivan nimi oli Bremen. Se oli lastattu kivihiilellä ja oli sen määrä palata Brementeniin Saksan maalla puuvillalastissa.

Matka Atlantin yli kesti 15 vuorokautta. Kaikki kävi säännöllisesti. Matkalla ei juuri merimies-työtä eikä taitoa kysytty. Alinomaa, niin pitkät kuin päivät olivat, pestiin, laahattiin ja maalattiin taukoamatta, niinkuin olisi jossakin pesulaitoksessa oltu.

Minun maalaritaitoni oli nyt ihan tarpeesen, sillä sen nojalla sain koko matkan olla jonkunmoisena mestarina maalaustöissä sekä itse valmistaa hienommat työt.

Savanna on hyvin vilkasliikkeinen satamakaupunki. Sadottaisin puuvillalasteja vuodessa lähetetään sieltä kaikkiin maailman ääriin. Vilkkaan laivaliikkeen tähden maksetaan siellä myös suuria palkkoja merimiehille. Tavalliset matruusit saivat kuussa 200 Sm. Seurauksena onkin ollut tavaton runnariliikkeen kukoistus siellä. Miehiä karkaa laivoista siellä kuin hiiriä, parempain palkkain toivossa, runnarien viekoittelemina tietysti.

Minuunkin, samoin kuin kohteen suomalaisen toveriini, tarttui tuo Amerikan karkurirutto. Käytyämme maissa useampina ehtoina sekä tutustuttuamme sikäläisiin oloihin, päätimme jättää tuon saksalaisen "pyykki-laivan" sekä kokea onneamme tässä luvatussa maassa. Kuljetettuamme hiljalleen joka ilta vaatteitamme ja tavaroitamme mukaan niin tarkoin kuin voimme ja kiusattuamme rahaa kapteenilta niin paljon kuin olimme saamassa, jäimme eräänä iltana, kolme päivää ennen laivan lähtöä, kokonaan laivaan palaamatta. Minä jouduin asumaan erääsen irlantilaiseen merimiesmajaan, jossa tulin oikein omin silmin näkemään, kuinka merimies-parkoja Amerikassa kohdellaan..

Olin ollut talossa noin viikon verran, kun isäntä rupesi tarjoamaan minulle runnarin tointa, se on, hän halusi saada minut hyvää palkkiota vastaan kätyrikseen, koska minä osasin useampaa kieltä sekä muutoin näytin hänen mielestään sopivaksi tuohon toimeen, jossa useinkin vaaditaan uhkarohkeata ja pikaista päättäväisyyttä.

Minä, joka aina olen ollut taipuvainen kaikenmoisiin seikkailuihin, myönnyin tuohonkin ja hyväksyin tarjouksen, saadakseni kokea sitäkin elinkeinoa ja ehkä, ajattelin, voisin samalla jonkun kansalaiseni pelastaa turmion käsistä. Ehdosta sovittuamme ryhdyin heti uuteen toimeeni.

Seuraavana päivänä tilattiin isännältäni erääsen englantilaiseen frekattilaivaan kymmenen matruusia. Kysymyksessä oleva laiva oli ensin menevä Lontoosen ja sitten Australiaan Melbourneen. Nyt sattui kumminkin niin, ettei ollut varastossa muuta kuin nuoria poikia, ainoastaan 2 matruusia. Siis oli kaikin mokomin hankittava vanhempia miehiä, koska tässä olivat suuret summat tiedossa.

Asiasta keskusteltuamme tulimme siihen päätökseen, että minä menisin erääsen norjalaiseen laivaan päivällistunnilla, houkuttelisin miehiä karkaamaan sekä ilmoittaisin heille, että saisivat 40 dol. palkkaa, sen sijaan kun heillä siinä laivassa oli vain 14, 16 ja 20 dollaria.

Minä menin sopimuksen mukaan ja sain asiat mainiosti luonnistumaan. Minä kirjoitin miesten nimet ja tuntomerkit kirjaani, annoin heille käsirahaa muutaman dollarin mieheen ja noin sivumennen annoin heidän ymmärtää, että he olivat nyt pakoitetut tulemaan, jos tahtoivat välttää merimiesmajan isännän salaisia väijyjä, jotka eivät säästäisi revolveriaan sanansyöjiä kohdatessaan. Sillä välin tapahtui niinkin, että joku otti kyllä käsirahaa eikä kumminkaan seurannut runnaria. Usein sattui todellakin niin, että semmoinen mies armotta kaikessa salaisuudessa ammutaan.

Yöllä noin kahden ajassa lähdin taas liikkeelle ja otin 6 neekeriä avukseni. Isäntäni antoi heille kullekin pitkäpiippuiset revolverit ja pamput aseiksi, joita hän käski säälimättä käyttämään tarpeen tullessa. Minulla itselläni oli kaksi revolveria ja tikari sekä suuripartainen ja paksutukkainen naamari,

tehdäkseni itseni tuntemattomaksi. Otimme hevosen, valjastettuna isojen tavaravankkurien eteen ja kaksi muuta hevosta, jotka olivat valjastetut kahden katetun ajopelin eteen miehiä varten, ja niin lähdimme matkalle.

Tultuamme norjalaiselle laivalle, menin miesteni kanssa laivaan ja kysyin ensin vartijana olevalta matruusilta, tahtoiko hän seurata minua maihin yllämainituilla ehdoilla. Hetken mietittyään suostui hän kauppaan. Minä asetin sitten neljä miestä vahtiin kajutan läheisyyteen sen vuoksi, jos päällikkökunta sattuisi heräämään. Samalla käskin miesten välttää tappelua, niin kauvan kuin mahdollista oli, ja koettaa vain pysyttää heitä sisällä salpaamalla ovet.

Menimme sitten matruusien tykö heidän suojaansa, jossa he jo olivat valmiit lähtöä varten. Minä käskin joka miehen ottaa saappaat jaloistaan, ettei suotta häirittäisi päällikkökunnan unta ja koska siinä tapauksessa, että heräisivät, olisimme pakoitettut käyttämään väkivaltaa, jota muutoin kernaasti halusimme välttää niin kauvan kuin mahdollista olisi.

Neekerit, joita ei vartijoiksi tarvittu, saivat kiireesti auttaa miesten tavaroita vankkureille. Minä itse seisoin rantaportaan päässä katsomassa, ettei kukaan luvattomille asioille poistunut. Pian olimmekin noin puolen tunnin kuluessa valmiit, ja matruusit, kaikki 10 kappaletta ajopelissä. Mutta juuri kun teimme lähtöä, kuului kajutan läheisyydestä revolverin laukaus.

Minä kiiruhdin ajureita henkensä uhalla joutumaan pois saaliinemme, kun samassa yksi neekereistä ryntäsi luokseni verisenä. Häntä oli kajutan ikkunasta isketty puukolla hartioihin, johon iskuun hän oli vastannut revolverin laukauksella, eikä hän tiennyt sanoa, oliko luoti kehenkään sattunut. Mutta samassa oli toisesta ovesta, jota hän ei ollut ennen huomannut, hiipinyt jättiläisen kaltainen mies, revolveri kourassa. Tätä hän ei kumminkaan kerinnyt laukaista, ennenkuin toinen neekereistä oli pampullaan iskenyt tulijaa niin, että mies kaatui; ja sitten he kaikki neljä olivat lähteneet kypälämäkeen, koska he olivat huomanneet, että me olimme kuorminemme valmiit lähtemään liikkeelle.

Emme olleet siis vallan ilman kahakkaa selvinneet ensimmäisestä seikkailusta. Syyttäkööt itseään, arvelin, miks'eivät sievästi pysyneet paikoillaan vain.

Me riensimme aika vauhtia pois laivalta iloisina siitä, että olimme niinkin helpolla päässeet. Takaa-ajoa ei kuulunut sen enempää, eikä olisi hyvä ollutkaan meitä lähestyä, sillä me olimme nyt herroja, eikä poliisi halunnut koskaan sekaantua näihin toimiin, sillä heille olisi siitä ollut pelkkää vahinkoa eikä mitään hyötyä.

Taloon tultuamme oli miehille "whiskyt valmiina". Siitä saivat he nauttia niin paljon kuin halusivat, sillä eihän heillä monta tuntia ollut aikaa kestäillä, kun laivan, johon he olivat määrättyt, piti jo seuraavana aamuna lähteä. "Antaa miesten vaan iloita niin paljon kuin kerkiävät, kyllä toista kuuluu, kun he pöhnästänsä selkiävät", arveli isäntäni.

Tarkastettuamme haavoitetun neekerin hartioita, huomasimme, ettei haava ollut syvä eikä hengelle vaarallinen. Sidoimme haavan, ja miehelle annettiin hyvä grogi, jonka jälkeen hän sai mennä levolle.

Samana yönä menin vielä eräasen saksalaiseen höyrylaivaan, josta otimme 16 mieltä. Mutta siellä jouduimme kahakkaan, jossa sain hyvänpäiväisesti selkääni. Pian olisin voinut joutua hyvinkin ahtaalle, mutta yksi neekereistäni pelasti minut antamalla vastustajalleni paljaalla nyrkillään otsaan semmoisen pomauksen, että hän romahti seljälleen ja jäi siihen vaikeroimaan. Toisen vastustajani kanssa tulin itse toimeen pampuni avulla, ja jäi hänkin laivan kannelle pitkälleen. Vielä laivasta päästyämme ja kun jo tavarakuormamme oli liikkeellä, täytyi meidän kääntää parin rotevan saksalaisen töppöset taivasta kohti, kun he olivat liian rohkeita ja mielivät meitä revolvereillaan tervehdellä. Lopulta pääsimme kumminkin onnellisesti kotiin. Mutta muutamaan päivään en halunnut sen kahakan jäljeltä liiksi liikutella jäseniäni.

Tämmöisiä yöllisiä kohtauksia oli minulla sittemmin useampia. Kerran marssitutin keskellä päivääkin erästä laivasta koko miehistön maihin, eikä kapteeni perämiehineen uskaltaneet sanallakaan vastustaa, kun näkivät nuttuni alta kaksi suurta revolveriani ynnä muita aseita.

Seuraavan päivän iltana menin isäntäni kanssa englantilaiseen rekattilaivaan. Mukanamme oli ne kymmenen miestä, jotka kapteeni oli isännältäni tilannut ja jotka nyt olivat kaikki tavallisen iloisella mielellä kestitsemisistämme. Me menimme kajuttaan kapteenin tykö. Miehet hyväksyttiin, kirjoitettiin laivan kirjoihin ja saivat luvattun 40 doll. palkkaa, ja siitä he olivat ylenmäärin iloisia.

Miehet saivat tavaransa kaikki laivaan sekä lisäksi pari naulaa tupakkaa, muutamia lootia tulitikkuja ja kimpun savipiippuja sekä muutamia ruoka- ja kahviastioita mieheen. Sitä vastaan sai isäntäni joka miehen ensimmäisen kuun palkasta ennakkokuitin, jolla hän sai nostaa rahat kolme vuorokautta sen jälkeen kuin laiva oli lähtenyt.

Lausuttuamme jäähyväiset miehillemme, jätin heille vielä isäntäni käskystä pari kannun pulloa ilolientä, sillä olimmehan tehneet mainion kaupan, jommoista harvoin saadaan toimeen yhtenä päivänä; sillä noista 10 miespoloisesta, jotka eivät olleet talossa viipyneet täyttä vuorokautta, oli hän saanut yhteensä kokonaista 400 dollaria.

Muutaman päivän kuluttua rohkenin uudelleen mennä samaan norjalaiseen laivaan, tietysti nyt ilman naamaria, kysymään kohteliaasti laivan kapteenilta, eikö olisi miehiä tarvis; olin tällä kerralla tarjokkaana esiintyvinäni.

Kapteeni oli vimmoissaan ja kiroili niitä tulimmaisista amerikalaisista runnareita, jotka olivat vieneet koko hänen miehistönsä, paitsi paria, kolmea poikaa, miehistön, jonka vertaista ei hän koskaan enään voisi saada. Kertoi vielä saaneensa itsekin roistoilta suuren läven päähänsä, surmatessaan kaksi mustaa pirua, jotka hän sanoi sitten mereen heittäneensä (siinä hän tietysti omiaan laverteli; tiesinhän itse asian paremmin). Perämieheltä olivat paholaiset ampuneet oikean kämmenen puhki, kun hän oli iskenyt kuoliaaksi kolmannen noista mustista peikoista (taasen liioiteltua. Jos olisi arvannut, kenenkä kanssa hän puheli, niin olisi tainnut ukko toista nuottia laulaa).

Vihdoin hän suostui kuulemaan minun ehdotustani, ja me sovimme, että minä ynnä viisi muuta miestä saisimme pestin seuraavana päivänä, sillä hän oli jo hankkinut kaksi miestä saman päivän aamuna.

Minä kerroin, että meitä oli toveruksia, jotka halusimme päästä irti eräästä merimiesmajasta, johon meidät oli vietetty päivää ennen laivamme lähtöä ja jossa olimme olleet suljettuina, kunnes laivamme oli kerinnyt poistua, sekä että runnarit olivat tietämättämme tuoneet perästäpäin tavaramme maihin jollakin keinolla, jota en voinut selittää, sillä minä en muka ymmärtänyt, että merimiehiä näin kohdeltiin.

Kapteeni, joka uskoi todeksi jokaisen sanan puheestani ja sääli minua tovereineni, lupasi meille paikat laivassaan sekä hieroi käsiään mielihyvystä, kun hän nyt voi kostaa runnarille, vaikkapa ei samalle, niin kumminkin hänen virkaveljelleen. Hän kertoi olevansa valmis lähtemään jo seuraavana aamuna päivän valjetessa pakoveden aikana sekä lisäsi, että parempi olisi kirjoittaa meidät laivaan, ettei meidän tarvitseisi peljätä laivakonttoorissa tapaavamme merimiesmajan isäntää.

Me sovimme asiasta molemmin puolin, ja minä lupasin mennä ilmoittamaan tovereilleni ynnä vakuutin varmaan tulevamme määrättyllä ajalla.

Minä ilmoitin asian isännälleni sekä käskin hänen tulla puolta tuntia ennen lähtöämme kahden valekonstaapelin ynnä yhden matruusin seuraamana muka ottamaan minua tovereineni kiinni. Ja kun kapteeni tietysti ennen suostuisi antamaan ennakkokuitin joka miehen palkasta kuin viivyttämään lähtöään, olisimme voittaneet tarkoituksemme.

Tämän tempun toteutimme niin hyvin, että ei mitään vaikeuksia meitä kohdannut. Mutta minua ei muka merimiesmajan isäntä voinut päästää rankaisematta, vaan täytyi konstaapeliin raastaa minut laivasta maihin. Mukana oleva matruusi, joka oli halukas lähtemään, sai mennä laivaan minun sijaani.

Saatuaan taasen ennakkokuitit, poistui isäntäni kohta laivasta, ja pian sen jälkeen hellitti norjalainenkin köydet ja lähti onnettomasta Savannan satamasta, varmaankin sydämestään kiroillen minua ja merimiesmajan isäntää, kun sai asian myöhemmin miehiltä kuulla.

Mutta olkoon tässä kylliksi runnari-toimestani. Kun isäntäni lopulta rupesi huomaamaan, että minä olin ollut tuon tuostakin avuliaana maanmiesteni karkaamisiin, niin menetin lopulta hänen luottamuksensa, ja hän rupesi miettimään, kuinka voisi saada minutkin hyvään hintaan myödyksi.

Eräänä päivänä tuli muuan farmari (tilanomistaja) isäntäni luo tiedustelemaan, eikö hänellä olisi keitään semmoisia miehiä, jotka haluaisivat ruveta maanviljelijöiksi. Siihen olinkin minä sekä kaksi muuta suomalaista ja kaksi saksalaista halullista, sillä muutteeksi olimme valmiit koettamaan, miltä tuntuisi ruveta amerikalaiseksi maanviljelijäksi.

Ilman pitkiä keskusteluja tehtiin semmoinen sopimuskirja, että me viisi sitouduimme yhden vuoden tekemään palkatta työtä hänen tilallaan, kaikkea mitä maanviljelyksen talousaskareihin kuuluu, sillä ehdolla, että me sen ajan loputtua saisimme hänelle kuuluvasta alueesta viljellä ja muokata maata niin paljon kuin viidessä vuodessa kerkiäisimme viiden miehen voimilla tehdä, sekä nauttia metsää vapaasti uudisasuntojen rakentamiseksi. Sitä paitsi saisimme lisäksi tarpeelliset työkalut käytettäviksemme, eikä näistä mistään tarvitsisi maksaa ennenkuin viiden vuoden kuluttua, mutta sitten tulisi meidän suorittaa 20 % korkoa pääomasta; maasta ei meidän kymmeneen vuoteen tarvitseisi maksaa mitään vuokraa. Sitten saisimme joko ostaa maatilukset puolesta arvosta perintöoikeudella tai maksaa arentia neljänneksen tuloista. Tämä arentikontrahti oli kestävä viisikymmentä vuotta, kuitenkin niin, että perillisillä olisi etuoikeus siihen.

Läksimme sitten pari päivää sen jälkeen maalle isäntämme saattamina ja olimme hyvin tyytyväisiä muutokseen.

Maatila, jonne tulimme, oli noin 10 engl. penikulman päässä Savannan kaupungista. Se oli joen rannalla, erittäin kauniilla paikalla. Omistajana oli eräs entinen saksalainen, Brand nimeltään, joka oli kolmekymmentä vuotta takaperin tullut siirtolaisena Amerikkaan. Hänellä oli sitä paitsi joku virka kaupungissa, joten hän harvoin kerkesi itse hoitaa maatalouttaan, vaan hoiti sitä eräs hänen vuokraajansa, joka sai muutaman prosentin maatilán vuotuisesta tulosta sekä vapaan ylöspidon perheineen.

Mutta pian tulimme huomaamaan, ettemme olleetkaan vapaita miehiä ja etteivät kontrahdit Amerikassa aina pidä paikkaansa. Olimme joutuneet melkein orjiksi.

Yösi jaksiksi saimme heinäládon, jossa pelkät heinät olivat makuuvaatteinamme. Ravinnoksemme emme saaneet muuta kuin juurikaspuuroa ja riisileipää, kolmasti päivässä, ja juomaksi ainoastaan kirkasta lähdevettä, välistä hiukan maidolla harmaaksi seoitettuna.

Maatilan ulkopuolelle eli vuokraajan silmánkantamaa etemmäs emme koskaan saaneet poistua, ja yöt olimme aina suljettuina lukon taakse, tahi olimme talon suurten newfoundlandilaisten koirain vartioimina, eivätkä ne antaneet hevillä itseään lahjoa.

Lauvantai-iltoina, tahi ainoastaan silloin, kun tilanomistajan pojat tulivat sinne pyhäänsä viettämään, pääsimme joelle heidän seurassaan pyytämään krapuja ja simpukoita, joita usein veneen lastin saimme yhtenä yönä. Ne pyyntiyöt olivatkin meille ainoat juhlahetket sen viiden viikon aikana, minkä siellä olimme.

Raskaaksi ja yksitoikkoiseksi rupesikin lopulta olomme siellä tuntumaan, kun olimme vallan eroitettuna muusta maailmasta. Työtä saimme tehdä aamusta varhain iltaan myöhään otsamme hiessä ja huonolla, heikolla ruoalla. Minkäänmoisia maanviljelyskoneita ei tässä talossa käytetty enempää kuin entisinä aikoina tavallisessa suomalaisessa maatalossa. Lannankin saimme käsin murentaa ja levitellä peltosaroille sen mukaan kuin vuokraaja kynti ja muokkasi peltoa yhden hevosen vetämällä auralla.

Lopulta tuon alituisen katsannon alla oleminen rupesi meitä niin harmittamaan, että päätimme miehissä karata tästä orjuudestamme, kävi sitten miten tahansa.

Eräänä iltana, säntilleen viisi viikkoa orjina oltuamme, päätimme vapauttaa itsemme. Iltaruoalta päästyämme otimme heinäládoitamme mukaamme ne vähät tavaramme, mitä meillä vielä oli, pujahdimme metsään ja aloimme juosta minkä jalkamme kannattivat, tietämättä mitään erityistä matkansuuntaa. Olimme päättäneet elää vaikka metsäsisseinä ennenkuin hyvällä palaisimme takaisin Brandin maatilalle.

Harhailtuamme metsässä kaksi vuorokautta, elättäen itsiämme mitä mistäkin suuhun kelpaavata löysimme; sillä lähipaikoilla emme uskaltaneet näyttäytyä ihmisten ilmoilla, koska pelkäsimme meitä takaa-ajettavan.

Olimme illan suussa kolmantena päivänä lähdistämme tehneet metsään pienen tulen, jossa paistelimme muutamia hanhenpoikia iltaruoaksi, varmaan luullen olevamme hyvinkin syvässä metsässä. Silloin yht'äkkiä aterioidessamme kuulimme rattaiden ratinaa, ja heti sen jälkeen ilmaantui eteemme tuttavamme merimiesmajan isäntä ja tilanomistaja Brand poliisimiehen ja suuren verikoiran seuraamana. Kullakin heistä oli vielä miekka vyöllä ja kädessä revolverit, joitten välähtelevät piiput kaikessa ystävytydessä olivat meihin päin käännettyinä sen varaksi, että haluaisimme vastarintaa tehdä.

Huomattuamme, että vastarinta olisi ollut turhaa, aseettomat kun olimme, jatkoimme kylmäverisesti aloitettua aterioitsemistamme, ja johtajamme, saksalainen Siemens, kysäsi:

"Mitä herrat etsivät?"

Tämmöistä kylmäverisyyttä eivät takaa-ajajamme olleet osanneet meidän puoleltamme aavistaa. Siinä he sitten ensin vaihtoivat muutamia pikaisia, hämmästyttäviä katseita toistensa kanssa, ennenkuin vastasivat. Mutta heti sen jälkeen astui poliisimies askeleen meitä lähemmäs, revolveri meitä kohden ojennettuna, ja kysyi:

"Minkä tähden te olette karkuun lähteneet? Minä vangitsen teidät, viedäkseni takaisin sinne, mistä olette karanneet; sillä tehdyn kontrahdin mukaan te olette pakoitetut siellä olemaan, kunnes vuotenne on lopussa".

"Me emme voi olla siellä emmekä tehdä työtä niin huonolla ruoalla", vastasi esimiehemme. "Me emme ole kontrahissa sopineet orjiksi rupeamaan, sillä me olemme vapaita miehiä. Meitä on kohdeltu

huonommin kuin eläimiä, niin kuin pahanilkisimpiä rangaistusvankeja. Emme ole saaneet merimiesmajan isännältä makuuvaatteitammekaan, vaan olemme saaneet koko ajan levätä kuin eläimet liassa ja pahnoissa. Meiltä on pienimmätkin vapaudet riistetyt, ja sentään olemme muka vapaassa Amerikassa. Me emme jaksakaan siellä päivääkään työntekoa, vaikka meidät paikalla ampuisitte tahi tappaisitte nälkään. Me tahdomme merille jälleen, vaikka saisimme siellä puoli vuotta ilmaiseksi palvelua. Olemme valmiit seuraamaan herroja, mutta Savannaan eikä orjuuteen, se on meidän peruuttamaton päätöksemme. Emme lähteneet karkuun, vaan aikomuksemme oli tulla Savannaan merimiesmajan isännän luo, mutta eksyimme metsään, kun emme tunteneet tietä. Olemme siis iloiset, että lopultakin olemme joutuneet ihmisten pariin, ja toivomme pääsevämme vapaiksi, kun nyt olette kuulleet mielipiteemme".

Merimiesmajan isäntä oli mielissään Siemensin puheesta, kun hän kuuli, että luotimme häneen niin rajattomasti. Hetken kuiskailtuaan toisten kanssa, lähestyi hän meitä ja lupasi, että pääsisimme takaisin hänen huostaansa, mutta nuhteli meitä siitä, ettemme olleet muka tilanomistajalle tahi hänelle valittaneet tyytymättömyyttämme silloin, kun he olivat siellä käyneet meitä katsomassa. Itse Brand ei juuri meille muuta mitään puhunut, kun ettei hän millään muotoa tahtonut meitä väkisin pakoittaa tilallaan olemaan, vaan lupasi luopua oikeuksistaan. Ja niin päättyi tämä ensimmäinen matkani Amerikan metsissä.

Siitä lähdettiin heti suoraan Savannaan, jonne viiden tunnin marssin jälkeen pääsimme ja olimme taasen pitkän ja ravitsevan ruokapöydän ääressä, jossa annoimme ruoan ja grogin luistaa nälkäisiin ja janoisiin kurkkuihimme; sillä viisi viikkoa olimmekin jo saaneet elää paljaalla juurikaspuurolla ja levitellä kuivia lannankokkareita pellolle sekä kuokkia, kaivaa ja istuttaa potaatteja ja juurikoita.

Muutamia päiviä Savannassa oltuamme tuli asuntoomme muuan nuorukainen, joka oli syntynyt suomalaisista vanhemmista Liverpoolissa Englannissa ja kantoi Chaleyn nimeä. Hän oli karannut eräästä norjalaisesta laivasta. Poloinen ei ollut saanut mitään vaatteita mukaansa, jos hänellä niitä lienee enempää ollutkaan, kuin ne, mitä hänellä oli yllään, nimittäin repaleiset housut, punaisen ja mustan raidollinen merimiehen paita; risainen, purjevaatteesta tehty lakki sekä jaloissaan jonkunmoiset muodottomat, varrettomat saappaat ilman sukkia.

Minä, joka olin ollut talossa ennen runnarina, arvelin nytkin voivani pyytämättä ryhtyä samaan toimeen. Otin siis poikasen suojelukseeni ja rupesin toimimaan hänen hyväkseen.

Menin aluksi tarkastamaan isännän vaatevarastoa, josta otin hatun, nutun, paidan, housut, sukat ja saappaat, ja annoin pojan pukea ne ylleen. Sitten menin hänen mukanaan eräisen tanskalaiseen laivaan kapteenin puheille. Kuultuamme että laiva oli menevä Köpenhaminaan, pyysin kapteenilta, että saisimme seurata mukana, samalla esittäen, että olimme joutuneet merimiesmajan isännän uhreiksi, joten saisimme muutaman päivän olostä hänen luonaan tehdä pari, kolme kuukautta ilmaiseksi työtä hänen hyväkseen.

Kapteenia oli ensin ihan mahdoton saada myöntymään esitykseeni, sillä hänellä oli jo täysi miehistö; mutta siinä hänen kanssaan hetken pakinoituani, sain kumminkin hänen vihdoin suostumaan sillä ehdolla, että jo seuraavana yönä, jolloin laiva olisi valmis lähtemään, piiloutuisimme johonkin varmaan paikkaan laivassa ja saisimme sitten seurata ensi satamaan ilman palkkaa ja tehdä työtä ruokamme edestä.

Siihen suostuimme ilolla. Minä lähdin kortteeriimme takaisin, toverini Chaley jäi laivaan ja sekaantui heti miehistöön, hänellä kun ei ollut edes vakinaista kortteeriakaan kaupungissa. Kotiin tultuani rupesin vehkeilemään kistusta vaatteitani ja tavaroitani vähitellen laivaan.

Olin aluksi rupeavinani vaatteitani pesemään, sillä pihassa oli nimenomaan merimiehiä varten laitettu pesupaikka pienen katoksen alla. Sitten rupesin kantamaan muka vaatteitani tuuleentumaan, joten voisin niitä sitten tavalla tai toisella lennättää laivaan.

Sinä iltana pestessäni ja miettiessäni, miten voisin tavarani paraiten saada muutetuksi, tuli eräs göteborgilainen Ruotsinmaan poika, jonka kanssa olin solminnut ystävyden liiton jo ennenkuin menin maanviljelystöihin. Hän rupesi hetken yhtä ja toista pakinoituaan esittämään, että eiköhän ruvettaisi koittamaan omilla passeilla lähteä tästä talosta merille.

Minä en ensin ollut kuulevinanikaan hänen esitystään, mutta kun hän lopulta rupesi oikein kiihkeästi asiatansa kehittämään, antausin lopulta hänen pauloihinsa ja ilmaisin hänelle mielipiteeni sekä keinot, mihin jo olin ryhtynyt.

Siitäkös hän riemastui, niin ettei tahtonut muka voida iloaan pidättää. Pyynnöstäni hän sitten palkkasi neekeripojan, joka salateitä alkoi kantaa sekä hänen että minun tavaroitani laivaan, jossa jo ennenmainittu Chaley otti ne vastaan ja piilotti vastaisen varaksi.

Kun sitten olimme molemmat saaneet laivaan kaikki tavaramme, mitä mahdollista oli, odotimme tyynesti iltaa, jolloin iltaruoaan syötyämme itsekkin lähtisimme laivaan.

Göteborgilaisella sattui olemaan muutamia dollareja rahaa. Me ilmoitimme isännällemme, että menisimme muka teatteriin ja tulisimme ehkä myöhemmin kotiin. Sitä vastaan ei hänellä ollut mitään sanomista. Me siis läksimme, niin kuin luulin, talosta viimeisen kerran.

Mutta mitenkäsi kävi? Oltuamme teatterissa, lähdimme hyvässä tuuterissa laivaan, jossa jo vitjoja ja köysiä ruvettiin lähtöä varten asettelemaan. Me sulkeuduimme piilopaikkaan, johon Chaley oli varmuuden vuoksi jo edeltä päin piiloutunut, ja iloitsimme kaikki kolme siitä, että oli osattu merimiesmajan isäntää tällä kertaa kelpo tavalla nenästä vetää.

Mutta me olimme myöneet karhun nahan, ennenkuin karhu itse oli ammuttu. Emme olleet osanneet aavistaakaan, että meillä oli Juutas kolmantena.

Oltuamme piilopaikassamme jo hyvän aikaa ja ihmeteltyämme syytä, miks'ei laiva jo rupeaisi liikkeelle lähtemään, rupesi göteborgilainen muka voimaan sangen huonosti, jonka tähden hänen täytyi lähteä hiukan raitista ilmaa hengittämään.

Monta minuuttia hänen lähdestään ei ollut vielä ennättänyt kulia, ennenkuin rantalaiturilta kuului korviimme yht'äkkiä läpituokeva kimeä vihellys. Pian sen jälkeen kuulumme outoa kolinata ja kiivaita ääniä laivan kannelta, eikä aikaakaan, niin jo näimme piilopaikkaamme johtavan aukon suulla kolme härjänsilmä-lyhtyä [Eräs laji lyhtyjä, joiden sivut ovat muuten pimeitä, vaan yhdellä puolella pyöreä mykiö, joka käännetään sitä paikkaa kohden, mitä valaista tahdotaan. Semmoisia on tavallisesti poliisimiehillä, joiden täytyy valonsa salata, silloin kun ei sitä tarvita.], merimiesmajan isännän partaisen naaman sekä kolme kirkasta, pitkää revolverinpiippua, jotka kaikessa ystävydessä olivat meitä kohti käännettyt. Samalla ilmoitettiin meille yhtä ystävällisesti, että mitä pikemmin, sitä parempi, kömpisimme piilopaikoistamme esille.

Vastustus olisi ollut turhaa, ja pako oli mahdoton. Ei siis muu auttanut, kuin hampaita kiristellen, häpeissään kuin koira, häntä jalkojen välissä, ryömiä ulos ja antautua julmistuneen merimiesmajan isännän armoille.

Selitykset eivät asiata parantaneet, sillä aikomuksemme oli siksi selvä, ja syyn, miten oli pakomme huomattu, arvasimme heti, kun näimme Juutaksen yhden poliisin avulla kantavan piilopaikastamme tavaroitamme rannalla oleviin vaunuihin.

Tuo heittiö oli aikanaan ilmoittanut vehkeemme, ja ollaksensa varma saaliistaan, antautunut muka meidän seuralaiseksemme.

Me vannoimme Chaleyn kanssa petturille veristä kostoa, joka pantaisiin toimeen niin pian kuin meille tilaisuutta siihen tulisi, ja kiukusta pakahtumaisillamme seurasimme vangitsijoitamme.

Samassa laivakin lähti, ja huomattuaan meidät keksityiksi, osasi kapteeni teeskennellä niin todellista hämmästyä ja kiukkaa meitä ja miehistöä kohtaan siitä, että tämmöistä kunnottomuutta oli muka saattanut hänen laivassansa tapahtua, ettei hauen lähtöänsä yritettykään estää.

Merimiesmajaan tultuamme, riistettiin minulta vaatteet melkein viimeisiin saakka, ja minut vietiin kolmanteen kerrokseen eräisen pieneen kulmahuoneeseen, kunniotettiin muutamilla korvapuusteilla ja teljettiin sinne runnarin vartioitavaksi, kunnes ilmaantuisi sopiva tilaisuus, jotta minut voitaisiin pitemmälle merimatkalle lähettää.

Chaley, jolla oli erinomaisen hyvät puheenlahjat ja tunsu hyvin maan asetukset ja tavat, oli juuri pulasta selkenemäisillään ja irti pääsemäisillään, kun hänen onnettomuudekseen sattui paikalle tulemaan isännän vanhin poika, joka huomasi, että karkurilla oli yllään puku aina päästä kantapäihin saakka hänelle kuuluvasta yksityisestä vaatevarastosta. Mutta kun Chaley kiven kovaan väitti, että hän oli ne eräältä merimiehellä ostanut ja lupasi sen todeksi näyttää, jos lähtisivät hänen seurassaan miestä etsimään, niin läksi Jimmy, isännän poika, ja toinen poliiseista hänen mukanaan.

Kun he olivat vähän matkaa kävelleet, tuli heidän poiketa sillalle, joka vei kanavan ylitse toiseen kaupunginosaan. Sillalle päästyään riuhtasi Chaley yht'äkkiä itsensä irti, poukahti sitten käsipuun yli kanavaan ja oli kadonnut.

Jimmy ja poliisi tietysti etsivät pakolaista voimiensa ja tarmonsia takaa, mutta mahdotonta oli häntä löytää, ja niin he luulivat hänen joutuneen krokotiilien ruoaksi, joita eläimiä vesissä niillä paikoin runsaasti liikkuu.

Pari vuotta jälkeenpäin tapasin hänet sitten Meksikon lähellä New Orleansissa eräässä sirkuksessa

klovnina. Hän oli sitä ammattia jo ennenkin harjoittanut.

Mutta minulle alkoi kurja elämä. Syömään tahi muille yhtä tähdellisille asioille mennessäni oli aina vartija jäljessäni. Merimiesmajan piirin ulkopuolelle en päässyt, enkä saanut edes puhellakaan muiden ihmisten kanssa. Juutastakaan en enään nähnyt. Olin siis mitä surkein vanki enkä osannut aavistaakaan, mikä kohtalo minulle lopuksi tulisi. Minä koettelin olla hyvin levollinen kumminkin ja vaivasin herkeämättä aivojani, keksiäkseni jonkun mahdollisen neuvon, minkä avulla tästä kurjasta tilasta nahkani pelastaisin.

Kaikki toverini siitä laivasta, jossa olin Amerikkaan tullut, oli jo myöty ja lähetetty pitkille merimatkoille, niin että minä olin viimeinen, joka vielä maissa olin.

Pari ruotsalaista matruusia, jotka olivat vietellyt laivoistaan ja jotka eivät vielä koskaan olleet ulkolaisissa laivoissa purjehtineet eivätkä ennen Amerikassa käyneet, lähetettiin merille heti, kun he olivat pari päivää maissa olleet. Heistä kummastakin merimiesmajan isäntä hyötyi 40 doll. Heiltä olin saanut kuulla, että neljän päivän kuluttua minunkin oli lähdettävä pitkälle merimatkalle.

He olivat sen kuulleet runnarilta. Minut piti sen mukaan juotettaman kelpo humalaan ja sitten vietävän laivaan juuri silloin, kun se olisi lähtemäisillään. Kolmen kuukauden etuanti-kuitin kuului isäntäni jo saaneen minun nahastani.

Nyt siis piti ryhtyä pakokeinojen toimeenpanemiseen, kävi sitten miten tahansa. Hyväksi aluksi olin minä sairastuvinani sangen ankaraan tautiin, jotta siten saisin vartijat hetkeksikään kintereiltäni luopumaan. Sitten odottelin voihkien ja valitellen sopivata pakotilaisuutta.

Pian semmoinen tulikin. Päivää ennen kun minut piti laivaan vietämän, menin, vaikka olinkin kipeänä, tavallisuuden mukaan illalliselle, sitten kun muut olivat lopettaneet. Siitä minun teeskennelty tautini ärtyi aivan kauheaksi, ja sentähden minä pyysin neljännespullon konjakkia eli whiskyä ja otin siitä aika kuluksia, sen mukaan, minkä muka kipeä mies voi. Juuri vähää ennen, kun minun piti arestihuoneeseen lähtemän, sekaantui samalla kohdalla kadulla pari kolme matruusia, jotka olivat ystäviäni, parin neekerin kanssa tappeluun, niinkuin olin saanut asiamiesteni kautta heidän kanssaan sovituksi, vaikka olinkin tarkan valvonnan alaisena. Vartijani ynnä muut läsnäolevat riensivät sinne mikä katselemaan, kuka auttamaan, juuri niinkuin olin edeltäpäin arvannutkin. Nyt, jos koskaan, ajattelin, on koetettava laputtaa tieheni.

Juoksin ovelle pyrkiäkseni sieltä pihalle. Mutta samassa huomasin, että isännän huoneen ovi oli auki. Siellä maata retkotti merimiesmajan isäntä sohvallaan, nähtävästi tiedotonna whiskyyn vaikutuksesta. Pöydällä hänen vieressään oli sama revolveri, jota hän jo pari kertaa ennen oli minua kohtaan ojennellut; sen vieressä oli patroonasäiliö ja lompakko.

Uusi uhkarohkea päätös oli samalla kypsynyt aivoissani. Minä hiivin hiljaa kuni hiiri huoneeseen ja olin pian pöydän ääressä. Yhdellä sivalluksella olivat lompakko, revolveri ja patroonasäiliö merimiespaitani povessa. Kyllä minua kauhistutti, kun ukko röhkäsi ja kääntyi toiselle kyljellensä. Mutta samassa tuokiossa minä poistuoin ja riensin huoneeseeni, jossa pilotin saaliini uunin väliin ja paneuduoin maata.

Tyhjennettyäni whiskypulloni odotin, mitä oli tapahtuva. Jos huomaisivat tekoni, jos sen keksisivät ennen aamua, niin olisin mennyttä miestä.

Kova pelko ahdisti minua. Olin juuri aikeessa nousta ja viedä saaliini takaisin, kun runnari tuli. Tarkasteltuaan minua sekä huomattuaan tyhjän pulloni, luuli hän minun olevan tiedotonna whiskyyn vaikutuksesta, ja semmoista tilaa minä juuri koitin teeskennellä niin hyvin kuin voin.

Runnari lukitsi ovet ja meni levollisesti nukkumaan, sillä nyt hän luuli vähemmän olevan syytä pelätä lintusen pakoon lentämistä.

Minä odotin tuskallisesti, kunnes kaikki olisi talossa hiljaa. Mahdottoman hitaasti kuluivat tunnit. Kello löi 11 ja 12, mutta vielä oli valpas runnari valveellaan.

Mutta vihdoinkin nukkui. Kello löi yksi; runnari kuului hengittävän raskaasti, rupesi jo vähitellen kuorsaamaankin. Nyt vapauden hetki lyö, ajattelin itsekseni.

Minä tiesin, että hänellä aina oli taskussaan pullo ja nenäliina. Nenäliina kostutettiin pullon nesteellä, pidettiin nukkuvan nenän edessä vähän aikaa ja sitten laskettiin hiljaa kasvoille, ja sen jälkeen ei ollut nukkuvasta mitään pelkoa pitkiin aikoihin. Niin oli runnari monta merimiestä pettänyt.

Minä nousin vuoteeltani, lähenin nukkuvata, otin pullon ja nenäliinan hänen omasta taskustaan hänen vierestään tuoilta, ja nyt hän sai itse vuoronsa mukaan kokea samaa, minkä hän monta monituista kertaa oli onnettomille uhreilleen tehnyt.

Minä odotin pelosta vapisevalla sydämellä, mutta hän ei herännyt, vaipui vaan yhä syvempään uneen, vaipui vaipumistaan.

Hän oli minun kokoiseni mies, ja hänen vaatteensa olivat tuolilla, mutta minun olivat alakerrassa kirstussani; ne ynnä muut tavarani olivat kyllä monin kerroin suuremmasta arvosta kuin nämä puoleksi repaleiset runnarin vaatteet. Mutta ei ollut aikaa arvelemisiin. "Tehdään vaihtokauppa", arvelin itsekseni.

Tuota pikaa olin täysissä tamineissa; tuossa on tikari, otan sen mukaani samoin kuin revolverinkin, ehkä kaikki matkalla tarvitaan. Lompakko putosi povitaskusta, mutta seuratkoon sekin mukana! Tuota pikaa oli myös saaliini uunin takaa paitani povessa, ja sitten oli lähdettävä.

Olin jo tarkoin ennen miettinyt, miten ja mistä lävestä luikahtaisin, jos sattuisin pääsemään. Olin levolle mennessä jättänyt akkunan auki lähinnä rakennuksen nurkkaa, ja siitä juuri voi ulottua tarttumaan vesitorveen, joka nurkkaa myöten johtui katolta maahan.

Uskaltaisiko tuommoisen varaan jättäytyä. Mutta mikä auttoi; muuta pakoneuvoa ei ollut, sillä ovet olivat kaikki lukitut, ja muuten olisi täytyntä vähintään kolmen ovien lävitse kulkea, ja jokaisessa huoneessa oli ihmisiä makaamassa.

Olin jo mennyt niin pitkälle, etten enään voinut peräytyä, vaikka henki menisi. Menin siis akkunalle ja tartuin vesitorveen. Kyllä vähän pelotti. Ei katkennut torvi; aloin siis laskeutua sitä myöten alas. Käsiä kyllä kuumotti, nahka meni läjään, verta alkoi tihkua sormista; mutta hammasta purren laskeusin, laskeusin yhä alemmaksi, ja niin olin enää vaan parin sylen päässä maasta. Mutta silloin kumminkin torvi katkesi, ja minä keikahdin seljälleni pihaan, torvi sylissäni. Aika romina siitä kyllä syntyi. Mutta kylmäverisyyttä vain ja malttia. Minä asetin torven seinän nojalle ja juosta hipasin pihassa olevan suuren oluttynnyrin alle, josta toinen pohja oli poissa, ja sinne piilousin.

Siitä hetkestä saakka tunsin olevani pelastettu; tirkistelin tapinlävestä, joka sattui olemaan akkunoihin päin, näkyisikö ketään tulevan. Odotin vähän aikaa, ja minuutit olivat mielestäni tunnin pituiset.

Ei ketään tullut. Hiivin siis jälleen ulos ja hiljaa pitkin rakennuksen seinämiä, ja niin pääsin kyökin ovelle, josta pieni salaportti johti kadulle. En kumminkaan malttanut jättää menemättä kyökkiin hyvästiä ottamaan neekeri Nellyltä, joka salaisesti oli minun ruoastani pitänyt huolta, kun olin kipeään olevinani.

Nelly heräsi minun kyökkiin tullessani. Minä panin sormen suuni päälle, viittasin tikariini ja revolveriini sekä pyysin häneltä eväitä.

Nelly, joka oli minuun hyvin mielistynyt, pani tuota pikaa pussiseen pari paistettua hanhea, leipää, pullon viiniä, toisen whiskyä ynnä muuta, mitä kiireessään kokoon sai ja kehoitti minua menemään hänen kotiinsa, jossa pari kertaa ennen olimme yhdessä käyneet, ja lupasi tulla seuraavana päivänä itse jäljessä. Meillä oli nimittäin keskenämme ennen ollut tehtynä pieniä sopimuksia, joita nyt muka pantaisiin käytäntöön.

Minä tietysti lupasin täyttää hänen toivonsa, ja niin hän päästi minut kadulle.

Käveltyäni ensin sovittuun suuntaan, arvelin kumminkin, etten panisi saavutettua epävarmaa vapauttani alttiiksi turhanpäiväisten seikkailujen tähden. Päätin siis pyrkiä lähimpään satamaan ja lähteä merelle niin pian kuin ensimmäinen sopiva tilaisuus ilmaantuisi.

New Brunswick oli tästä 150 Englannin peninkulmaa eteläänpäin. Tiesin sen olevan vilkasliikkeisen satamakaupungin. Sinne siis kohtalo kulkuni ohjatkoon, mietin itsekseni, ja sitä kohti suunnistin askeleeni.

En ollut monta kadun risteystä vielä ennättänyt jättää ennen kuin huomasin pari poliisimiestä tulevan vastaan. Taasen tuli olla kekseliäs suoriutuakseni hyvällä heistä. Minä heittäysin jälleen "iloiseksi pojaksi". Kaukaa jo huudahdin heille: "hyvää huomenta" ja tekeydyin iloiseksi heidät tavattuani. Kerroin sitten että olin ollut eräässä huvipaikassa toisten meripoikain kanssa ja että sitten olin heidän seurassaan ollut eräässä laivassa, jossa kokki vielä antoi minulle hyvät eväät lähtijäisiksi.

Pakinoituani heille kaikellaista, mitä päähän päälähti, tarjosin heille tupakkaa ja whiskyä, joka ukoille näytti erittäin tervetulleelta lahjalta ja poisti heistä lopunkin epäilyksen, jos sitä lienee heillä ollutkaan. Lopuksi kysyin erästä merimiesmajaa, jonka tiesin olevan sen kadun päässä, ja sanoin siellä majoilevani, vaikka nyt muka olin eksyksissä, kun olin matkallani niin monta mutkaa tehnyt, eikä päänikään tainnut juuri selvä olla.

Nauraan neuvoivat ukot minulle mainitsemani merimiesmajan, ja erotessani heistä kuuluivat he nauravan: "Se oli todellakin aika huvilivi".

Päästyäni onnellisesti sen kadun päähän, poikkessin valtamaantielle, jota hetken kävelin, kunnes jouduin Brunswickiin menevälle rautatielle.

Nyt aloin jo hengittää vapaammin. Mutta kun hyvin arvasin, että isäntäni oli paneva kaikki voimansa ja kekseliäisyytensä liikkeelle saadaksensa minut taaskin kiinni, oli suuri varovaisuus tarpeen minunkin puoleltani. Minun oli varjeltava itseäni ei ainoastaan häneltä ja hänen kätyreiltään, vaan myös hänen kahdelta julmalta newfoundlandilaiselta verikoiraltaan, joita hän suurella menestyksellä ennenkin oli tällaisissa tilaisuuksissa käyttänyt.

Pistäysin siis metsään, josta leikkasin itselleni kaksi tukevaa sauva, sidoin eväspussini rensselintapaisesti selkääni ja sitten radalle päästyäni aloin kävellä pitkin kiskoja, käyttäen sauvoja tukinani. Se oli ensin alun hyvin tukalaa taivaltamista, mutta kova pelko antoi minulle kestäväisyyttä ja ajoi minua kulkemaan eteenpäin kuin lentäen.

Olin tällä tavoin kulkenut jo noin 20 kilometriä ennen kuin päivä rupesi valkenemaan. Ja kun en vielääkään uskaltanut näyttäytyä kellekään, poikkessin metsään lepäämään ja odottamaan yötä, jolloin olin taasen alkava kulkuani jatkamaan.

Valmistin itselleni pienen risumökin, jonka saatuani valmiiksi asetuin tyydyttämään kovaa nälkääni ja nauttimaan kultaista vapauttani.

Syötyäni ja juotuani aloin tarkastaa tavaroitani ja aseitani, josko voisin antautua oikein amerikalaiseksi metsäihmiseksi eli sissiksi.

Revolveripari oli mitä mainiota laatua, parasta amerikalaista tekoa, niiden luodit noin sormenpään kokoiset, huippupäiset. Kylläpä näillä kelpaa itseään puolustaa, jos tarvis tulee, mietiskelin itsekseni. Tikari oli hienointa ja parhainta tekoa sekin, pituudeltaan oli sen terä 10 tuumaa, pää kauneilla hopeakoristuksilla varustettuna. Olipahan siinäkin ase, joka oikein sydäntäni ilahutti; enpä nyt luullut pelkääväni ensi hädässä. Jospa vielä olisin uskaltanut mennä kylään, että olisin saanut ostaa hyvän kiväärin, arvelin, niin kyllähän sitten kelpaisi täällä aarniometsissä elellä.

Tarkastelin sitten lompakkoja. Isännän lompakossa löytyi 80 dollaria, jotka lompakon keskellä olevista muistilehdistä näin olevan niiden kahden ruotsalaisen matruusin kuukausipalkat, mitkä hän juuri äsken oli myönyt. Vastaavina näitä summia toisella vastakkaisella sivulla olivat seuraavat summat: "19 \$ tupakkaa 1 dol. 75 cent. tulitikkuja 25 cent., 1 lusikka, 1 kahvimuki, voirasia y.m. pieniä tarpeita 2 doll. 50 cent., sekä lopuksi makuuvaatteet 1 doll. 50 cent. ja 3 päivän ruoka ja asunto 2 dollaria". Loppusumma, mitä vielä oli jäljellä, oli merkitty vaivanpalkkion nimellä, s.o. puhdas voitto, mitä merimiesmajan isäntä oli tästä miehestä hyötynyt.

Toisen miehen tili oli melkein samanlainen. Siis 3 päivästä tuo veren-imijä oli kahdesta miehestä hyötynyt 64 doll. eli 320 Suomen markkaa. Sievä tulos kyllä, eikä haitannut, jos minäkin sain osan noita helposti ansaittuja rahoja.

Samassa taskukirjassa näin myös muun muassa tilin, jonka mukaan hän oli tilanomistaja Brandilta kantanut siltä ajalta, minkä me hänen tilallansa maantöissä olimme, 50 cent. päivältä mieheltä, eli yhteensä 75 doll. eli 375 Suomen markkaa.

Nämä nähtyäni rauhoittui omatuntoni vallan levolliseksi. Kyllä oli mies meistä hyötynyt. Omia rahojani, sekä toverieni että omalla hiellä tienatuitahan olin ottanutkin.

Olin ensin päättänyt hävittää lompakot; mutta nämä nähtyäni päätin pitää ne tallella vastaisen varaksi todistajina noita rosvoja vastaan, jos itse kiinni joutuisin.

Runnarin lompakossa oli vain parikymmentä dollaria pientä rahaa ynnä sieviä tilejä, jotka osoittivat, ettei hänkään ollut välikappaleita valinnut, kun rahoja oli tienattavissa ollut.

Tupakat ja piiput, merimiehelle tärkeimmät tarpeet, löysin myös runnarin taskuista.

Otetuani viinikulauksen näin tyydyttävien tarkastuksieni tulosten päälle, katsastin revolverit, asetin ne päni alle ja paneuduin levolle ensikerran seikkailijana Amerikan aarniometsässä, onnellisena kuin häkistä päässyt lintu, ja nukuin vaaroista huoletonna iltapäivään saakka, niin että herätessäni jo alkoi hämärtää.

Syötyäni vahvan illallisen mukana olevista eväistäni, kokosin tavarani ja aloin taasen varovaisesti kulkea rautatietä pitkin; mutta pian jo rohkenin pimeämmän tultua ruveta vapaammin liikkumaan.

Suurenlaista ja jylhää on luonto Amerikan aarniometsissä. Mutta näillä seuduin olletikin oli luonto hyvin samankaltainen kuin Suomen metsät ja jylhät hongikot. Täällä oli metsä ja koko maanlaatu sekä puut samaa luontoa kuin Suomessa; eroituksena vaan oli se, että täällä kaikki esiintyy jättiläismuodoissa.

Jo alkoi hiukan peloittaa pimeällä yöllä yksin kulkea. Ensi yönä en kumminkaan kerinnyt ajatella muuta, kuin että vain saisin välimatkan vainoojieni ja itseni välillä niin pitkäksi kuin mahdollista oli; mutta kun nyt jo pelko takaa-ajajista oli vähän laimentunut, alkoivat kaikkinaisten metsäpetojen ja yölintujen äänet yksinäisen matkamiehen tottumattomiin korviin kuulua ja rohkeutta koko lailla järkytellä.

Alkoi sentään läheta loppuansa sekin yö, niin ettei mitään mainittavaa tapahtunut. Mutta aamupuoleen, kun jo päivä rupesi koittamaan, ilmaantui radalle eteeni pari schakaalia, jotka ensin arasti minua katseltuaan pötkivät hiljakseen metsään.

Huomattuani, että tässä oli sopiva tilaisuus revolveriani koetella ja ampumataitoani kehittää, tähtäsin ja laukasoin noin parinkymmenen askeleen päästä toista otusta ja heti sen jälkeen toistakin. Seuraus oli niin mainio, että toinen niistä rumasti ulvoen pyörähti alas radan penkereeltä; mutta toinen syöksyi aika vauhtia metsään, arvatenkin aivan vahingoittumatonna.

Olin juuri lähtemäisilläni liikkeelle, kun huomasin toisen schakaalin, arvattavasti äsköisen toverin, tulevan metsästä ja alkavan nuuskia kaatunutta toveriaan. Nähtyään veren, päästi se ilkiän huudon, jota voisi verrata melkein kalalokin räykkynään; erotuksena oli kuitenkin se, että tämä ääni kuului paljon petomaisemmalta. Sen jälkeen se rupesi nuolemaan haavasta vuotavaa verta ja sitten raatelemaan kuollutta toveriaan.

Hetken tätä katseltuani, hiivin revolveri kädessäni lähemmäksi tuota raatelevaa schakaalia. Kun otus minut huomasi, alkoi se raastaa raatoa mukanaan metsään erinomaisella vimmalla. Mutta kun se oli liian raskas taakka, liikkui se hitaasti; mutta ei se kumminkaan rahtinut jättää saalistaan. Lopulta kun se huomasi, että minä vain lähenin, näytti se jo minulle pitkiä teräviä hampaitaan, veripunaista kieltään ja kiiluvia pieniä silmiään.

Uskaltamatta kovin lähelle mennä, laukasoin revolverini kahdentoista askeleen päästä suoraan pedon kitaan, jonka oudon tervehdyksen jälkeen se räkkyyen hypähti pystyyn ja kellahti sitten selälleen, töppöset taivasta kohti.

Kun yökautinen marssiminen tämän tapahtumaa jälkeen ei tuntunut erittäin minua väsyttävän, kun aamuilma oli erittäin herttaista ja luonto sillä paikkakunnalla erinomaisen kaunista ja suurenmoista, ja kun ihmisasuntoja ei missään näkynyt, jatkoin kävelyäni, ihailen luontoa ja nauttien ensikerran elämässäni oikein täydellistä, rajatonta vapautta suuren avaran luonnon helmassa.

Auringon noustua korkeammalle rupesivat yön rasitukset, auringon helle ja kova nälkä minua jo liiaksi väsyttämään.

Poikkesin taasen metsään, ja syötyäni täällä erämaassa oivan aterian jo melkein loppumaisillaan olevista eväistäni, laadin sitten itselleni sammalista ja lehdistä vuoteen suuren, tuuhean tammen juurelle, ajatellen itsekseni, että kait hätä keinon taas silloin keksii, kun eväät loppumaan rupeavat.

Iltapäivällä herätessäni tunsin äärettömän painon rinnallani; luulin vallan tukehtuvani, samalla kun käteni tapasi jotakin kylmää ja niljakasta. Silmäni avattuani huomasin kauhukseni, että äärettömän suuri musta käärme oli vieressäni kiemurassa ja heittänyt kauhean pyrstönsä rinnalleni, ja siihen olin kädelläni koskenut.

Veri melkein jähmettyi suonissani. En kyennyt jäsentänikään järkähdyttämään. Ensi hämmästyksessäni tapailin tikaria oikealla kädelläni, joka oli vapaa. Mutta vähän toinnuttuani muistin joskus kuulleen, ettei käärme muka vahingoita ketään, jos ei sitä ärsytetä.

Makasin siis ihan liikkumatonna, kykenemättä tekemään mitään ratkaisevaa pelastuakseni tuon jättiläisen alta, vaikka sen paino minua rasitti yhtä paljon kuin pelkokin. Nähtävästi lepäsi käärmeikin. Pieninkin liiakahdus minun puoleltani olisi kentiesi saattanut sen herättää, ja silmänräpäyksessä olisi se kietounut ympärilleni ja likistänyt minut kuoliaaksi, taikka iskenyt minuun myrkylliset hampaansa, ja niin olisin pian, kauheat tuskat kärsittyäni, muodottomana, pöhöttyneenä ruumiina.

Lopulta en voinut enään tuota tuskaa kestää. Kävi miten kävi, ajattelin itsekseni, täytyy koittaa pelastua. Rupesin hiljalleen hinaamaan itseäni ulommaksi käärmeenkiemurasta, pitäen tarkalta silmällä, alkaisiko käärmeikin liikkua.

Hiljaa ja vaivaloisesti kävi liikkeen. Mutta ilokseni huomasin, ettei hirviö siitä näyttänyt välittävän.

Vihdoin onnistuin pääsemään tukalasta asemastani. Heti kavahdin pystyyn, korjasin hätäisesti matkatavarani ja lähdin laputtamaan kypälämäkeen, kiittäen onneani, että olin niin helpolla tästä kamalasta pälkähästä päässyt.

Ensi hämmästyksestä toinnuttuani ajattelin kääntyä takaisin ja kostaa tuolle hirviölle sen matkaansaattaman peljästykseni. Mutta lopulta päätin, etten antautuisi taisteluun tuommoisen otuksen kanssa, josta oli niin vähän toivoa saada voittoa tahi kunniaa, ja jätin siis sikseen koko tuuman.

Kolmannen päivän matkalla oltuani uskalsin ruveta jo nopeammin päivällä liikkumaan ja yöllä lepäämään. Mutta lopulta huomasin kumminkin edullisemmaksi yöllä kulkemisen, erittäinkin sentähden, että päivällä oli paahtavan kuuma ja ettei metsänpetoja tarvinnut päivällä maatessaan niin paljon pelätä kuin öisin. Lopultakin päätin siis pitää entistä tapaani, kunnes pääsisin asutuille paikkakunnille.

Neljäntenä vuorokautena olin jo vallan ilman ruokaa. Metsänriistaa olisi kyllä ollut, mutta revolverit eivät niitten ampumiseen olleet kelvolliset. Kiihtymistään kiihtyi haluni päästä kiväärin eli pyssyn omistajaksi. Tupakkapiippu sai monta kertaa olla ainoana nälkäisen vatsan kohtuullisten vaatimusten tyydyttäjänä; sillä eipä ollut leipää erämaassa saatavana. Rautatie kulki ihan läpi erämaiden, ja asemat olivat monta penikulmaa etäällä toisistaan. Pari semmoista olin kyllä jo sivuuttanut; mutta en ollut mitenkään rohjennut niitä lähestyä, kun oli syytä pelätä, että olisivat sähköiteitse tahi sanomalehdistä saaneet tiedon paostani. Tämä kyllä oli turhaa pelkoa, sillä vallan toisille teille olivat takaa-ajajani eksyneet, niin kuin sittemmin sain tietää; mutta eipähän sitä kukaan minulle silloin ilmoittamaan tullut.

Viimein keksin suuren pähkinäpuun, josta kokosin pähkinöitä moneksi päiväkseen; vettä oli kyllä saatavana, mitä parhainta, kirkasta lähdevettä.

Viidentenä yönä matkalla ollessani olin taasen hätää kärsimässä.

Metsäeläinten kiljunaa ja ääniä kuului jos jonkinlaisia läpi yön; vilaukselta näin niitä useamman kaltaisia. Minun täytyi, pelottaakseni niitä kimppuuni ryntäämästä. virittää itselleni tulisoihutu, jota heiluttelin ilmassa ikävää taivalta kulkiessani. Oi, jospa olisi ollut edes toveri, jonka kanssa olisi saanut ajatuksiaan vaihtaa, niin olisihan se ollut kumminkin hupaisempaa; sillä tätä loppumatonta erämaata kulkiessa alkoi jo mieli käydä apeaksi.

Lopulta sammui tulisoihutuni enkä rohjennut enään mennä metsään uusia aineksia etsimään. Rupesin jo melkein toivomaan, etten koko matkalle olisi lähtenytkään.

Päättelin jo siinä, että niin pian kuin ensi asemalle pääsen, odotan siellä ensiksi tulevaa junaa ja ajan karahun rautateitse Brunswickiin. Mutta onneksi en sentään sitä tehnyt, sillä siinä tapauksessa olisin voinut helposti kadottaa hankalasti saavutetun vapauteni, sen mukaan kuin sitten jäljestäpäin sain kuulla.

Mitä enemmän aamu lähenei, sitä rohkeammiksi tulivat metsänpedot; niitä juosta vilisti radan ylitse tuon tuostakin, mennessään minua tarkastellen. Muutamia kertoja niitä jo ammuinkin, mutta en voinut pimeässä nähdä, osasinko ainoaankaan. Se hyöty siitä kumminkin oli, että pamaukset vähäksi aikaa peloittivat niitä lähelleni tulemasta.

Luulin jo vähää ennen päivänkoittoa selvinneeni yön kauhuista ja aijoin juuri kiivetä radan lähellä olevaan jättiläistammeen lepäämään; sillä siitä lähtein, kun heräsin kamalan makuutoverin, käärmeen, vierestä, en juuri mielelläni pannut levolle metsään ilman erinomaisia varokeinoja. Silloin kuulin metsästä taas kamalien schakaalien huutoa eli räakkynää. Äänet lähenivät minua kohden. Niistä päättäen oli petoja useampia kymmeniä samassa joukossa.

Samassa kuin juuri aijoin hypätä puuhun noita haudankaivajia pakoon, suhahti metsästä esiin hirvenvasikka, joka näkyi olevan haavoitettu ja jota schakaalit vainosivat. Vasikka parka näkyi olevan ihan nääntymäisillään; mutta huomattuaan minut, pysähtyi se ja loi suurista, kauneista silmistään minuun niin surullisen, rukoilevan katseen, että minun oikein sääliksi kävi eläinraukan kohtalo.

Schakaaliparven räakkynä lähenei lähenemistään sitä pientä aukeata paikkaa, missä minä olin. Hirvi parka putosi polvilleen koettaessaan tehdä useampia onnistumattomia yrityksiä pakoon päästäkseen. Sen rinta näkyi olevan revitty ja oikea takajalka sääriluun yläpuolelta katkenneena riippuvan.

Nyt olivat schakaalit jo vallan lähellä; yksi jo oli näkyvissä. Hirvi taasen loi minuun niin rukoilevan katseen, ikään kuin olisi pyytänyt: "auta nyt, velikulta, tahi lopeta tuskani, ennen kuin nuo raatelijat pääsevät kimppuuni".

Kun huomasin, etten muutoin voinut tuota kaunista eläintä auttaa, vedin molemmat revolverini vireille ja laskin yhtä haavaa kaksi laukausta suoraan sen sydäntä kohti.

Hirvi tietysti samassa kaatui, ja ennenkuin se silmänsä ummisti, luulin huomanneeni sen suurissa, kauneissa silmissä katseen, joka sisälsi kiitollisuutta minua kohtaan siitä, että olin sen tuskat lopettanut.

Samassa oli schakaaliparvikin näkyvissä. Mutta peljästyneenä tuosta kaksoislaukauksen jyrähdyksestä, pysähtyivät pedot hetkeksi. Tätä tapausta minä käytin hyväkseni, astuin hirven päälle, ulotuin siitä tammen alimpaan oksaan kiinni ja hyppäsin ylös puuhun, jossa sitten olin turvassa kaikilta pedoilta.

Liiaksi varhain en ollut turvapaikkaani ehtinytkään, sillä pedot olivat haistaneet verta, ja samassa ne, niin kuin raatelevaiset pedot ainakin, hyökkäsivät hirvi parkani kimppuun.

Mutta minäkin olin saanut erinomaisen turvapaikan sekä sopivan aseman, mistä mainiosti voin hätyyttää tuota raatelevaa parvea. Ja kun olin ollut ilman ruokaa jo tarpeekseni ja otaksuin itselläni olevan etuoikeuden tuohon lihavaan hirvenpaistiin, päätin minä ampua jokaisen, kuka vaan hirveen hampaansa iski.

Hätäisesti luoden silmäyksen tuohon vimmaiseen parveen, huomasin siinä useampia susiakin schakaalien joukossa, arviolta noin kolmeenkymmeneen kaikkiaan. Mutta ei minulla sentään hätää ollut, koska minulla oli toista sataa patruunaa. Ei siis muuta kuin sota ja verityö alkuun vaan.

Melkein joka laukaus kaatoi yhden, enkä minä puolestani laukauksia säästellyt, sillä olihan minulla kaksi revolveria, niin että jos toinen rupeisi liiaksi kuumenemaan, olisi toinen heti käsiin otettavana, ja sillä tavalla voisin jatkaa pommitustani, kunnes jokainen peto olisi kellistynyt.

Susia ja schakaaleja kaatui sekaisin, ja lopulta oli hirvi vallan niitten peitossa. Mutta sitä rajummiksi tulivat raatelijat, kuta enemmän ne verta näkivät ja saivat sitä maistaa.

Lopulta rupesivat ne raivoissaan kuolleita tovereitansa raatelemaan, pitäen kaiken aikaa mitä kamalinta melua, ulvontaa ja räähkinää.

Kuolleita kumppaleitaan annoin heidän kyllä rauhassa raadella, mutta niin pian kuin joku heistä yritti hirveni kimppuun, kellahti se heti luotini lävistämänä taistelutantereelle ja jäi siihen.

Tunnin verran tuota sotaa leikiteltyämme, huomasi eräs suuri pörrökarvainen susi minut puun alimmalla oksalla istuessani; samalla se päästi kovan, julman ulvahduksen, hyppäsi kahdelle jalalleen puuta vastaan ja verinen kita ammoltaan, yritti se ulottua minuun hampaansa iskeä. Mutta eihän siitä yrityksestä mitään tullut, vaan samassa se sai lyijypalan kurkkuunsa minun valmiiksi varustetusta tuliputkeistani, ja siinä se sitten pari kertaa huudahti vov, vov, ja heittäysi kellelleen eikä enään liikahtanut.

Väsyttämään ja hirvittämään alkoi minua jo ruveta tämä loppumaton, verinen näytelmä, jota jatkui asuntonani olevan puun juurella. Olisin mielelläni laskeunut alas ja ottanut hirven valmistakseni siitä kelpo aterian; mutta nuo ahnaat kilpailijani eivät hevin minulle oikeutta tunnustaneet. Täytyi siis vielä uudelleen ladata molemmat revolverini, joilla sitten yhä edelleen napahuttelin yhden pedon toisensa jäljestä. Viimein aurinkokin alkoi näyttää itseään taivaan rannalla metsän lävitse, ja niin valkeneva päivä karkoitti loput sudet ja schakaalit tappotantereelta metsään.

Nyt pääsin vihdoin laskeutumaan puusta; mutta kyllä siinä oli verta ja raatoja. Vielä siinä oli joukossa useampiakin, jotka eivät olleet oikein kuolleet; niitä täytyi vielä tikarilla lävistellä, ennen kuin lakkasivat leukojaan levittelemästä.

Kun sain hirven hinatuksi tältä veriseltä tappotantereelta, nyljin sen. Sitten laitoin hyvän nuotion ja paistoin siinä paraita paloja, jotka sitten nälkäiselle vatsalleni tuntuivat hyvää paremmilta.

Syötyäni minkä jaksoin, leikkelin vielä hienoja viipaleita, niin paljon kuin irti sain, ja panin ne paahtavan auringon paisteeseen kuivumaan, että olisi minulla tätä mainiota lihaa seuraaviksikin päiviksi. Nahankin kuivasin, otin mukaani ja sain siitä sitten myöhemmin 5 dollaria myödessäni.

Kun olin pitkän paaston jälkeen taas päässyt lihapatain ääreen, viivyin siinä toisen päivän iltaan saakka, levähdellen ja joutilaisuudessa aikaani kulutellen. Silloin kävin myös uudelleen tappotantereella ja luin ammutut raadot. Siinä kelletti susia kuusi kappalta ja schakaaleja kaksikymmentä kolme. Olihan niitä siinä yhdeksi kerraksi! Susilta leikkasin korvat voidakseni niitä sitten näytellä, kun ihmisten ilmoille taas pääsisin.

Seuraavana yönä, niin kuin jo mainitsin, lepäsin matkasta väsyneenä eräässä suunnattoman suuressa tammessa. Minä valmistin sinne oikein mainion lehtikammion, johon ei olisi tarkinkaan ihmis-silmäys voinut tunkeutua. Mutta kyllä sen sijaan kuului kamalaa melua äskeiseltä tappotantereelta, missä

metsänpedot pitivät harvinaisen lihavat pidot surmatuista hirvenvainoojista.

Nyt en enään huolinut tästä alkaen yksinomaan öisin kulkea, sillä minä uskoin jo olevani siksi etäällä Savannasta, etten luullut tarvitsevani mitään pelätä. Sitä paitsi olivat ilmat muuttuneet vilpoisemmiksi, niin ettei päivälläkään kulkeminen käynyt rasittavaksi.

Mutta kyllä ne olivatkin olleet kamalia öitä, joina olin tuon matkan kulkenut. Vielä säilyy selvänä muistossani eräs yö. Oli pilkkoisen pimeä, niin ettei omaa kättään edessänsä nähnyt. Tuon tuostakin kompastuin epätasaisella rautatiellä ratapölkkyihin. Schakaalit ja sudet ulvoivat; monenmoiset muut lukuisat pedot silloin tällöin vielä säestivät tätä kamalata musiikkia, niin että kylmät väreet pitkin ruumistani kulkivat. Lisäksi vielä paloi tulia siellä täällä molemmilla puolin rataa; lienevätkö olleet yöpyneiden matkustajien nuotioita vai muitako tulia, laitettuja pelottamaan petoja ihmisasuntojen läheisyydestä, tahi kaskenkytöjä, siitä en uskaltanut lähteä selvää ottamaan. Paitsi sitä, että tämmöiset oudot tulet pilkkoisen pimeässä yksinäiselle pakolaiselle näyttävät kovin kammottavilta, olivat ne monin paikoin täyttäneet öisen kolean ilman niin pistävällä katkulla, että vaikeata oli hengittää, etenkin kun täytyi hengästyksiin saakka matkaani jouduttaa. Silloin jouduin myös kulkemaan leveän joen ylitse äärettömän pitkää siltaa myöten, joka oli kolmeen kaareen rakennettu ja niin korkealla, että synkkä pimeys vaan ammotti allani kuin manalan ovi vaikka kuinka tarkkaan olisin koettanut veden pintaa tirkistellä.

Lopulta kävi kulkeminen ja hengittäminen niin vaikeaksi, että pysähtyminen oli välttämätön. Siinä näin edessäni lähelläni pienen tulen, ja kun varovaisesti sitä läheltä tarkasteltuani en sen ympärillä mitään epäiltävää huomannut, heittäysin sen ääreen kasvoilleni maata, ja ylen väsyneenä nukahdin lopulta siihen.

Kauvanko lienen siinä unta vetänyt, sitä en tiedä; mutta vihdoin heräsin tuskallisesta unestani tuntien kovaa kipua takaruumiissani.

Kavahdin seisaalleni ja luulin ensin saaneeni käärmeen piston; mutta pian huomasinkin, että housujeni takapuolella oli tuli, jonka sentään sain sammumaan heittäytyen istumaan lähellä olevaan kosteikkoon, saamatta muuta vahinkoa, kuin että olin jo muutenkin repaleisiksi käyneiden housujeni takapuolen kadottanut.

Hämmästyksestäni toinnuttuani ja lähtöä tehdessäni tulin sen lisäksi huomaamaan, ettei päähineenkään ollut turmeltumatta säästynyt; sillä vaikka olin sen päähäni asettanut, seisoa törötti tukkani muhkeana töyhtönä sen ulkopuolella, niin että todellakin olin erämaan intiaanin näköinen.

Mutta eihän tuota auttanut kovin pahoitella; joka leikkiin lähtee, hänen täytyy se kestää, mietin itsekseni ja aloin taas tallustella eteenpäin.

Muutaman tunnin käveltyäni rupesi jo pieni kylä näkymään. Minä poikkesin siihen ja sain siellä asiani kerrottuani muutamalta kauppiaalta ostaa uudet housut ja hatun; Varustauduin nyt myös paremmin eväillä sekä käytännöllisemmällä matkalaukulla.

Tiedusteltuani, kuinka pitkä matka vielä oli Brunswickiin, neuvottiin minulle juuri kylän läheisyydestä menevä maantie, jota oli ainoastaan parin päivän jalkamatka "cityyn". He, näet, nimittävät tätäkin kaupunkipahaa "cityksi", vaikka siksi tavallisesti sanotaan vain isoimpia kaupunkeja.

Saatuani tarpeeksi tuosta yksinäisestä "vapaasta metsä-elämästä", päätin valita neuvotun tien, joten pikemmin sekä ilman vaaroja pääsisin matkani perille.

Pian tulin kauppiaan kanssa hiukan tuttavaksi, sillä hänkin oli aikoinaan ollut merillä, ja siinä oli jo kylliksi meitä tuttavuuteen liittämään. Sen perusteella me tyhjensimme pari lasia kelpo olutta ja juttelimme yhtä ja toista. Muun muassa kysäsin häneltä, oliko näillä seuduilla vielä hiljakkoin intiaaneja liikkeellä näkyneet.

"Onpa kyllä", vastasi hän, ja sitten hän rupesi kertomaan, miten eräs aavikon taitavin mies, Pandi Ellis nimeltään, oli viidenkymmenen miehen seuraamana, kaikki kokeneita aavikkometsästäjiä, karkoittanut monta sataa näitä maakunnan hävittäjiä; muun muassa oli hän parillakymmenellä näitä miehiä hävittänyt 30 miehisen mexikolaisen rosvojoukon, jonka päällikkö oli ryöstänyt erään rikkaan, suurisukuisen maanomistajan ainoan tyttären. Ryöstetyn tytön hän samalla pelasti ja saattoi kaipaavan isän luo.

Kuultuani hänen kertomiansa juttuja intiaaneista ja rosvoista, rupesi minua vähän pelottamaan lähteä loppumatkalle yksinäni; kysyin sentähden, eikä hän tahtoisi maksua vastaan lähteä minua hevosellaan saattamaan New Brunswickiin.

Siihen ei hänellä kuitenkaan ollut aikaa, vaikka hänellä muuten ei ollut mitään matkaa vastaan. Hän

neuvoi minua menemään rautateitse, niin pääsisin muutamassa tunnissa perille; mutta siihen minulla taas ei ollut halua jo ennen mainituista syistä. Sillä minä tiesin hyvin senkin, että entinen holhoojani, merimiesmajan isäntä, usein matkusteli rautateitse Brunswickissa, ja olisipa hän hyvin saattanut olla juuri nytkin tällä matkalla minua tapaamassa. Halusin siis vielä vähän matkallani viivytellä, jotta etsimiset ja kuulustelut jo olisivat silleen rauenneet, ennen kuin minä ihmisten ilmoille ennättäisin.

Päätin siis lopulta, levättyäni ja vahvistettuani itseäni ruoalla ja juomalla, viimeksimainitulla liiaksikin, lähteä taas matkalle. Ennen lähtöäni sain myös ostaa kauppiaalta vanhan takaaladattavan kiväärin ynnä 60 valmista patruunaa kahdenkymmenen dollarin hinnasta.

Näin varustettuna lähdin siis jälleen uusille seikkailuretkille sanottuani sydämelliset kiitokset ja jäähyväiset vierasvaraiselle kauppiaille.

Kun pääsin taasen taipaleelle, en pitänyt laisinkaan kiirettä. Käveltyäni sen päivän melkein loppupuoleen, pistäysin metsään ja seurasin pientä, hyvin vähän käytettyä polkua, toivoen saavani ampua jonkun metsän-otuksen, sillä olihan minulla nyt pyssy. Olin kotona Suomessa, ollessani maalla veljeni luona kauppa-apulaisena, ahkerasti harjoitellut metsästäjän ammattia, niin etten ollut aivan ensikertalainen pyssyä pidellessäni.

Pian sainkin koettaa pyssyni kelpaavaisuutta ja omaa kykyäni, sillä ennen pimeän tuloa ilman metsäkoirain apua ammuin pari metsälintua. Ne minä heti sen jälkeen panin paistumaan tulelle, jonka erään kallion syrjään metsässä sytytin.

Huomaamattani olin joutunut niin kauvas metsään, etten enää sinä päivänä löytänyt maantietä, jota minun olisi pitänyt seurata. Sain siis senkin yön viettää metsässä muutamassa suussa puussa, joka oli ontelo sisältä. Semmoisia vanhoja jättiläispuita tapaa tiheään Amerikan aarniometsissä. Tämäkin mainittu puu oli niin suuri, että helposti kaksi minun kokoista miestä olisi sen onteloon mahtunut.

Sen yön nukuin niin rauhallisesti kuin kotona vuoteellani, ei mikään minua häirinnyt, sillä susien ulvontaan ja schakaalien rääkymisiin olin jo niin tottunut, etten niistä enää mitään välittänyt.

Aamulla herätessäni oli aurinko jo kauvan ollut nousneena. Hätäisen aamiaisen syötyäni lähdin kävelemään siihen suuntaan, missä otaksuin maantien olevan. Mutta kun noin kuuden tunnin verran olin harhailut metsässä, tulin odottamattani äärettömän suurelle aavikolle. Niin pitkältä kuin silmä kantoi, näkyi vain paljasta tasankoa, jossa ei yhtäkään puuta kasvanut. Miehen mittaista heinää siinä vain aaltoili monia penikulmia; miellyttävä kukkien tuoksu hyväili hajuaihimiani, ja silmäni ihailivat tuota kirjavata väriloistoa, jonka tuhatväriset kukat levittivät hämmästyneen katseeni eteen.

Mutta tuonne ei ollut hyvä jalkamiehen matkalle lähteä; vaikka kovin mieleni sinne halusi. Jos olisi minulla ollut hevonen ja paikkakuntaa tunteva toveri, niin olisinpa lähtenyt koettamaan, miltä olisi tuntunut ratsastaminen tuommoisen kukka- ja heinämeren halki.

Äkkiä kuulin heinikosta pientä ratinaa, joka hiljalleen tuntui minua lähenevän. Ja ennen kuin olin ehtinyt vetäytyä piiloon, ilmaantui sieltä kolme rotevaa neekeriä, jotka minut huumattuansa heti suuntasivat askeleensa minua kohden.

Heti pälkähti päähäni ajatus, että siinä ne nyt olivat edessäni merimiesmajan isännän kätyrit, jotka hän on lähettänyt minua etsimään ja vangitsemaan. Kavahdin siis jaloitteni, nostin heti kiväärin poskelleni ja huusin hätäisesti:

"Seis neekerit, oletteko ystäviä vai vihollisia?"

Neekerit heti seisahtuivat ja näyttivät kelpo tavalla hämmästyneen tuonlaisesta oudosta tervehdyksestä. Sitten he remahtivat leveään nauruun ja kehoittivat minua laskemaan alas kiväärini, lisäten vakuuttavalla äänellä: "Neekerit, täällä, herrani, aina ovat valkean miehen ystäviä".

Sen kuultuani minä heti laskin alas kiväärini ja istahdin jälleen nurmelle, johon neekeritkin heittäysivät vähän matkan päähän minusta.

Rupesimme sitten keskustelemaan. Minä panin tupakkaa piippuuni ja tarjosin sitä heillekin, kehoittaen heitä leikkaamaan poltettavaa piippuihinsa. Pian sitten tuprusivat piippumme; mutta loppuja lehtiäni en saanut heiltä takaisin, vaikka niitä vielä olisi ollut jäljellä runsaasti viisi tahti kuusi piipullista.

Pyydettyäni niitä takaisin, arveli rotevin heistä, että ne olivat parempaan tarpeeseen heillä.

Tuosta minä vähän närkästyin, mutta en ollut olevinani millänikään, aloinhan vain pitää miehiä tarkemmin silmällä, ajattelin itsekseni, etteivät tainneet vallan parhaita ystäviäni ollakaan.

Hetken aikaa tupakoituamme, alkoivat he kysellä, mitä miehiä olin ja mitä varten tänne tullut.

Vastasin tullessi New Brunswickistä, josta muka olin kotoisin, Dick Jackson nimeltäni, ja aikomukseni oli täällä metsästä ja odottaa neljää muuta "vanhaa metsästäjää", jotka parin päivän kuluttua täällä yhtyisivät seuraani.

Tämä näytti tarpeeksi olevan selvitetty neekereille, jotka sen jälkeen pyysivät minua tulemaan heille päivällistä syömään; sanoivat eilen ampuneensa puhvelihärän, jonka paistia nyt muka piti maisteltaman.

Mitään pahaa aavistamatta lupasin seurata heidän pyyntöänsä ja ilmoitin, että minulla itselläni oli siihen lisäksi tarvittavat ruokaryypyt. Samalla otin esille whiskeypallon, jonka edellisenä päivänä olin Jesupin kylästä ostanut.

Otin siitä ensin itse aimo kulauksen rohkeuttani lisätäkseen ja tarjosin sen sitten mustille tovereilleenikin, jotka suuresti mielissään sen ottivat. Melkein tyhjänä sain sen heiltä takaisin, mutta lohdutin itseäni ja heitä sillä, että oli se mukana vielä toinenkin.

Sitten noustiin ja lähdettiin. Käveltyämme vähän matkaa metsänrinnettä, rupesivat toverini käymään kovin rohkeiksi, varmaankin ryyppyn vaikutuksesta. Yksi heistä jo halusi tarkastella lähemmin pyssyäni, jota varten hän jo ojensi kätensä sitä ottaakseen. Minä sen yrityksen heti keskeytin, sillä minä seisahdin, tempasin revolverini esille ja lupasin ampua, jos eivät antaisi tavaroitteni olla rauhassa.

Siitä oli minulle tulla kamala seuraus, sillä samalla kolmas veitikoista astui muutaman askeleen takaperin ja veti esiin pitkän puukon, jolla hän juuri aikoi minua takaapäin iskeä. Minä huomasin kumminkin hänen liikkeensä aikanaan ja laskin revolveristani luodin hänen otsaansa, ennenkuin hän ennätti aikomuksensa täyttää. Neekeriparka sai äkkinäisen lopun ja kaatui hengetönä maahan.

Mutta tästä hänen kaksi toveriansa vimmastuivat niin, että he yht'aikaa vetivät esille puukkonsa, peräytyivät muutaman askeleen, nostivat aseensa ilmaan ja aikoivat minua viskata. Kun minä tiesin, että nämä mustat miehet ovat tämmöiseen veitsenviskaamiseen hyvin tottuneita, niin että he harvoin viskaavat maalinsa ohitse, niin en viivytellyt minäkään revolverieni käyttämisestä. Minulla oli revolveri kummassakin kädessä, ja niillä minä lävistin toisen niin, että hän heti kaatui, mutta toinen luoti meni maalinsa ohitse, ja samassa suhahti veitsi, pyyhkäisten hatun päästäni. Ruudinsavun haihduttua näin pelastuneen neekerin täyttä laukkaa loikkaavan metsää kohti, jättäen kuolleet toverinsa veriinsä taistelutantereelle.

Vimmastuneena tuommoisesta konnamaisuudesta laskin kivääristäni vielä luodin pakenevan jälkeen, mutta mitään vaikutusta ei se kumminkaan näyttänyt pakenevaan tekevän.

Mieleni kävi kovin ikäväksi, sillä tuommainen kohtaaminen ja neekerien surma ei ollut laisinkaan mieleeni; mutta itseäni puolustaakseni tuon kaiken olin tehnyt, saivat siis syyttää itseänsä. Tämä oli minun ainoana lohdutukseni.

Arvelin kumminkin parhaaksi lähteä itsekkin kypälämäkeen niin joutuin kuin suinkin voin, sillä mahdollista oli, että tuo pakenemaan päässyt neekeri voi saada apua, ja silloin olisin mennyt mies, jos pääsisivät vielä kerran kimppuuni.

Otin miesten puukot lisä-aseikseni ja lähdin päinvastaiseen suuntaan, kuin mihin olin nähnyt eloon jääneen neekerin juoksevan.

Metsään päästyäni täytin pyssyni ynnä revolverini ja levottomana odotin, mitä tuleman piti. Mutta niin olin vahvasti päättänyt, etten hengissä heidän käsiinsä antautuisi, jos taistelu vielä tulisikin.

Olin pitkän aikaa uudestaan metsässä harhaillut, ja kun hämmästykseni huomasin taas joutuneeni samoille paikoille, missä olin viime yöni viettänyt; tuolla tunsin sen ontelon puunkin, jossa olin levännyt, ja olin taasen aikeessa kiivetä samaan suojaani, kun luulin kuulevani koiran haukuntaa.

"Hyvä isä!" huudahdin. "Nyt ne tulevat!" En uskaltanut enää mennä puuhun, sillä siellä olisin helposti tullut kuin kettu satimessa surmatuksi.

Asetuin puun taakse äänettä odottamaan, pelosta vapisten. Valmistauduin kuitenkin oikein vankan suomalaisen sitkeydellä tekemään vastarintaa pelätylle, tuntemattomalle viholliselle, joka yhä tuntui lähenevän.

Kuta lähemmäksi koiranhaukunta tuli, sitä tynemmäksi ja välinpitämättömämmäksi kävi mieleni sekä vakavammaksi käteni, jolla olin valmis laukaisemaan pyssyni ensimmäistä kohden, mikä vihollisena näkyviini tulisi.

Jo rupesi ritinätä kuulumaan metsästä, ja koiranhaukunta kävi rajummaksi. Viimein ryntäsi näkyviini suuri verikoira viidakosta, kieli pitkänä suusta, silmät pyörivänä päässä kuin kaksi tulikekälettä. Se

huomasi jo minut; pari kolme hyppäystä vaan, niin olisin ollut tuon hullun koiran hampaissa ja auttamattomasti hukassa. Minä tähtäsin vakavalla kädellä, ja samassa laukesi pyssyni. Verikoira hypähti ylöspäin julmasti ulisten, rinta luotini lävistämänä, ja muutamia kertoja potkaistuaan ja ulinatansa jatkettuaan se heitti henkensä kymmenkunnan askeleen päässä minusta.

Heti pistin uuden latingin kivääriini ja odotin, kunnes muu seurue tulisi.

Monta silmänräpäystä ei minun tarvinnutkaan vartoa, ennenkuin taasen kuului risaus, ja samassa kolme pitkää puukkoa kuin keihästä suhahti ilmassa ja iskeytyi puun runkoon, jonka takana seisoin.

Tuo oli selvää kieltä, taistelua elämästä ja kuolemasta. Ja samassa ilmaantui viidakosta esiin musta pää. Taasen pau, ja nekeri, molemmin käsin tarttuen päähänsä, vaipui sanaa sanomatta, ääntä päästämättä kuolleena viidakkoon.

Nyt heitin kiväärin käsistäni, ja tartuin molempiin revolvereihini ja odotin uusia vastustajia.

Pom, kuului viidakosta. Silloin olin saada viimeisen läksytyksen, niin läheltä meni kuula korvaini ohitse.

Nyt olen hukassa, arvelin, koska heillä on ampuma-aseitakin. Minä heittäysin maahan pitkälleni ja odottelin siinä, kunnes näkisin heidän mustat naamansa tulevan esiin viidakosta.

Ja he tulivat, neljä nekeriä, yhdellä vielä savuava pyssy kädessä; muilla ei näkynyt olevan ampuma-aseita, ainoastaan suuret, nuijamaiset kirveet oli heillä kädessään.

Hiljaa hiipien he lähenivät puuta, jonka takana minä piileksin. Jo olivat vain kymmenen askeleen päässä. Minä laskin kolme laukausta peräkkäin kummastakin revolveristani.

Seuraus oli kauhea. Kaksi kaatui heti; molempia oli rintaan luoti käynyt. Kolmas sai luodin sääreensä, jota pidellen ja ulisten se seurasi vahingoittumatta jäänyttä toveriansa. Molemmat he kiirehtivät pakoon, minkä jalat kannattivat, enkä heistä sen jälkeen mitään kuullut. Eikä minuakaan haluttanut enää kauemmin tällä kamalalla paikalla viivytellä. Kauhun valtaamana minä heti kiiruhdin tästä vaarallisesta metsästä. Lähtiessäni kiskasin puunrungosta yhden keihäsveitsen; toiset olivat siihen niin syvään iskeytyneet, etten niitä hädissäni siitä irti saanut.

Ison aikaa istuin sitten jonkun matkan päässä taistelupaikalta ja levähdin. Vahvistaakseni liikutuksesta vapisevaa ja kiihtynyttä hermostoani, otin pari naukkua whiskeypullostani ja pureskelin kuivattua hirvenlihaa, jota vielä oli hyvä joukko jäljellä, vaikka olin sitä kauppiaillekin Jesupin kylässä antanut. Sitten riensin kuumeentapaisella kiireellä eteenpäin. Viimein monta kierrosta tehtyäni pääsin taas maantielle ja aloin rientää aimo vauhtia läpi yön Brunswickiä kohden.

Aamulla päivän koittaessa tulin erään talon kohdalle, jonka huomasin olevan ravintolan. Pihalla seisoi täysissä tamineissaan viisi ratsua, joita yksi metsästäjä, kiireestä kantapäähän asti varustettuna, näkyi vahtivan.

Nähtyään minut, remahti hän nauramaan ja kysyi, mikä merimiesryöväri minä olin.

Huolimatta miehen ivasta, selitin lyhykäisesti tilani sekä minkälaisissa seikkailuissa olin ollut. Sen jäljestä mies rupesi katsomaan minua toisenlaisilla silmillä.

Kysyin sitten, mitä miehiä hän oli ja mihin matkalla. Hän vastasi olevansa aavikkosoturi sekä erään kuuluisan aavikkopäällikön, Pandy Ellis'in, seuralainen.

Tämän nimen kuultuani menin heti huoneesen, nähdäkseni tuon niin kuuluisan intiaanien kauhun, jonka vertaista sankaria ei Mexikon eikä koko Amerikan aarniometsissä ja aavikoilla siihen aikaan toista löytynyt.

Olisipas minullakin ratsu, niin tekisin seuraa noille miehille, arvelin itsekseni huoneesen mennessäni, niin saisimpa ehkä tehdä lähempää tuttavuutta noitten punanahkaistenkin kanssa.

Ravintolahuoneesen tultuani huomasin erään pöydän ääressä kolme metsästäjää eli noita n.k. kaukaisen lännen avosotureita. He olivat juuri lähtemäisillään, sillä paraallaan he pudistelivat ravintolan isännän kättä hyvästijätöksi.

Jos mieli saada näitä seurata, ajattelin itsekseni, täytynee kursailematta astua esiin ja ilmoittaa halunsa. Lähestyin siis vanhinta heistä, jonka otaksuin tuoksi kuuluisaksi Pandy Ellis'iksi, ja kysyin, voisinko päästä heille seuralaiseksi, jos he nimittäin olivat partioretkelle menossa.

Kaikki kolme miestä kääntyivät puoleeni ja loivat minuun katseen, joka ei juuri hyväksyväiseltä näyttänyt, ja mies, jota pyynnölläni oli puhutellut, vastasi:

"Ei, poikaseni, et sinä ole tottunut semmoisiin matkan vaivoihin ja vaaroihin, joita meidän on aina kestettävä. Mutta mistä tulet ja mitä olet miehiäsi, kun niin rohkeasti tarjoudut Pandy Ellis'in seuralaiseksi? Olet päättäsi merimies!"

Pyysin häntä tovereineen viivähtämään vielä hetkisen ja kallistamaan kanssani lasin virkistävää nestettä, niin kertoisin hänelle muutamia matkaseikkailujani, joista hän ehkä voisi päättää, kelpaisinko hänen seuralaisekseen vai en.

Siihen se suostuivat, vaikka luulin huomanneeni toisten osoittavan vastenmielisyyttä; mutta Pandyn viittauksesta hekin istuivat siivosti pöydän ääreen.

Saatuamme tilatut lasit mustaa portteria, aloin kertoa kokemuksiani ja niitä vaaroja, joita minun oli ollut kestettävä. Ja nämä kertomukseni miellyttivät uusia tovereitani niin paljon, että he suostuivat minut ottamaan mukaan partioretkelleen.

Koska viides hevonen oli ilman omistajaa, lupasi Pandy lainata sen minulle toistaiseksi, ja jos näkisi minun hevosta ansaitsevan ja kelpolliseksi heitä seuraamaan, niin saisin sen ilmaiseksi pitää omanani, jos ei sille laillista omistajaa mistään ilmaantuisi.

Saatuani ravintolan isännältä ostaa kannukset, joita hänellä sattui muutama pari vanhoissa säästöissään olemaan, kiinnitin ne saappaisiini, ja niin noustiin ilman pitkiä puheita ratsujen selkään ja lähdettiin hiljaista juoksua ratsastamaan kohti uusia seikkailuja, joiden oikeasta laadusta minulla ei aavistustakaan ollut.

Minun täytyy tunnustaa, että en ollut mikään tottunut ratsumies, vaikka pikkupoikana kyllä olin kotimaassani hevosen selässä nelistä laskettanut. Mutta kaikkeen ihminen tottuu, kun vaan todellista halua on.

Mutta ratsastettuani muutamia tunteja huomasin sentään, että hevonen ja minä aloimme jota kuinkin tottua toisiimme, vaikka ensin alusta tuntui siltä, kuin tuon tuostakin olisin saanut tehdä tuttavuutta hevosen kavioitten kanssa; sillä niin vaikeata oli minun pysytteleitä sen selkäpuolella. Mutta kun edellä ratsastaa semmoinen mies, kuin mitä minulla tässä oli esikuvanani, niin eipä häpeänkään tähden tahdo oppiaikaansa liian pitkäksi venyttää.

Pandy Ellis oli ijältään noin viidenkymmenen vanha. Mutta vaikka hänen hiuksensa jo alkoivatkin muuttua raudanharmaiksi, ei hän liene milloinkaan näyttänyt voimakkaammalta ja taisteluihin valmiimmalta kuin silloin, kun minä häntä seurasin.

Hän näkyi olevan rajattoman väkevä sekä notkea ja vikkellä liikkeissään kuin pantteri. Sen lisäksi oli hän niin tutustunut prairie-elämään, ettei toista hänen vertaistaan siinä löytynyt, joten hän, tuo vanha soturi, jo paljaalla nimellään oli kaikkien rosvojen ja intiaanien kauhu. Ei kukaan voinut vetää vertoja hänelle ampumataidossa; mutta hänen kaltaisensa miehet ovatkin näillä aroilla saaneet kasvatuksensa hevosen selässä, kivääri kädessä, ja sen johdosta he ovat mitä mainioimpia tarkka-ampujia.

Pandy oli myös aikoinaan ollut useampia vuosia säännöllisessä sotaväessä tarkka-ampujapataljoonassa ja sen jälkeen usein ohjaamassa matkustajia halki arojen edestakaisin uudisasutusten välillä.

Hän oli lavealta tunnettu, sillä hän oli tuttava melkein jokaiselle arosoturille ja metsästäjälle lännessä, aina pohjoisen Punaisenjoen seuduilta Rio Grandeen saakka Mexikossa, eikä löytynyt näiden joukosta sitä miestä, joka ei kernaasti olisi seurannut mukana niille retkille, missä Pandy oli johtajana.

Vyöllään oli hänellä kaksi revolveria, hieno tomahawk (eräs näillä paikoin yleiseen käytetty intiaanien ase) sekä suunnattoman suuri puukko, jonka tähden hän oli saanut intiaaneilta lisänimen "Raskaspuukko" (Heavy knife).

Kuinka kauan Pandy Ellis lienee aroilla liikkunut, sitä ei kukaan varmaan tiennyt, sillä nekin, jotka olivat jo monet vuodet häntä tunteneet, sanoivat hänen aina esiintyneen samanlaisena miehenä, aina muuttumattomana.

Mitä muuten hänen muotoonsa tulee, oli hänellä kapeat, laihat kasvot, alapuoli parran peittämänä. Se osa kasvoista, mikä oli näkyvissä, oli niin ruskeata, ettei se juuri paljon eronnut punanahkaisten väristä. Ja lienee hän tämän värin kasvoillensa saanut alinomaisesta arolla asustamisestaan.

Mutta vaikka hänen ulkomuotonsa ei ollutkaan viehättävän näköinen, piili hänen pukinnahkaisen metsästäjänäntunsa alla kumminkin jalo sydän, hellä kuin naisen ja kumminkin rohkea kuin jalopeuran.

Hänen vertaistaan hellyydessä ja taidossa haavoittuneiden toverien hoidossa lienee ollut mahdoton

löytää. Mutta kun taisteluun jouduttiin, oli Pandy itse aina etupäässä, missä vaan vaara oli tarjolla ja missä taistelu hurjimmillaan riehui.

Hän ratsasti pikimustalla orilla, johon hän oli rajattomasti mieltynyt ja joka oli hänen monesti vaarasta ehjänä kantanut. Satula, jossa hän istui, oli hienoa tekoa, ja sen hän oli saanut lahjaksi erään urotyönsä palkkioksi arolla. Hänellä oli aina satulan kourussa silmukalla varustettu heittoköysi, jota viskaamaan hän oli mainion tarkka, niinkuin hänestä kertoivat toverit, jotka hänet hyvin tunsivat.

Toinen tovereista oli Bolly Wherrit nimeltään. Hänen kanssaan oli Pandy ollut ystävytydessä monta vuotta, jonka ajan kuluessa he olivat yhdessä monet kerrat taistelleet intiaaneja vastaan.

Kolmas oli nimeltään Dave Bunker, jota Pandy ei ollut ennen tuntenut, mutta oli hänkin, samoinkuin Bolly Wherrit, taitava arosoturi.

Neljäs toveri oli vasta alkava, muutaman kuukauden Dave Bunkerin seuralaisena arolla ollut. Hänestä ei paljon muuta voinut sanoa, kuin että hän oli hyvin umpimielinen, välin ivallinen, pienikasvuinen, noin 30 vuoden ikäinen, mutta voimakas kuin karhu ja taisteluun päästyään hurja ja pelkäämätön kuin intiaani.

Kun vielä lisää, että hevonen, jolla minä ratsastin, pulska, ruskea karvaltaan, oli ollut erään Nick Jack nimisen miehen, joka oli taistelussa intiaaneja vastaan edellisenä päivänä kaatunut, niin luulen riittävästi koko seurueen kuvanneeni.

Eteenpäin ratsastaessamme kertoili minulle Bolly Wherrit muun muassa, kuinka he olivat Pandy Ellis'in kanssa taistelussa yhteen joutuneet. Samassa tilaisuudessa oli heidän kolmas toverinsa tuhmanrohkeassa innossaan joutunut intiaanein saaliiksi. Tästä kertomuksesta lukija paremmin voi tutustua Pandy Ellis'in taistelutaitoon ja rohkeuteen, jonka tähden sen tähän lainaan.

"Olimme", tähän suuntaan hän sitä kertoi, "kaikki kolme illalla sitoneet hevosemme erään pienen luolan suulle, jossa oli aikomuksemme viettää yömmä ja jonka edustalla oli rehevää ruohoa hevosille ja kirkas lähde. Olimme jo useamman päivän olleet metsästämissä, joten olimme nyt matkalla aron poikki New Brunswickiin.

"Oli puolen yön aika, kun heräsin. Tulet, jotka olimme tehneet luolan edustalle petoeläinten pelotukseksi, olivat sammumaisillaan. Kuu valaisi kirkkaalla valollaan aron ympäristöineen.

"Äkkiä hevoseni kohotti päätänsä ja pörhisti korviaan, sillä se näkyi jotain tarkasti kuuntelevan. Korskahden lähesty se luolaa, josta heti huomasin, että joku vaara nyt oli lähellä. Hypättyäni jaloilleni herätin samassa molemmat toverini.

"Mikäs on hätänä, Bolly?" kysäsivät molemmat toverini äkkiä, nousten pystyyn.

"En tiedä, toverit, vielä; mutta joku kumma on täällä läheisyydessä, muutoin Nell (se oli hevosen nimi) ei olisi minua herättänyt. Luullakseni on se tuolla tuulen puolella, sillä nuo riivatut sudet eivät ole vielä tauonneet ulvomasta; mutta sentäänkin on Nell voinut kuulla jotain outoa'.

"Lähdettyämme luolasta pääsimme muutamissa sekunneissa metsänrajaan ja pysähdyimme puiden varjoon. Hetken tarkasteltuamme aroa, jolta raikas lounaistuuli puhalsi, tulimme vakuutetuiksi, etteivät hevoseni tarkat korvat olleet pettäneet, sillä sieltäpäin varmaan joku vaara meitä uhkasi; sillä jos se olisi tullut metsän puolelta, niin varmaan sudet sen olisivat kuulleet ja tauonneet ulvomasta, jota vastoin ne nyt meidän liikkeelle lähteissämme jatkoivat tätä kamalaa virttänsä täydellä voimalla vallan lähellämme metsässä.

"Tuo ulvova joukkokunta oli kumminkin vaivunnut meidän liikkeelle lähteneen, ja sentähden se kait vähän pelästyneenä pakeni tuonnemmaksi, samalla hetkeksi herjäten veisuustansa.

"Tämän hetkisen aikaa kestäneen hiljaisuuden vallitessa keksi tottuneiden miesten korvat äänen, joka saattoi heitä katsomaan toisiaan ja tarttumaan pitkiin, kuolemaa tuottaviin kivääreihinsä, sillä heidän korviinsa tunkeutui hyvin tunnettu huuto eli kirkuna.

"Tunsimme äänet Comanche-heimoon kuuluvien intiaanein takaa-ajohuudoiksi.

"Luolan läheisyydessä kasvoi niin pitkää heinää, ett'emme voineet nähdä kauaksi arolle. Sentähden minä nousin puuhun, ja esimerkkiäni seuraten Davekin kiipesi sinne jäljessäni. Sieltä voimme hyvin nähdä avaran aron poikki, ja samalla olla itse arolta päin tulevilta piilossa.

"Kaukaa lounaisesta päin näkyi pieni intiaanijoukkio tulevan täyttää vauhtia hevosilla ratsastaen, vainoten yksinäistä ratsastajaa, joka ohjasi hevostaan suoraan meitä kohden. Tästä heti huomasimme, että meidän aavistuksemme sittenkin oli todenmukainen ollut.

"Kun vainottu läheni meitä, huomasimme pian, että se oli valkoinen mies, pukeuneena pukinnahkaisiin vaatteisiin, samoin kuin me itsekkin, ja varustettuna pitkällä lännen kiväärillä.

"Hänen hevosensa näkyi jo olevan väsymäisillään, jota vastoin hänen punanahkaisten vainoojien ratsut vielä täysin voimin laukkasivat laajaa aroa eteenpäin. Siitä huolimatta näkyi valkoinen mies ohjaavan väsyvätä ratsuansa erittäin taitavasti ja hyvällä menestyksellä. Mutta monta virstaa ei se sittenkään olisi enää voinut kestää. Ja kun mahdotonta olisi kenenkään yksinäisen miehen ollut taistella paria tusinaa intiaania vastaan, oli päivän selvää, että pakeneva ennen pitkää olisi joutuva heille vangiksi ja jättävä skalppinsa (päänahkansa) voittajille. [Kun intiaanit saavat vihollisensa kiinni, nylkevät he häneltä päänahkan hiuksineen voiton merkiksi ja ripustavat sen (skalpin) vyöllensä. Kuta useampia näitä on intiaani-soturilla, sitä mainiompana urhona häntä kunnioitetaan.]

"Valkoihoinen ratsastaja oli siis toivottomassa tilassa, jonka hän näkyi itsekkin hyvin oivaltavan, päättäen siitä, että hän tavan takaa vilkasi taakseen olkansa yli.

"Vainoojista oli kuusi ratsastajaa edellä pääjoukosta, ja kun vainotun arvattavasti oli lopulta taisteltava koko joukkoa vastaan, niin olihan hänellä kylliksi syytä sitä ennen vähentää tämän lukumäärää, niin pian kuin mahdollista oli, jo ennen kuin hänen hevosensa perin väsyisi.

"Sen tähden mies ratsunsa selässä vetäsi kiväärin hanaan ylös, kääntyi taaksepäin satulassaan, nosti kiväärin olkapäänsä vasten, tähtäsi ja laukasi. Ennenkuin pamaus oli meidän korviimme ennättänyt, oli ampuja jo kääntynyt oikeaan asentoonsa; mutta samassa kuului myöskin villien hurjia huutoja ja kuolonkarjuntaa.

"Katsomatta sen tarkemmin taakseen laukauksensa seurausta, rupesi ratsastaja jälleen kivääriään täyttämään. Hänen ei ollut tarviskaan sitä nähdä, sillä hän ei liikkeistään päättäen näyttänyt olevan mies, joka turhaan ampuisi.

"Tällainen ampuminen nelistävän hevosien selästä, varma kuolema takaapäin uhkaamassa, ei tosiaan ole joka miehen tehtävä, mutta eipä sen tekijä näyttänyt olevankaan mikään tavallinen mies, joka menettäisi malttinsa, olipa tilaisuus kuinka uhkaavainen tahansa.

"Me olimme puusta katsellen suurimmalla jännityksellä seuranneet tätä hurjaa näytelmää; mutta kun huomasimme, että vainottu yhä läheni meidän olopaikkaamme, päätimme me rientää hänen avuksensa, ja sen tähden me laskeusimme alas ylhäisestä asemastamme ja varustauduimme valmiiksi sekaantumään tappeluun niin pian kuin taistelijat olisivat lähellemme ennättäneet.

"Ampuessaan tuon kuolemaa tuottavan laukauksensa, oli yksinäinen pakenija vielä noin englanninpenikulman päässä meistä, mutta niin joutuin hän täytti kiväärinsä uudelleen, että ennenkuin puoli tuota matkaa oli kulunut, oli hän jo valmis lähettämään toisen tervehdysten vainoojilleen. Sillä taasen hän kääntyi satulassaan, ja yhtä vakavasti kuin ensi kerrallakin, hän tähtäsi ja ampui. Mutta tällä kerralla olivat intiaanit huomanneet hänen liikkeensä, ja ennenkuin hän ennätti kiväärinsä laukaista, olivat he laskeutuneet riippumaan hevosensa toiselle puolelle, piiloutuen siten ratsunsa suojaan, niin että näytti siltä, kuin heidän hevosensa olisivat irrallaan suoraa suuntaansa pitäen eteenpäin laukanneet.

"Mutta laukaus paukahti kumminkin, ja näkyi se olevan intiaaneille yhtä turmiollinen kuin ensimmäinenkin, sillä luoti sattui hevoseen, joka samassa silmänräpäyksessä kamalan äänen päästettyään kompastui nurin niskoin, sysäten punaisen ratsastajansa kymmenkunnan jalan päähän maahan, josta ei sekään enään noussut.

"Hämmästyneinä olimme seuranneet tuota suurenmoista näytelmää. Vihdoin sanoin minä tovereilleni, nähtyäni tuon viimeisen kohtauksen:

"'En tahdo miehen nimeä kantaa, jos en tuota tunne. Se on Pandy Ellis itse, paras ratsastaja, ampuja ja metsästäjä, aron soturi ja intiaani-taistelija, mitä näillä tienoilla löytyy'.

"'Olisin tuntenut tuon miehen, vaikka en olisi häntä koskaan ennen nähnyt, sillä ei ikäpäivinä toinen kuolevainen olisi voinut noin suurenmoista ampumataittoa osoittaa', arveli Dave.

"'Mutta katsokaapas, toverit', jatkoi Dave. 'Eikö tuo ole sentään koko verraton urho!' Sillä hypätyämme hevostemme selkään kiiruhtaaksemme hänelle apuun, kun olimme hänet tunteneet, huomasimme, että hän nyt pudotti kiväärinsä, käänsi hevosensa kohti vainoojiansa, ja sitten, istuen liikkumattomana kuin patsas, revolveri kummassakin kädessään, odotti vakavana ja pelkäämättä koko raivoisata joukkoa. Se oli selvään Pandy Ellis, sen me nyt näimme, eikä hän eläessään vielä milloinkaan liene tuommoisessa pinteessä ollut.

"Hänen hevosensa oli ihan nääntymäisillään. Mutta kumminkin oli tuo jalo ratsu valmis ryntäämään

eteenpäin, vaikka varmaan ei se olisi enää penikulmaa etemmäksi jaksanut.

"Ainoastaan kaksitoista laukausta hänellä oli ollut aseissaan ja 22 vihollista vastustettavana. Se näytti todella, että hän, Pandy Ellis, oli päättänyt kuolla tai voittaa. Intiaanit olivat lähenemässä häntä jo muutamien kymmenien kyynärien päässä, mutta huomattuaan, etteivät he alkaisi rynnäkköä ennenkuin pääjoukko kerkeisi perille, päätti Pandy alkaa taistelun.

"Molemmat revolverit alkoivat paukkua, ja punanahkoja syöksyi hevoistensa selästä maahan hengetönnä. Heidän toverinsa näyttivät taasen aikovan piiloutua hevostensa taakse, mutta he tiesivät myös, että jos he niin tekisivät, voisi Pandy jälleen lähteä pakoon. Sen tähden he korottivat kauhean sotahuudon ja riensivät eteenpäin auttaakseen etummaisista tovereitaan ja pelottaakseen yksinäistä ratsastajaa, ikäänkuin huudot ja kiljunat peljättäisivät Pandy Ellis'ia. Vanha soturi ei tästä mitään välittänyt; hän tähtäsi vaan jälleen molemmilla revolvereillaan, joita hän niin hyvin tiesi käsitellä.

"Kun intiaanit olivat jo tulleet huomaamaan, miten erinomaisen tarkasti heidän vastustajansa tähtäsi, alkoivat he eteenpäin rynnätessään heilutella itseään sivulta toiselle ja huiskia käsiään, kirkuen minkä voivat, saadakseen häntä pelotetuksi. Mutta Pandy pysyi yhtä vakavana ja tähtäsi vastustajainsa vehkeistä huolimatta. Hän laukasi jälleen molemmat revolverinsa, jotka lauloivat taas kuolonvirttä intiaaneille ja kyntivät tiensä läpi kahden punaihoisen soturin rinnan.

"Mutta nyt olivatkin jo kaikki intiaanit kerinneet perille, ja ennenkuin Pandy olisi ennättänyt aseistaan ampuu kaikki laukauksensa, olisivat he jo tuota pikaa ratsastaneet nurin hänen uupuneen hevosensa ja poljettaneet hänet itse puolivillien ratsujensa jalkoihin.

"'Nyt emme', jatkoi Bolly Wherrit, 'enään voineet seistä paikoillamme katselijoina, vaan kohotimme äkkiä kiväärit poskellemme ja tähtäsimme kukin miestämme'.

"Melkein yhtä haavaa paukahtivat meidän kolmen kiväärit, samalla kuin Pandynkin viimeisen kerran laukasi molemmat revolverinsa, ja tästä yhteislaukauksesta oli semmoinen seuraus, että viisi intiaanisoruria pyörähti alas ratsujensa selästä, saatuaan luodit lävitsensä.

"Koko hurja joukko pysähtyi äkkiä paikalleen edessämme arolla, ikäänkuin patsaiksi muuttuneina, kuultuaan tuon kolminkertaisen paukauksen. Mutta meitä huvitti nähdä, miten kumpikin taisteleva puolue joutui hämilleen tästä meidän sekaantumisestamme heidän taisteluunsa, sillä heille kummallekin se näytti yhtä odottamattomalta.

"Kaatuneitten tovereittensa kuolonkirkunat sekä nämä odottamattomat apulaiset vakuuttivat kyllin selvästi intiaaneille, että pako nyt oli parasta. Sen tähden he äkkiä käänsivät hevosensa ympäri ja alkoivat ilman järjestystä rientää takaperin minkä suinkin voivat hevosiltaan irti saada.

"Pandy Ellis lähetti vielä pari laukausta heidän jälkeensä ja kääntyi sitten sinne päin, missä aavisti ystäviä olevan, sillä ainoastaan niiden hän tiesi käyttävän pitkiä lännen kiväärejä.

"Mutta lähestyessämme häntä ja päästyämme hänen sivulleen, huomasimme hänen taas sangen vakavana täyttävän revolverejaan, ikäänkuin ei mitään erinomaista olisi tapahtunut.

"Minä tervehdin häntä ja sanoin: 'Juuri oikealla aikaa, Pandy, taisimme apuusi joutua; olisi kait voinut tilasi sangen ahtaaksi muuten käydä'.

"'Oikeassa olet, veikko Bolly', vastasi hän, 'olen hyvin kiitollinen teille, toverit, avustanne'. Samalla hän puristi minua kädestä niin rajusti, että luulin luitten taittuvan, ja minulla oli täysi työ salata tuskaani, jota hänen harras tervehdyksensä minulle tuotti.

"'Hellitä, velikulka, en minä ole rautamies', täytyi minun hänen sydämelliseen tervehdykseensä huudahtaa. 'Tämä on Dave Bunker, toverini, yhtä hyvä poika kuin joku toinenkin, joka arolla kykenee kivääriä käyttämään ja tämä' — mutta nyt vasta huomasimme, että kolmas toverimme, Nick Jack, oli poissa. Kun sitten hetken aikaa silmäilimme ympärillemme, häntä etsien, tuli hänen ratsunsa hirnuen ilman isäntäänsä meitä kohti sieltä päin, mihin intiaanit olivat paenneet.

"Me käänsimme kiireesti hevosemme sinne päin, mistä irtain hevonen oli tullut, ja annoimme niiden täyttä laukkaa joutua eteenpäin, voidaksemme joko pelastaa Nick Jack'in, jos hän olisi vangiksi joutunut, tahi kostaa hänen kuolemansa, jos hän ei enään elävien joukossa olisi. Muutaman minuutin ratsastettuamme tulimme pian huomaamaan, kuinka onnettoman toverimme oli käynyt.

"Nick Jack makasi arolla, rinta intiaanien nuolen lävistämänä, skalpi riistettynä. Lähellä häntä lepäsi yksi intiaani, pää halaistuna Nick Jack'in tomahawkillla.

"Intiaanit olivat jo sillä välin pääsneet niin etäälle, että sillä kerralla näytti olevan turhaa ryhtyä heitä takaa-ajamaan. Päätimme siis jättää koston toistaiseksi, ja juuri nyt olemme tällä tärkeällä matkalla,

kun olemme kyliksi levänneet ja itseämme vahvistaneet".

"No, mitenkä Nick Jack'in niin onnettomasti kävi?" kysäsin minä, kun Bolly Wherrit oli lopettanut tämän kertomuksensa.

"Sitä en voi muulla tavalla selvittää, vastasi hän, kuin että hän, joka oli erinomaisen äkkipikainen ja pelkäämätön ja vielä päälliseksi vihasi sydämensä pohjasta näitä intiaaneja, koska hänen isänsä, veljensä ja ainoa siskonsa olivat joutuneet heidän uhreikseen, oli vimmastuneena ja meihin luottaen uskaltanut yksinänsä lähteä heidän jälkeensä eikä malttanut palata, ennen kuin oli ylivoiman käsissä. Sillä me emme olleet huomanneet hänen lähtöänsä, kun siinä olimme joutuneet pakinoihin Pandy Ellis'in kanssa.

"Hänen hevosensa oli meihin niin kiintynyt", lisäsi hän, "ettei se meistä eronnut. Sentähden aioimme jättää sen ravintolan isännän haltuun toistaiseksi, kunnes olisimme sitä tarvinneet tahi ostajan saatuamme myyneet, taikka kentiesi antaneet vainajan omaisille, jos heitä olisi jossakin tavattu. Mutta nyt se oli sinulle hyvään tarpeeseen, ja ratsu pääsi vanhaan totuttuun ammattiin jälleen".

Tämä kertomus oli jo kyllin omansa minulle osoittamaan, että olin kentiesi liian kevytmielisesti antautunut vaarallisiin seikkailuihin, jotka olivat vallan ulkopuolella minun toimialaani. Mutta samassa arvelin, että varovaisesti menetellen tuollaisten toverien seurassa ei juuri erinomaista hätää luulisi tulevan. Päätin siis kumminkin kerran saada omin silmin nähdä ja mahdollisuuden mukaan ottaa osaa taisteluun intiaaneja vastaan Amerikan aavoilla aroilla.

Olimme jo ratsastaneet pitkät matkat, kun Pandy Ellis äkkiä laskeusi hevosensa selästä ja alkoi tutkia muutamia jälkiä, joissa minun tottumaton silmäni ei voinut mitään erityistä huomata. Toverit laskeusivat myös maahan, ja yhdessä he tutkivat näitä jälkiä. Viimein Pandy Ellis kysäsi:

"Mitäs sanotte, toverit; mitä nämät merkit tietävät?"

"Ne ovat varmaan intiaanein jälkiä ja lisäksi aivan tuoreita; mitäs tehdään nyt, Pandy Ellis?" kysäsi Bolly Wherrit vastaan.

"Mitäs muuta", vastasi Pandy, "kuin koitamme saavuttaa heitä; sillä minä huomaan, että joukossa on ainoastaan muutamia intiaaneja. Luultavasti tästä on kulkenut joku rosvojoukko, joka mahdollisesti on taasen ihmisiäkin saaliikseen vienyt, sillä tässä, katsokaas tässä, mitä tämä on? Tässä on naisen vaateenrepaleita ja tuossa tyhjä revolverin patruuna, kaikki selviä merkkejä siitä, että tässä on oltu luvattomilla retkillä".

Pandy Ellis ei tuntunut olevan monisanainen, mutta sitä vastaan pikainen päätöksissään, sillä samassa tuokiossa oli hän jo hevosensa selässä ja kehoitti meitä seuraamaan hänen esimerkkiään. Sitten seuraavassa silmänräpäyksessä annettiin jo hevosten nelistää täyttä laukkaa jälkiä myöten eteenpäin.

Tuommainen vauhti oli minulle vähän outoa; mutta täytyihän seurata esimerkkiä, kun kerta olin antaunut Pandyn seuraan, eikä olisi ollut turvallista yksikseen tämmöisillä seuduilla jälkeenkään jäädä.

Ratsastettuamme tuota huimaa vauhtia noin puoleen päivään saakka eli noin neljä tuntia vähääkään hellittämättä, tulimme lähelle erästä pienehköä metsää, jossa oli poriseva lähde ja hyvää ruohoa hevosille. Tähän asetuimme lepäämään, syöttämään ja juottamaan hevosiamme ja itsekin aterioimaan. Siinä myös huomasimme, että takaa-ajettavamme intiaanitkin olivat siinä leiriä pitäneet vähää ennen meitä. Lisäksi huomasimme, tahi oikeammin toverini huomasivat, semmoistenkin kenkien jälkiä, joita valkoihoiset sillä paikkakunnalla pitävät; toiset olivat pienemmät, joko lapsen tahi naisen jäljet, ja toiset suuremmat eli miehen jäljet. Sen tähden Pandy määräsi, että ainoastaan puolentoista tunnin lepoaika suotaisiin.

Minä toivoin pääseväni läheisempään tuttavuuteen toverieni kanssa ja tarjosin runsaista eväsvaroistani heillekin kylmää lintua, kuivaa hirvenlihaa ja whiskyä y.m., mitä kiireessäni olin saanut ravintolasta, ja näkyivät nämä lahjavarani, sekä syötävät että juotavat, heitä hyvin miellyttävän ja meitä uskollisiksi tovereiksi erinomaisesti liittävän.

Minun onnekseni siinä sitten hiukan maisteltiin ruoan alle ja päälle, jota tehdessä Pandy Ellis kysäsi, mitä minä pidin ratsastuksesta ja pian ehkä tapahtuvasta taistelusta.

Minä myönsin olevani ihastunut siihen, mitä tähän saakka olin nähnyt ja kuullut; mutta mitä tulevaan taisteluun tuli, siitä en osannut muuta sanoa, kuin että toivoin pian päästävän käsiksi noihin intiaanilaisiin ihmis-rosvoihin.

"Vaiti, vaiti; ei toki noin tulisesti, poikaseni", vastasi tuohon Pandy. "Ei taida olla leikintekoa heidän

kanssaan taistelemisen. Ole vaan varuillasi, nuori mies, ettet vain anna intosi pettää itseäsi; pysy vain taistelussa rinnallani, jos voit; mutta varo tunkeumasta 'vanhan miehen' edelle, ettet joudu satimeen".

Kiittäen neuvosta ja varoituksista, kokosin ruokien ja juomien tähteet matkareppuuni, ja virkistettyämme vielä itseämme raikkaalla lähdevedellä, lähdimme taasen liikkeelle, kiirehtien eteenpäin samanlaista tulista vauhtia kuin tähänkin asti.

Iltapuolella, vähää ennen auringon laskua, huomasimme edellämme kaukana etelässäpäin kahdeksan ratsastajaa hiljalleen eteenpäin pyrkivän, ja näytti siltä, että näiden hevoset olivat hyvin väsyneitä, koska me pääsimme yhä lähemmäksi heitä. Viimein huomasimme, että ne todella olivat intiaaneja. Kuudella näkyi olevan aseet, mutta kaksi heidän keskellään näytti olevan ilman sekä toisten vartioimina. Navakka tuuli tuli siltä suunnalta, mihin he ratsastivat, ja se esti hevostemme kavionkopsetta sinne kuulumasta. Me koimme ratsastaa niin, että pieni metsäinen seutu esti meitä heille näkymästä, vaikka me, jotka olimme heidät jo niin selvästi näkyviimme saaneet, voimme yhäti harvassa kasvavien puiden välitse heidän matkaansa ja liikkeitänsä silmällä pitää.

Nyt laskeusivat he alas ratsujensa selästä aavistamatta, että vihollinen oli heitä niin lähellä; mutta joskus intiaanitkin pettyvät.

Me annoimme ratsujemme puhaltua hetkisen aikaa, voidaksemme sitten voimakkaammin tehdä ryntäyksemme heidän päällensä. Me tarkastimme aseemme ja täytimme valmiiksi kaikki tuliluikkumme, voidaksemme niitä viivyttämättä käyttää ratkaisevassa silmänräpäyksessä.

Pandy Ellis antoi määräyksen, että meidän piti mahdollisuuden mukaan ampua heiltä hevoset, etteivät pääsisi pakoon. Sitten ryntäisimme revolvereinemme intiaanein kimppuun ja armotta ampuisimme jokainen miehemme. "Mutta pidä varasi", lausui Pandy minuun kääntyen, "ett'et ammu harhaan etkä myös pelastettavia".

Noin neljänneksen olimme hevosiamme puhalluttaneet, kun Pandy viittasi meille, että olisimme valmiit rynnäkköön. Nyt minäkin huomasin, että intiaanit olivat laskeneet hevosesensa ruuhon syömään, ja olivat he itsekkin asettuneet aterioidsemaan. Yöksi heillä ei näkynyt olevan aikomus jäädä, sillä hevosiensa eivät he olleet riisuneet. Näin myös, että kaksi valkoihoista oli heidän seurassaan, ja näyttiin heitä pidettävän valvonnan alaisina.

Kun olimme saaneet viittauksen, ryntäsimme niin kuin tuuliaispää metsän rinteeseen takaa intiaanein kimppuun. Vaivoin voin pysyä tovereitteni mukana tuommoisessa tulisessa lennossa.

Tuskin olivat intiaanit huomanneet meidät, ennen kuin he hyppäsivät ylös, tarttuivat pitkiin keihäisinsä, ja kauheasti kiljuen syöksyivät he meitä kohden. Mutta heti sen jälkeen kuului vielä kauheampi kiljuna, sitten kun me viidestä kivääristämme melkein yhtä haavaa olimme lähettäneet kuolettavat luotimme, jotka lävistivät villien rinnat. En ymmärrä, miten minunkin luotini sattui paikalle, vaikka minä en voinut pysyä niin vakavana kuin tarkan ampujan tulisi olla. Minun täytyi ensin pysähdyttää hevoseni, ennen kuin osasin tähdätä, sillä minä en osannut sitä hevosen nelistäessä tehdä, vallankin kun täytyi katsoa, etten loukkaisi pelastettavia vankeja. Minun ampumani intiaani sai vatsaansa luodin, joka kohta ei häntä kuolettanut; mutta samassa oli vangittu nuorukainen siepannut haavoitetulta tomahawkin ja yhdellä lyönnillä hänen kärsimyksensä lopettanut.

Kuudes intiaani, joka huomasi vaaran suuruuden ja näki vastustamisen mahdottomuuden, näkyi arvelleen paremmaksi paeta kuin huonosti sotia. Hän aikoi hypähtää hevosesensa selkään ja lennättää pakoon. Mutta ennenkuin hän oli aikomustaan ennättänyt toimeenpanna, oli Pandy Ellis sen huomannut ja laskenut revolveristaan kuolettavan laukauksen hänen päähänsä, ja niin hänenkään ei tarvinnut uskollisista tovereistaan erota, vaan pääsi heidän kanssaan paremmille metsästysmaille.

Taistelu oli siis loppunut, eikä meistä kukaan ollut saanut pienintäkään vammaa. Mutta kyllä minä uskon, että tästä leikistä olisi voinut vallan toisenlainenkin loppu tulla, jos ei tässä olisi ollut intiaaneja vastustamassa Pandy Ellis taitavien aron-urhojensa johtajana.

Intiaanein ja vangittujen hevoset olivat liekaan sidotut, niin etteivät muut kuin se yksi, jolla viimeinen punanahka yritti paeta, päässeet käsistämme, vaan saimme me nekin saaliiksemme.

Pelastamamme kertoivat, että he olivat veli ja sisar, matkalla Thomasvillestä Jacksonvilleen ja olivat aamulla lähdettyänsä jo saman päivän illalla yht'akkiä joutuneet intiaanein vangeiksi. He eivät olleet kerinneet tehdä pienintäkään vastarintaa ennenkun olivat saaneet silmukaköyden ympärilleen. Molemmat he vakuuttivat, ettei heitä oltu lainkaan pahasti kohdeltu, sillä he olivat saaneet nuo punanahat ymmärtämään, että he olivat ihan rauhallisia matkamiehiä. Heidän olisi kuitenkin ollut pakko seurata intiaaneja leiriin saakka, siltä kaikki oli heille näyttänyt. Sitäpaitsi oli Budd, se oli nuorukaisen nimi, huomannut, että indiaanein johtaja, jonka Pandy oli viimeksi ampunut, oli näyttänyt erinomaisen mielevin silmin katselleen hänen siskoansa, joka siis mahdollisesti olisi saanut ruveta

hänelle vaimon osaa näyttämään, kun vaan olisi leiriin päästy.

Koska minua ei kumminkaan oikein miellyttänyt seurata Pandy Ellis'iä ja hänen tovereitaan noille vaarallisille seikkailuille ja partioretkille, päätin seurata Jake Budd'ea ja hänen siskoansa, sillä hekin aikoivat ensin poiketa Brunswickiin ja sitten vasta matkata Jacksonvilleen.

Kun minä ilmoitin tämän päätökseni Pandylle, näytti hän ensin olevan vähän tyytymätön siihen; mutta heti hän kumminkin toivotti minulle onnea matkoilleni, lisäten sentään, että hän mieluisasti olisi minut opettanut aimo aron-taistelijaksi; mutta tarvitsivathan pelastetutkin muka apuväkeä matkaansa jatkaessaan.

Mitä hevoseen tuli, pyysi Bolly Wherrit, että Jake Budd ottaisi sen mukaansa sinne ja hoitaisi sitä, kunnes hän itse tulisi sinne ja lähemmin siitä määräisi, jos ei saisi tietoonsa Nick Jacken omaisia.

Vietettyämme yöme siinä läheisyydessä metsänrinteessä, lausuimme aamulla varhain jäähyväiset Pandy Ellis'ille ja hänen urhoollisille tovereilleen. He lähtivät ratsastamaan samaan suuntaan eteenpäin uusille retkille ja uusiin vaaroihin, minä sitä vastaan Jake Budden ja hänen kauniin Sally siskonsa kanssa Brunswickia kohti, pois noilta vaarallisilta aroilta sivistyneitten ihmisten seuraan, meille paremmin sopiviin oloihin.

Olimme joutuneet niin kauvas asumattomille aroille, että meidän täytyi viettää seuraavakin yö metsässä, jossa valmistimme yösijamme niin mukavaksi kuin tällaisissa oloissa oli mahdollista.

Minä olin ensimmäisen päivän kuluessa jo päässyt miss Sallyn ja hänen veljensä erityiseen suosioon kertomalla heille kaukaisesta kotomaastani sekä monenmoisista seikkailuista, joita olin kotoa lähdettyäni kokea saanut.

Monta kertaa päivän kuluessa olin menettää järkeni, kun tuo amerikalainen kaunotar loi tulisen katseensa minuun; sillä harvoin olen ollut niin lumoavan kaunottaren seurassa kun Sally Budd oli. Hänellä oli sysimustat silmät, pienet, paksut, mansikanväriset huulet, lumivalkeat hampaat, pienet, hyvin valkoiset ja puhtaanväriset kasvot ja nenä puhtainta kreikkalaista mallia sekä korvat pienet ja rusottavan punaiset. Hänen hiuksensa varmaan olisivat ulottuneet maahan saakka; sillä vaikka ne olivat monessa mykkyrässä, ulottuivat ne sentään hänen vyötäisillensä saakka.

Tuo kaikki teki koko kuvan niin viehättävän näköiseksi, että joka kerta, kun loin katseeni häneen, veri suonissani tulvi rajusti, niin että lopulta en enään tiennyt, mihin silmäni kääntäisin. Mutta ehkä voivun jo liaksi haaveilujen piiriin, jonka tähden on parasta palata kertomukseemme.

Aamulla auringon noustessa lähdimme jälleen matkalle, vietettyämme yöme rauhallisesti, jos emme ota lukuun tuota susien ja schakaalien tavallista yökonserttia; mutta paitse sitä eivät vanhat aronsoturit sano voivansa levollisesti nukkuakaan.

Seuraavan päivän ehtopuolella saavuimme lopultakin New Brunswickiin. Minä olin ollut matkalla Savannasta tänne täsmälleen neljäkolmatta vuorokautta, ja sillä ajalla olin saanut tutustua ihmiselämän varjopuoliin ja Amerikan erämaiden ja arojen omituiseen elämään jotenkin tarpeekseni.

Loppupäivän ja seuraavan yön vietin Jake Budd'en ja hänen miellyttävän siskonsa parissa eräässä New Mexikon-nimisessä hotellissa. Ennen eroamistamme oli miss Sally Budd useamman kerran lausunut toivomuksensa, että minä seuraisin heitä Jacksonvilleen, ja siihen pyyntöön myös Jakekin yhtyi. Mutta minulle alkoi tällainen pitkäaikainen maa-elämä käydä liian kuivaksi, ja sentähden minä itsepintaisesti pysyin päätöksessäni lähteä mahdollisimman pian merelle.

Mutta ei tämä ollut viimeinen kerta, jolloin ymmärtämättömästi olen hyljännyt ulkomailta tehtyjä edullisia tarjouksia; kotomaassani, jossa näitä ehkä jo olisin ymmärtänyt paremmin hyväkseni käyttöä, ei tällaisia ole ollut, sillä kyllä minä jo silloin ymmärsin, ettei heidän pyyntönsä ollut vain turhanpäiten tehty, vaan tarkoitettiin sillä minun tulevaisuuteni onnellisuutta; minä tiesin vielä senkin, että he olivat paikkakunnan rikkaimpia asukkaita. Mutta miksi herätteleisin jälleen eloon jo aikoja sitten unhotettuja ikäviä muistoja!

Ennen eroamistamme olin minä jo onnistunut saamaan matruusinpaikan eräasen parin päivän päästä matkoille lähtevään kolmimastoiseen kuunariin, joka kuului Amerikan rannikoilla ja sisävesistöillä risteilevään kauppalaivastoon.

Jäähyväisiä lausuessani näille rakkaiksi käyneille matka-tovereilleni, pisti lumoava miss Sally pienen suljetun kirjeen käteeni ja pyysi, että en millään muotoa avaisi sitä ennenkuin olisin päässyt kauvas merelle. Annettuani sen lupauksen hänelle, loi hän minuun niin huimaavan katseen, että minä tämän kyynelien kostuttaman jäähyväis-silmäyksen vaikutuksesta olisin peruuttanut lähtö-päätökseni, jos sen vaan miehenä olisin kehdannut tehdä; vaikka tulisimpaan kahakkaan riivatuimpia intiaaneja

vastaan olisin tuon miellyttävän olennon tähden tällä hetkellä syöksynyt. Mutta minun oli mahdoton enään peräytyä ja muuttaa päätöstäni. Siis hyvästi jäi tämäkin muutaman päivän kestänyt suloinen nuoruuteni unelma!

Annoin siis unhon salaperäiseen vaippaansa kätkeä eronhetkellä ilmitulleet kiitollisuuden ja kaipuun tunteet ja tuon salaisten unelmieni enkelin, ja lähdin taas luikumaan merimieselämän yksitoikkoista ja epätasaista polkua eteenpäin epävakaisilla meren laineilla.

Muutamia vuorokausia tämän jälkeen olin taasen merellä Mary Ann nimisellä kuunarilla matkalla New Yorkiin ja sieltä sisävesiä Georgetowniin, New Haveniin, Onibeckiin, Montreaaliin, Albanyyn ynnä moniin muihin jokien varsilla oleviin kaupunkeihin. Välin oli meillä lastina puutavaroita, välin hedelmiä, maissia, riisiä y.m. Se oli alinomaista lastin ottamista ja jättämistä; mutta laivan miehistön ei koskaan tarvinnut lastin ottamisessa eikä purkamisessa töihin osallisiksi käydä.

Ensimmäisen vuorokauden kuluttua tultuamme ulapalle avasin miss Sallyn kirjeen. Siellä oli sadan dollarin seteli, hänen muotokuvansa sekä muutamia riviä kirjoitusta, jossa hän lausui minulle kiitollisuuttansa.

Tässä laivassa vietimme todellakin oikein hyviä päiviä. Meitä oli siinä vain neljä matruusia sekä kapteeni ja perämies kajutassa. Laiva oli kapteenin oma. Ateriat olivat herkullisimmat, mitä tällaisissa aluksissa on, sillä me söimme aina kajutassa samassa pöydässä kapteenin ja perämiehen kanssa.

Laivan kokki oli kapteenin vävy ja oikein todellinen yankee, eikä hänestäkään voi muuta kuin hyvää sanoa. Siinä elettiin juuri kuin olisi oltu kaikin saman perheen väkeä. Mutta eihän samaa hyvää ainaisesti piisaa.

Oltuani kuusi kuukautta tässä laivassa, lopetti kapteeni merimatkinsa, sillä hän oli ijällinen mies ja antautui kotilieden ääressä viettämään maanmiehen herttaista, rauhallista elämää, jommoista ainoastaan se voi viettää, joka on luonut itselleen ja perheelleen murheettoman toimeentulon sekä täyttänyt velvollisuutensa tunnollisesti Jumalaa ja ihmisiä kohtaan.

Hänen sijaansa tuli hänen nuorempi veljensä, joka muutti olot laivassa siihen määrään, että kun New Yorkista palattiin Charlestowniin, muutimme siellä koko skansin miehistö pois etsimään toista alusta toisilla vesillä. Pääsyynä minun muuttooni tästä laivasta oli kuitenkin se, että seuraava matka olisi ollut Charlestownista Savannaan, johon luonnollisista syistä en ollenkaan halunnut mennä.

Charlestownissa oltuani viikon päivät otin erään kunnaritoverini kanssa pestin muutamaan rekattilaivaan, joka oli matkalla Liverpooliin ja sieltä takaisin New Yorkiin. Mutta siinäkö minä jouduin vasta oikeaan ryöväriluolaan!

Matka Englantiin meni jotenkin mukiin. Mutta siellä karkasi kuusi parhainta miestä laivasta. Siinä oli muuten väkeä kaikenkaltaisista kansoista. Kapteeni oli amerikalais-irlantilainen, ensimmäinen perämies oli mexicolainen, toinen perämies saksalainen, kokki ranskalainen; matruuseista oli yksi italialainen, kaksi kreikkalaista, yksi turkkilainen, kolme englantilaista, yksi norjalainen, yksi ruotsalainen, kaksi tanskalaista sekä yksi, nimittäin minä, suomalainen, kaksi neekeriä, kaksi spanialaista, yksi portugalilainen ja vielä kuusi miestä, joiden kansallisuuden perille en päässyt. Meitä oli yhteensä kaksikymmentäneljä miestä keulassa.

Siinä oli, niinkuin jokainen hyvin arvaa, useinkin semmoinen kielten sekasotku, että tuskin enään mitään kieltä selvään puhuttiin ja ymmärrettiin.

Niinkuin jo mainitsin, meni matka Englantiin jota kuinkin, jos ei oteta lukuun tuon tuostakin tapahtuneita pieniä kahakoita, joissa ei pieniä verivammojakaan puuttunut.

Omistusoikeus oli tällä laivalla niin kurjalla kannalla, että, kumminkin mitä minuun tulee, en koko matkalla kertaakaan uskaltanut riisua vaatteita yltäni levolle mennessä, vielä vähemmän uskalsin laskea luotani valmiiksi ladattua revolveriani tahi muita puolustusaseita.

Mutta sitten, kun paluumatkalle käännyttiin taas Amerikkaan, silloin vasta alkoi elämä moinen, että sitä tuskin kuvata voi.

Ensinnäkin ruvettiin meitä kiusaamaan huonolla ruoalla siihen määrään, että lukija tuskin voi sitä todeksi uskoa.

Aloitan leivästä. Se oli niin homehtunutta, että se oli kokonaan viheriäisen kalvon peitossa ja niin täynnä puolen tuuman mittaisia ja pienempiä toukkia, että yhdestä ainoasta semmoisesta korpusta, joita kolme saatiin päivässä, voi noita kutsumattomia vieraita pöytään kopistamalla saada esille

kokonaisen ruokalusikallisen. Liha ja läski oikein kihisi niitä, ja hernerokkaa syömään ruvetessa sai niitä lusikalla päältäpäin kuoria kuin kermaa.

Kahvi ja tee oli niin laihaa, ettei niitä outo millään keinoa voinut likaisesta vedestä erottaa. Voi oli mitä surkeimman kaltaista, juuri kuin härskiintynyttä saapasrasvaa. Sokuria saatiin tuskin nimeksi.

Muita ravintoaineita ei juuri annettu, ja näitäkin, mitä annettiin, oli perin riittämättömästi.

Tästä huonosta ja niukasta ravinnosta tietysti ensimmäiset kahakat alkoivat. Parempaa kyllä oli, mutta nämä varat olivat joskus vuosien kuluessa unohtuneet ruokavarastoon, ja tämän vanhan kassan kapteini nyt tahtoi sekaisella seurakunnallaan syöttää, ennenkuin muihin nuorempiin ruoka-aineisiin käsiksi käytiin. Muutamia päiviä nälkää kärsittyämme päätimme miehissä erään kerran päivällisellä ollessamme kantaa koko miehistöä varten laitetun aterian kapteenin tarkastettavaksi. Tukevimmat miehet valittiin rokkakattilaa ja matoja kihisevää liha-astiata takakannelle kantamaan. Sinne tultuamme ei kapteeni eikä perämiehet tahtoneet tulla suojistaan meidän asiaamme kuulemaan. Vihdoin heidät saatiin esille.

Merimiesvanhin esitti asiamme päälliköille, selvittäen mahdottomaksi elää tämmöisellä kurjalla ravinnolla. Mutta kapteeni vastasi röyhkeästi:

"Se on teille, sen riivattu koirajoukko, liiaksikin hyvä; ette ansaitsisi semmoistakaan! Laputtakaa tiehenne ja jättäkää minut rauhaan, taikka..."

Enempää ei hän kerinnyt sanoa, ennenkuin koko matoinen rokkakeitos loiskahti hänelle vasten silmiä peittäen hänet kiireestä kantapäähän saakka, ikäänkuin hän olisi hypännyt rokka-sammioon. Matoiset lihat sitä vastaan tulivat perämiesten osaksi, jotka eivät ensi hämmästyksessä osanneet edes pakoon pötkiä.

Mutta kun kapteeni sai suunsa, sieramensa ja silmänsä auki, silloinkos vasta meteli alkoi.

Perämiesten seuraamana hän ryntäsi kuin raivostunut jalopeura, revolveri toisessa ja pitkä intiaanein taistelupuukko toisessa kädessään, ja rupesi ampumaan ja lyömään molemmin puolin, minkä vaan kerkesi. Perämiehet puolestaan säestivät samalla tavoin.

Mutta siunatkoon sentään sitä meteliä, mikä nyt aluksessa alkoi! Useammalla meistäkin oli revolverit, joita käsikähmässä kumminkaan tuskin voimme käyttää. Lopulta eräs joukosta tempaisi rautaisen tangon, jolla hän iski kapteenin pyörryksiin, ja veri purskahti hänen päästään. Molemmat perämiehet olivat saada samanlaiset iskut, mutta pääsivät viimeisessä hädässä vähissä hengin kajuttaan pakoon, salpasivat ovet ja rupesivat kajutan ikkunoista meitä pommittamaan revolvereillaan minkä ennättivät, joten meidän, koko raivostuneen joukon, lopulta täytyi perääntyä keulaan, monikin verissä päin sekä muutenkin mikä enemmän, mikä vähemmän loukkaantuneena taistelussa.

Siten päättyi ensimmäinen suurempi kahakka. Mutta se voitto meille siitä kumminkin tuli, että ruokaa runsaasti ja hyvää siitä päivästä lähtein saatiin.

Kukaan ei kuolemaan tuottavaa vammaa tällä kertaa sentään vielä saanut, vaikka ei sekään vallan kaukana muutamilta ollut.

Tämmöisiä kahakoita sattui sitä paitsi usein miehistön omassakin keskuudessa. Usein aamuisin oli laivankansi niljakas riitatoverien verestä. Sitä vaan vieläkin ihmettelen, ettei siellä tapahtunut murhia enempää kuin yksi.

Minä jätän sikseen nuo muut jokapäiväiset suuremmat ja pienemmät nyrkkitaistelut, joista usein kehittyi verinen mellakka, mihin sekä päällystö että koko miehistö sekaantui, ja tahdon vaan kertoa suomalaisen toverini murhasta.

Oli yövahdin muutos kahdentoista aikana. Minä olin ensimmäinen herätetyistä miehistä, joka menin kannelle, koska oli minun peränpito-vuoroni. Olin juuri aikeissa mennä laskemaan toisen edellisen ruorimiehen levolle, kun sysimustan pimeyden lävitse takakannelta päin kuului kiivaita ääniä; isonmaston latvasta kuului äreitä vastauksia ja panettelusanoja, jotka kuuluivat olevan ensimmäiselle perämiehelle viskattuja. Vankka laitatuuli, joka kiidätti laivaamme eteenpäin, esti minua oikein kuulemasta sananvaihtoa. Mutta kun olin tullut isonmaston juurelle, välähti tulenleimaus takakannelta, ja sitä seurasi kova paukkaus. Samassa kuului isonmaston latvasta huudahdus: "Jesus armahtakoon!" ja heti sen jälkeen pudota mätkähti suomalainen toverini laivan kannelle, niin että pää meni mäsäksi, aivot purskahtivat ympäri kantta ja niskaluut musertuivat.

Se minua kauhistutti. Vihan vimmassa aivan raivostuneeksi joutuneena tempasin revolverin takataskustani ja laskin kolme laukausta pimeyden lävitse kohti paria hämärää olentoa, jotka seisoiivat

köysistöä vastaan nojaten siellä päin, josta olin leimauksen nähnyt. Samassa tuli koko laivan miehistö kannelle huutaen ja meluten sekä tiedustellen, mikä taasen oli kysymyksenä. Mutta kun he tulivat isonmaston juurelle, oli siellä ainoastaan murhattu, murskaksi pudonnut toverini. Sillä kun minäkin olin ampunut ja luulin huomanneeni toisen noista olennoista kaatuneen, pelkäsin luotini tehneen kuolettavan vaikutuksen, ja sentähden piilousin minäkin hetkeksi laivan keittiöön.

Melun kuultuani ilmaannuin sitten toisten joukkoon ja saatuani muka tiedon, kuka murhattu oli, huudahdin: "Kostakaamme, kostakaamme! Kapteeni tahi perämies on hänet ampunut; jos jätämme heidät kostamatta, ampuvat he meidät joka miehen!"

Samalla ryntäsi koko raivostunut miehistö pimeässä laivan peräkantta kohti huutaen: "Kostoa! Kostoa! Murhatun suomalaisen toverin kostoa!"

Tultuamme ruorimiehen luo, emme nähneet jälkeäkään kapteenista, perämiehistä tahi heidän tavallisista apulaisistaan, kokista ja kajuttavahdistista. Ruorimieheltä sitten saimme tietä kaikki. Hän kertoi sekaperäisellä kreikansekaisella englanninkielellä seuraavaan tapaan:

Hän oli seisonut ruorissa ja odottanut levolle pääsevänsä, sillä hänen päänsä oli kovin kipeä. Hän oli nähnyt perämiehen ajavan suomalaista isoonmastoon jotakin muuttamaan purjeiden asennossa. Suomalainen ei ollut tahtonut sinne mennä, vaan oli sanonut perämiestä hulluksi Irlannin pirusi. Perämies oli lyönyt häntä korvalle, ja sitten oli suomalainen mennyt. Perämies oli luvannut hänet ampua niin pian kuin hän alas tulee tai lyödä pään halki. Suomalainen oli haukkunut häntä kaikiksi, mitä vaan oli ymmärtänyt. Viimein oli perämieheltä maltti loppunut, ja hän oli ampunut. Suomalainen oli heti pudonnut kannelle ja siihen jäänyt. Mutta samassa oli kuulunut muutamia laukauksia lisäksi. Kapteeni oli parkaissut ja kaatunut, perämies kirkaissut ja kironnut ja viskannut revolverinsa mereen. Sitten kokki ja toinen perämies olivat korjanneet molemmat haavoittuneet kajuttaan ja lukinneet ovet.

Minä astuin nyt ruoriin ja laskin kreikkalaisen levolle. Miehistö rauhoittui kuultuaan, että kosto oli noita murhamiehiä kohdannut, ja kaikki ihmettelivät, kuka oli murhatun puolesta kostanut. He poistuivat keulaan, korjaten murhatun toverin pois päivän aikana mereen haudattavaksi.

Hauskaa oli kuulla niitä monenmoisia hullunkurisia arveluita, joita lausuttiin toverini kostajasta. Muutamat arvelivat, että murhatun oma henki oli iskenyt kyntensä murhaajiin liitäessään ruumiista pois. Toiset taas arvelivat, että Meri-Jupitteri itse oli suomalaisen noituudenhengen kehoittamana kostotyön toimittanut. Huhu tiesi kertoa, etteivät ne olleetkaan tavallisia kuulia, jotka oli kiskottu sekä kapteenin olkapäästä että perämiehen kyljestä j.n.e.

Minua ei kukaan osannut epäilläkään, koska minä vasta olin viimeiseksi näyttämölle ilmaantunut. Päivän valjettua tehtiin "protokolla" murhatyöstä sekä tarkka selvitys murhatun ruumiissa havaituista haavoista. Luoti oli tunkeutunut pohkeeseen josta se noin tuuman syvyydestä kaivettiin talletettavaksi protokollan mukana. Protokollan tekijäksi ja säilyttäjäksi sekä kanteen nostajaksi valittiin minut.

Itse vamma ei siis olisi ollut kuolettava, vaan oli kuolema tullut siitä, että tämä luoti oli vainajata niin säikähdyttänyt, että hän putosi mastosta.

Liitettyäni protokollaan myös kreikkalaisen ruorimiehen tuoreen todistuksen, piirsi jokainen mies nimensä sen alle todistaen sen oikeaksi ja tarjoutuen vaadittaessa valallisesti sen todeksi vahvistamaan.

Toimitimme sitten murhatulle toverillemme viimeisen palveluksen. Me neuloimme hänet omaan pitkään merimiessäkkiinsä, johon jalkapuoleen pantiin painoksi noin kolme leiviskää rautaa, että se pohjaan painuisi ja pääsisi Ahtolan linnan saleihin rauhaan. Sitten siunasimme sen ja viskasimme, toisten ampuessa kunnialaukauksia revolvereillaan, viimeiseen lepokammioonsa, kosteaan hautaansa, ja niin oli taasen poistettuna jäljet siitäkkin kamalasta murhenäytelmästä, joka valitettavasti ei siihen aikaan ollut perin harvinainen, sillä eipä ollut sivistyksen valo vielä pääsnyt suuresti vaikuttamaan hurjissa Neptuunon palvelijoissa.

Kapteenia ja perämiestä emme nähneet toimissaan ennenkuin pari päivää ennen New Yorkin satamaan tuloamme. Toinen perämies ja kokki olivat johtoa pitämässä, milloin sitä tarvittiin, ja varpaista hampaisiin saakka olivat he aina aseilla varustettuina.

Tuo viimeinen kamala yöllinen tapahtuma oli vaikuttanut niin syvän hiljaisuuden koko miehistön keskuudessa, että kaikki olivat kuin jonkun salaisen, kamalan tuomion alaisia. Kaikki liikkuivat hiljaan, ääneti, pelonalaisina, ikäänkuin aaveiden tahi manalan henkien keskellä.

Vihdoin koitti se päivä, jona New Yorkin kaupungin piirteet ilmaantuivat silmiemme eteen.

Jokainen mies oli puettuna juhlavaatteisin satamaan saapuessamme. Laivan kiinnitettyämme rantaan, jätimme loput työt toisten selvitettäväksi ja menimme maihin, lukittuamme skansin ovet.

"Mihin?" kysyi karkea ääni joukosta. "Prefektin luo!" kuului vastaus kuin yhdestä suusta useammalla äänen-murteella.

Hiljalleen, äänettä, juhlallisina kuljimme läpi väkijoukkojen prefektin asunnolle, kaksikymmentäkolme miestä kaikenlaisia kansalaisia yhdessä joukossa. Perille päästyämme tuli kaksi tovereista minun kanssani prefektin vastaanotto-huoneeseen protokollaa viemään; muut miehet pysähtyivät eteiseen.

Prefekti sattui olemaan kotona ja otti vastaan protokollamme, jonka loppuun olin liittännyt anomuksen, että syytetyt, kapteeni ja perämies, vangittaisiin suomalaisen toverini murhasta. En huoli tässä heidän nimiänsä mainita, koska emme saaneet suomalaisenkaan alkueräistä nimeä ja hänen syntymäpaikkaansa tietoomme; enkä juuri muusta olisi tietänyt hänen kansallisuuttaankaan kuin siitä, että usein haastelimme keskenämme suomea. Sillä kun kyselin hänen kotiperäänsä, ei hän ollut sitä tuntevinansa; mutta viipurilaista murretta hän puhui. Hänen nimensä oli laivan kirjoihin merkittynä "Hannes Waldgrove".

Prefekti kutsui toisetkin miehet sisälle ja kysyi, oliko tämä syytöskirja todenperäinen, johon kaikki myöntävästi vastasivat.

Sitten meidät vietiin isoon sivuhuoneeseen, jossa saimme noin tunnin ajan odotella. Sen jälkeen meidät kutsuttiin taas sisään, ja silloin oli jo kapteeni perämiehineen ja kokkineen siellä. Korkean pöydän ääressä istui kaksitoistamiehinen valamiehistö, jonka kuullen heti ruvettiin asiata tutkimaan.

Lopputuloksena oli se, että kapteeni joutui kolmeksi kuukaudeksi kovaan vankeuteen, ja perämies tuomittiin hirtettäväksi tahallisesta murhasta. Hän oli samassa oikeudessa ollut jo kerran ennenkin syytettynä kaksoismurhasta merellä, mutta pätevien todistusten puutteessa oli hänet kumminkin laskettu vapauteen. Kuka heitä oli murhan tapahduttua ampunut, se jäi salaisuudeksi, ja se vielä lujensi miehistössä sitä kummallista vakaumusta, että joku ylönluonnollinen kostaja oli sen työn tehnyt.

Kun meiltä sitten kysyttiin, vieläkö tahtoisimme seurata Black Demon'issa merelle, niin kieltäysi joka mies ilman poikkeusta, sillä laiva oli niin perinpohjin nimensä [Black Demon on suomeksi Musta paholainen] mukaisen maineen saavuttanut, ettei siihen omalla vapaalla suostumuksellaan hurjinkaan merimies mielellään mennyt.

New Yorkissa siis erosin tuosta kirjavasta, hurjasta seurasta, jonka kaltaista en ennen enkä jälkeen merellä ole tavannut. Vielä yhtenä todistuksena sen vallattomuudesta olkoon tässä kerrottuna, miten vähäsen oli Black Demon'in silloisella miehistöllä käsitystä omistusoikeuden pyhydestä. Laivassa pidettiin nimittäin kaikki tavara omistajan vastaväitteistä huolimatta, niin yhteisenä, että kaikki, mitä esim. minulla oli vaatteita, erämaan retkeltäni jätteinä aseita sekä myöhemmin hankittua yhtä ja toista tavaraa, oli niin tyystin toverien keskuuteen hajonnut, etten saanut pelastetuksi muuta kuin sen, mitä päälläni olin voinut säilyttää, paitse kivääriäni, jonka jo olin myynyt ennenkuin laivaan tulin.

Selvittyäni Black Demonista ja sen miehistöstä, päätin kumminkin taasen joksikin ajaksi erota merimies-elämästä. Minä asetuin New Yorkiin erään suomalaisen luo majaa pitämään, ja hän sitten erään tuttavansa avulla toimitti minulle paikan muutamaan laivakonttooriin. Mutta päivää ennen kuin astuin siihen toimeeni, jouduin pieneen seikkailuun, jota en voi sivumennen olla kertomatta.

Olin käynyt majataloni isännän asialla pankissa pienenlaista rahasummaa nostamassa. Paluumatkalla jouduin parin suomea, ruotsia ja englanninkieltä puhuvan nuoren naisen kanssa tuttavuuteen, ja kun he olivat kansalaisiani, muuttui tuttavuutemme heti niin sydämelliseksi, että he pyysivät minua poikkeamaan S:t Perry street nimiselle kadulle, jonka varrella sanoivat asuvansa.

Kutsua noudattaen seurasin uusia ystävättäriäni heidän kotiinsa, aavistamatta mitään vaaraa.

Tultuamme heidän sievään, melkein ylöllistä komeutta osoittavaan asumukseensa ja vastattuani kaikenmoisiin kysymyksiin kotomaasta, joita kysymyksiä tuli tulvaamalla, he kun kertoivat kahdeksan vuotta jo olleensa rakkaasta Suomesta poissa, tarjottiin minulle leivoksia ynnä muuta. Mutta heti herätti minussa jonkinmoista epäilystä ystävättäriäni kohtaan se tapa, miten niitä tarjottiin. Leivokset laskettiin pöydälle ja viinilasit, toisessa huoneessa täytettyinä, tuotiin myös tarjottimella samalle pöydälle, josta molemmat ystävättäreni ottivat ensin lasinsa ja leivoksensa ennenkuin minä kerkesin pöytää lähestyäkään.

Kilistellessämme laseja ja maistellessamme viiniä, jatkaen iloista keskustelua, tunsin minä jonkunmoista vastenmielistä makua sekä leivoksissani että viinissäni. Kauvan ei tarvinnut odottaa, ennenkuin jo huomasin pelkoni toteutuvan, sillä minua rupesi äärettömästi raukasemaan. Silloin välähti mieleeni, että olin joutunut salaiseen paheiden pesään, joita New Yorkissa on niin runsaasti, ja etteivät ystävättäreni olleetkaan rehellisiä naisia, vaan kauheimman pahuudenruhtinaan kätyreitä.

Minä ryntäsin ovelle. Se oli lukittu. Kiiruhdin toisen huoneen ovelle, mutta sekin oli lukittu. Nyt

selveni vaarallinen tilani kaikessa kauheudessaan eteeni. Minä tempasin povestani revolverin toiseen käteeni ja tikarin toiseen ja uhkasin heidät surmata, jos eivät heti laskisi minua ulos, sillä minä tunsin pääni nopeasti käyvän yhä raskaammaksi, ja jalkanikin jo alkoivat horjua.

Tuskin olin uhkaukseni lausunut, ennenkuin suloiset ystävättäreni, kauniit kansalaisettäreni molemmat muuttuivat raivohengettäriksi, sillä samassa oli minulla revolverilla varustettu kiusanhenki eli murhanenkeli edessäni, toinen takanani.

Hetket olivat tärkeät, pikaiset tuumat kalliit. Nopeasti kuin salaman välähdys hyppäsin minä pöydälle, iskin akkunan rikki ja hyppäsin kadulle, sillä huoneet olivat alimmassa kerroksessa. Kuulin kyllä hypätessäni revolverin laukauksen, ilkeätä naurua ja äkäistä kirkumista, mutta onneksi en loukannut itseäni eikä heidänkään luotinsa minuun sattuneet.

Hourupäisen tavalla minä riensin eteenpäin, vaikka tuntui siltä kuin olisin väkisinkin ollut maahan nukertumaisillani, ja vihdoin pääsin kortteeriini. Siellä minä uupuneena vaivuin vuoteelle, sillä noiden vieraanvaraisesti tarjottujen viinilasien ja leivosten vaikutus oli nyt minut voittanut.

Isäntäni etsi viivyttelämättä lääkärin, jonka rohtojen avulla toinnuin jälleen kamalasta unestani kymmenen tuntia nukuttuani. Kun sitten kerroin lääkärille asian kokonaisuudessaan, vakuutti hän minulle, että jos olisin pohjaan asti lasini juonut, niin en varmaankaan olisi niin helposti heidän käsistään selvinnyt; nyt sitä vastoin olin pelastanut sekä rahat että henkeni ja saanut terveellisen opin vastaisuuden varalle.

Seuraavana päivänä menin vastoin isäntäni varoituksia parin poliisin kanssa etsimään kaunottariani; mutta ei niistä kukaan ollut mitään tietävinään. Asunnon kyllä löysimme, mutta linnut olivat pois lentäneet.

Seuraavana päivänä astuin uuteen toimeeni, jossa olin yhdeksän kuukautta. Mutta kun siltä ajalta jo itsestään tulisi pieni kirjanen kaikesta siitä kirjavasta elämästä ynnä niistä monista tapauksista, joihin jouduin osaa ottamaan, niin jätän tämän jakson toistaiseksi kertomatta, kunnes saan tilaisuutta sen kokonaisuudessaan erikseen esitellä.

Lyhykäisesti mainittakoon tässä vaan, että palkkani ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta viisikymmentä dollaria kuussa ja vapaa yöspito. Sitä paitse oli minulla vähintään yhtä paljon sivutuloloja. Kolmena viimeisenä kuukautena sain kuusikymmentä dollaria. Mutta toimeni oli sitä laatua, että siinä totuin liiaksi hurjaan ja iloiseen elämään, sillä minun velvollisuuteeni kuului myös tulkkina palvella laivojen kapteeneja, ja niinkuin tiedetään, ovat he enimmäkseen väkeä, joka ei nautinnoita eikä iloja karta päästyään pitkiltä yksitoikkoisilta merimatkoiltaan ihmisten pariin.

Minä huomasin lopulta, etten mitenkään voinut pysyä kohtuuden tiellä, vaan totuin vähitellen aina enemmän ja enemmän tuohon niin turmelemaan ravintola-elämään, jossa suuret saaliini hupenivat yhtä nopeasti kuin ne olivat tulleetkin, vieläpä rupesivat näyttämään vallan riittämättömiltä. Päätin siis erota, vaikka isäntäni kyllä koko vastustella.

Minä otin taas pestin erääsen laivaan, joka meni Englantiin Lontooseen, tuohon hyöriivään miljoonakaupunkiin.

Siellä viivyin viikon päivät, katselin tuon jättiläiskaupungin merkillisyyksiä ja kävin muutamissa huveissa, joita siellä niin runsaasti on tarjolla. Sitten matkustin rautateitse Liverpooliin, jossa taas rupesin tuumimaan merille lähtöä.

Tällä kerralla en ottanut laivaan pestiä laivakonttoorista, niinkuin tavallista on, vaan tämä oli ihan uudenaikainen pestaus; ja sitä varten varmaankin viihdyin tässä pitemmän ajan kuin missään muussa laivassa.

Olin saman päivän aamuna merimiesmajan paikan-hankkijalle maininnut haluavani jollekin pitemmälle merimatkalle Kiinasen tahi muualle sinnepäin. Samalla maksoin kaikki, mitä olin velkaa, joten olisin valmis lähtemään talosta millä hetkellä hyvänsä.

Ennen puolta päivää tulikin mies tulisella kiireellä luokseni ja ilmoitti, että eräs parkkilaiva, Sunderland nimeltään, oli lähtevä tunnin kuluttua pitemmälle matkalle Kiinasen asti ja että siitä puuttui yksi matruusi, jonka paikan voisoin saada, jos tahtoisin, ja lähteä tämän mukana.

Tuommainen äkillinen lähtö, ilman mitään miettimistä, tuntui vähän omituiselta mielestäni; mutta kun olin saanut kylliksi tämän sumukaupungin iloista ja elämästä, niin kokosin tavarani ja hyppäsin hakijani kanssa ajurin vaunuun; toisilla vaunuilla tuotiin kirstuni ja muita tarpeitani, ja sitä menoa huristettiin väkirikkaita sumuisia katuja myöten Viktoria-tokalle, jossa laiva Sunderland jo oli täydessä lähdön puuhassa.

"Odottakaa hiukkasen", huusi saattajani ja hyppäsi laivaan edellä. Kistuni, säkkiini ja makuuvaatteeni seurasivat jäljessä, ja minä hyppäsin viimeisenä laivaan, kun se jo oli laiturista irrallaan. Sitten seurasin saattajaani kapteenin kajuttaan, piirsin nimeni laivan nimikirjaan ja välikirjan alle. Minä olin jälleen merimies ja sain palkkaa neljä puntaa kuukaudelta.

Saattajani poistui laivasta luotsin mukana, saatuaan minulta puoli puntaa vaivoistaan ja "pikaisesta toimituksesta", ja minä olin siis taasen matkalla kohti uusia, outoja kohtaloita ja taivaanvaltakunnan keltanaamoja katsomaan. Kapteeni William Bullard oli viidenkymmenen vuotias, iso ja roteva, leveähartiainen, erittäin siivoja hiljainen skotlantilainen vanhan-ajan mies, joka ei miehiltään liikoja vaatinut, ja piti meillä tavallisen hyvän ja sääntöjen mukaisen ruoan.

Ensimmäinen perämies Chevalier oli myös noita tavallisia hyvänsävyisiä miehiä, ranskalainen syntymäperältään, enkä hänenkään huuliltaan milloinkaan kuullut raakaa taikka loukkaavaa sanaa, silloin kun hän miehistölle määräyksiänsä jakeli.

Toinen perämies Robert Hamilton oli nuori poika, ensi reissua perämiehen virassa, välistä hiukan tuittupäinen, mutta josta ei kukaan mitään välittänyt; ylimalkaan oli hänkin hyvä mies ja englantilainen syntään.

Keulassa eli skansissa oli meitä kymmenen matruusia, nimittäin kaksi irlantilaista, Jimmy Breaker ja Pady Smother, yksi skotlantilainen, jota tavallisesti Skotyksi nimitettiin, yksi norjalainen, Ivar Madsen, kolme englantilaista, Charley Dayly, Johnny Millan ja Sam Witue, sekä lopuksi kolme suomalaista, Kalle Berggren, Johan Wilson ja allekirjoittanut. Puuseppä oli tanskalainen, K. Knudsen nimeltään ja kokki J. Wallentin englantilainen; siis neljätoista henkeä koko laivan miehistöä.

Harvoin löytynee miehistöä, joka niin hyvin sopii keskenään, kuin Sunderland laivan miehistö. Yhdestäkään heistä ei voi moittittavaa arvostelua antaa; päinvastoin koko tuon puolentoista vuoden ajan elimme oikein veljellisessä sovussa, paitse yhtä pientä kahakkaa, joka väärinkäsityksestä syntyi Brasiliassa Bahian satamassa ja josta jäljempänä kerron.

Kiinasen mennessämme poikkesimme myös Afrikan eteläisimmällä niemellä sijaitsevan Kapin kaupunkiin, eikä koko matkalla tapahtunut mitään erityistä, jota kannattaisi mainita. Kaikki kävi niin säännöllisesti, ett'ei yksi päivä ollut toistaan kummempi. Ilmat olivat kauniit ja tavallista tasaisemmat; mainittavia myrskyjä ei meillä ollut. Sanalla sanoen, parkkilaiva Sunderland oli noita harvoja hyvän onnen ja suotuisan ilman laivoja. Oltuamme sata kolmekymmentäviisi vuorokautta matkalla saavuimme kaikinpuolin onnellisesti perille Pekingin satamaan taivaanvaltakuntaan.

En ole maapalloa kiertäessään missään matkoillani nähnyt sekä tavoiltaan että luonteeltaan niin omituista kansaa kuin kiinalaiset ovat. Ensinnäkin oli huomiota herättävää heidän vedellä kelluvat asuntoinsa, joita sekä tilan että varojen puutteessa olivat rakentaneet jokaiseen sopukkaan niin hyvin satamissa kuin jokien rannoilla.

Erinomaisen vähällä he ylimalkaan tulevat toimeen, joten he voivat erittäin halvasta valmistaa kaikenmoisia sieviä kaluja käsiteollisuuden alalla, jossa he ovatkin aika mestareita.

Mutta jätän sen aiheen muitten käsiteltäväksi, ja tahdon tässä kertoa joitakuuta pieniä tapauksia, joita meidän täällä ollessamme tapahtui ja jotka ehkä voivat lukijata huvittaa.

Olin koko matkan Englannista Kiinasen saakka kulkenut toverieni keskuudessa englantilaisena, sillä minä olin niin hyvin perehtynyt englanninkieleen, ettei kansallisuuteni tullut ilmi, joka seikka minua suuresti monta kertaa huvitti.

Oltuamme satamassa muutamia päiviä, tuli eräänä iltana maissa ollessamme puhe eri kansallisuuksista. Siinä muun muassa eräs englantilainen toverimme lausui, että ulkomaalaiset, erittäinkin suomalaiset, eivät ikinä voi oppia puhtaasti englanninkieltä puhumaan; sillä niin pian kuin he alkavat puhumaan, niin tarkka kuulija heti voi sanoa, mihin kansallisuuteen he kuuluvat. Puhuja vakuutti itse puolestaan sen aina voineensa tehdä milloinkaan erehtymättä, mutta erittäin suomalaisiin katsoen.

Tuon kerskauksen kuultuani vetäysi suun väkisinkin ivanhymyyn kysyessäni, voiko hän sanoa, mitä kansalaisuutta minä olin.

Tuosta kysymyksestä hän tuli näennäisesti hämilleen, kun minua aina tähän asti oli Sunderland-laivassa nimitetty Liverpoolin Dick'iksi, joten ei kenenkään päähän ollut koskaan pälkähtänyt, että minä olisin mikään muu kuin englantilainen tahi Irlannista Englantiin muuttanut mies. Mutta kun ilmoitin olevani suomalainen, niin otaksuivat toverini, muiden mukana tuo taitava kielentuntijakin, sen pelkäksi pilanteoksi. Mutta kun nyt puhuttelin suomalaisia tovereitani ensi kerran puhtaalla suomenkielellä, niin oli hämmästys yleinen, ja sittenkin väittivät muut, paitse suomalaiset toverini, että puhuttelin heitä

puhtaalla italiansuomalaisella. Monesti ennenkin ja jälkeensä, kun englantilaisten seurassa laulelin Suomeni sointuvaa kieltä, on sitä luultu italiansuomalaiseksi, jona sitä on ihailtu.

Siitä lähtien me kolme suomalaista poikaa olimme niinkuin kolme veljestä, jotka emme kansallisuuttamme hävenneet.

Eroittuamme toisista tovereista, jatkoimme kolmisin kävelyämme lähellä olevaan puistoon, jossa poikkesimme muutamaa kiinalais-ravintolaan veljenmaljoja tyhjentämään.

Siellä tulimme kait vielä muitakin maljoja tyhjentäneiksi, koska sieltä palattuamme olimme erittäin hilpeällä mielellä ja etsimme jotakin muuta huvitusta, jota pian löysimmekin.

Vähän matkan päässä ravintolasta makasi nurmikolla, selin toisiansa vastaan, pari oikein pitkäpalmikkoista taivaanvaltakunnan poikaa, nähtävästi hekin veljenmaljojen vaikutuksesta väsyneinä. Heidän puvuistaan huomasimme, etteivät he olleet tavallisia työ-djungeja, ja sentähden minulle pälkähti päähän näyttää tovereilleni kappale "kiinalaista ilveilyä".

Hiljaa hiipien lähestyimme makaavia keltanaamoja, otin varovaisesti molemmat palmikot käteeni ja solmisin nukkuvain päät niin liki toisiansa kuin mahdollista oli, vetäen palmikot oikein lujaan merimies-solmuun. Sitten juoksin taas toverieni luokse, jonka jälkeen rupesimme miehissä viskelemään nukkuvia pienillä kivillä ja soralla, että olisimme saaneet heidät hereille.

Pian he rupesivatkin hiekkasateesta heräämään; mutta kun he yrittivät nousta, niin siinä vasta jupakka syntyi. Kumpainenkin luuli, että naapuri riippui hänen tukassaan. Kun eivät he mitenkään päässeet erilleen, rupesivat he huitomaan toisiaan ympäri korvia, huutaen ja mölisten kuin hurjistuneet pedot. Vihdoin tuli tuohon mellakkaan lisäksi muutamia toisia kiinalaisia tovereita, jotka asian huomattuaan heti kirvoittivat riitatoverit toisistaan.

Tämä hullunkurinen näytelmä rupesi meitä naurattamaan sitä enemmän, kuta hurjemmaksi puskevien palmikkopäitten raivo nousi, ja meitä nauratti niin sydämellisesti, että emme voineet paikoiltamme liikkua. Ihmeellistä vaan oli, ettei kummankaan palmikko tässä hälläkässä lähtenyt juurineen irti.

Kun taistelijat pääsivät irti, olivat he niin raivostuneet, että olivat ryntäämäisillään toistensa kimppuun uudelleen; mutta kun he huomasivat meidät läheisyydessään ihan nauruun pakahtumaisillamme, kääntyi heidän raivonsa meitä kohtaan, sillä nyt he arvasivat, että me olimme syyvät koko kahakkaan.

Ennenkuin kerkesimme oikein tointua hämmästyksestämme, oli koko kiinalaisparvi, joka oli lisääntynyt pariinkymmeneen, tullut meidän kimppuumme, tukkanuotan vetäjät etupäässä. Nyt tuli meille toinen leikki eteen. Onneksi olimme boksaustaidossa perehtyneitä, joten iskimme nyrkeillämme keltanaamoja silmien väliin ja korvan juureen, niin että he sinkoivat kuin kummipallot joka suunnalle; mutta heitä tuli yhä vaan lisää toisten sijaan, niin että näytti siltä, kuin ei vastustajista ikinä loppua tulisi. Lopulta piiritti meitä niin iso räyhäävä lauma, että tuskin voimme piirissämme liikkua. Kiviä rupesi ilmassa singahtelemaan ja puukkoja välähtelemään; monta iskua olimme jo saaneet, mutta eivät vastustajamme kuitenkaan uskaltaneet tunkeutua niin lähelle, että olisivat meihin saakka puukoillaan ulottuneet. Kun näimme, ettemme enään paljain käsin mitään voineet ja vaatteemmekin jo olivat päältäamme ihan repaleiksi revityt, huudahti kolmas toverini, jossa vaasalainen veri rupesi kiehumaan: "aseet esille, pojat, rynnistäkäämme lävitse ja rientäkäämme laivaan, jos tästä hengissä vielä selviämme!"

Samassa toinen toveristani, jättiläisvoimainen, kooltaan kolme kyynärää kolme tuumaa, jouduttuaan vihan vimmaan, joka ei juuri usein tapahtunut, tempasi erästä lauhaa kiinalaista jaloista kiinni ja rupesi hänellä huitomaan toisia nurin kuin kärpäsiä. Me toiset käytimme muita aseita, mitä käsiimme saimme, niin tehokkaasti, että eivät hätyyttäjämme päässeet puukoillansa meitä lähellekään ennen kuin tie oli auki. Päästyämme piiristä ulos, aloimme laputtaa satamaa kohti, minkä koipemme kannattivat. Mutta minä olin niin uupunut, että pari kiinalaispoliisia sai minut kiinni iskemällä nuijallaan minut puoli tainnuksiin, joten toverieni huomaamatta jouduin heidän kynsiinsä ja nyt ruvettiin minua raastamaan arestiin, jossa minulle oli valmiina paljaille jalkapohjille neljäkymmentä raipaniskua. En siis olisi tarvinnut sen koommin päivänvaloa nähdä, sillä siihen aikaan vielä olivat kiinalaiset niin vihamielisiä kristityitä eli euroopalaisia kohtaan, että semmoisesta löylytyksestä ei juuri ollut toivoakaan hengissä pääsevänsä.

Minä seurasin heitä levollisesti ja päättelin itsekseni, että vaikka eivät toveritkaan apuuni joutuisi, ennenkuin arestihuoneen portille pääsen, niin kyllä kahden kiinalaisen käsistä yksinkin selviän, kun vaan saan ensin hetkisen puhaltua.

Kuljimme eteenpäin hiljakseen räyhäävän parven seuraamana; mutta kukaan ei tullut avuksi poliisille

minua vartioimaan, ja kun minä kuljin siivosti, eivät he näyttäneet apua tarvitsevaan. Kun rupesimme lopulta lähestymään päämaaliamme ja väkijoukkokin rupesi vähenemään, näkyivät taluttajani tulevan yhä huolettomammiksi. Silloin riuhtasin itseni irti, tempasin kiväärin poliisin käsistä, heilutin sitä ympäri muutamia kertoja niin voimakkaasti, että taluttajani kirposivat tuonnemmaksi selälleen, töppöset taivasta kohti, ja sitten aloin laukata takaisin henkeni edestä. Pian oli minulla taasen joukko meluavia kiinalaisia kintereilläni; mutta minä olin kumminkin ennättänyt jo niin paljon heidän edellensä, että ensimmäisen seuraajani ja minun välillä oli pian noin kolmekymmentä askelta.

Ohjasin juoksuni satamaa kohti yli kaikenmoisten esteitten. Vainoojani rupesivat yhä enemmän jäämään; mutta kolme eri kertaa olin joutua sivultapäin tulleitten käsiin, he kun huudoista huomasivat, että minut olisi ollut kiinni-otettava.

Onnellisesti heistä kaikista kumminkin selvisin, niin että lopulta pääsin satamalaiturille. Siinä tuli kahdenkymmenen miehen suuruinen merimiesjoukko vastani, aikoen lähteä minua pelastamaan vinosilmien käsistä, maksoi sitten mitä tahansa.

Mutta siinä olinkin jo niin uupunut, että syöksyin kasvoilleni maahan, josta minut sitten kannettiin laivaan. Saatuani hiukan virvokkeita, toinnuin pian jälleen entiselleni.

Riisuessani päältäni takkia, joka oli ollut vallan uusi, paksuinta lajia ja toista kertaa ylläni, huomasin sen olevan niin repaleisena ja täynnä reikiä, ettei siitä olisi saanut monenkaan tuuman kokoista eheätä paikkaa.

Seuraavana päivänä oli laivassa ankara tarkastus, sillä muutamat kahakassa olleet kiinalaiset vakuuttivat hyvin tuntevansa syylliset, joita nyt lain koviin kouriin etsittiin. Mutta kun me olimme jo illalla kertoneet asiamme kelpo kapteenillemme, kätkettiin meidät visusti sekä hankittiin sijaamme miehiä, jotka nimiimme laivakirjan mukaan huudettaessa vastasivat puolestamme, ja siihen se jupakka loppui. Mutta kyllä me siitä lähtien saimme olla varovaiset maissa käydessämme, ettemme tulleet tunnetuiksi ja joutuneet noitten viekkaiden julmurien käsiin.

Eräällä päivällistunnilla satamassa maatessamme kertoi Jimmy Breaker, että hän oli kymmenen vuotta takaperin Kiinassa ollessaan muutaman toverinsa kanssa erästä rikkaan kiinalaisen haudasta saanut niin paljon kultaa, että hän oli sillä elänyt iloisesti neljä vuotta työpäivää tekemättä.

Kiinalaisilla, näette, on semmoinen tapa, että kuta rikkaampi joku on ja kuta parempaa tilaa hän toisessa maailmassa haluaa, sitä enemmän kultaa ja hopeaa pannaan hänen mukaansa hautaan. Köyhillä usein ei ole varaa panna vainajille enempää kuin muutama kupariraha, ja sen arvoisen paikan he siis saavat ylälmoissa itselleen.

Päätimme tuon kertomuksen johdosta ensimmäisen sopivan tilaisuuden tultua kolmisin mennä hautausmaalle katsomaan, olisiko tässä asiassa mitään perää. Ostimme itsellemme kiinalaisten työmiesten puvut, hankimme valetukan palmikoineen, rasvasimme kasvomme keltaisiksi öljyllä, jota siellä päin paljon käytetään, ja lähdimme sitten täydellisinä kiinalaisina matkaamme heti päivällisen jälkeen.

Tultuamme eräälle hyvin kauniille hautausmaalle, johon ainoastaan rikkaita haudattiin, toimitettiin siellä juuri parhaillaan hautausta. Ruumis pantiin kallioon hakattuun hautaan, suuret rahapussit pään alle ja rinnalle sekä ruokia monenmoisia. Kun saattajat sitten olivat monenmoisia hyvästijättö- ynnä muita temppeja toimittaneet, lukittiin hauta ja jätettiin mies sitä vartioitsemaan. Me vetäydyimme takaisin huomiota herättämättä ja päätimme käyttää hyväksemme saamiamme tietoja.

Seuraavana yönä menimme ne kolme suomalaista Jimyn johtamina ottamaan osaamme noista hyödyttömistä, hautaan kätketyistä aarteista. Olimme pukeutuneet jälleen kiinalaisiksi ja varustaneet itsemme tarpeellisilla aseilla. Mutta ennenkuin uskalsimme noita kalman kammioita lähestyä, täytyi meidän ensin rohkaista itseämme muutamilla whiskyryppyillä, joista johtajamme, englantilainen Jimmy, tuli liiankin rohkeaksi.

Noin puoliyön aikana pääsimme vahdin luo kenenkään huomaamatta. Herätettyämme hänet, uhkasimme häntä revolvereilla, selittäen merkeillämme, että jos hän avaisi haudan, saisi hän elää, muutoin olisi hän kuoleman oma.

Kiinalainen lankesi polvilleen pelosta ja puhua soperteli jotain, mutta emmehän me sitä ymmärtäneet. Lopulta täytyi hänen avata hauta, jonne Jimmy heti toisen toverin seuraamana astui, ja pian he palasivat takaisin, kultapussit kummallakin kädessä.

Mutta juuri kun pääsimme kiviaidan luo, jonka ylitse olimme matkan lyhemmyyden vuoksi oikaisseet, rupesi meitä kohden tulta tuiskumaan useista pyssyistä. Meitä tämä rupesi niin kammottamaan ja pelottamaan, että tarkemmin ottamatta selvää ampujista tahi heidän luvustaan, säikähtyneinä

lähdimme pakenemaan minkä kerkisimme, pudottaen saaliimme sinne heidän hyödykseen. Tieto siitä, että olimme häirinneet vainajien rauhaa, vaikutti kait sen, että luulimme tässä ylönluonnollisten olentojen rangaistuksen alaisiksi joutuneemme.

Ainoastaan pienen pussin oli Jimmy sattunut haudassa pistämään taskuunsa, ja sen olimme saaneet onneksemme tällä omituisella retkellä. Siitä tuli noin 20 shillinkiä eli 35 Suomen markkaa mieheen, kun sen sisällys tasan jaettiin retkellä olleiden kesken. Huonosti olivat siis unelmamme toteutuneet, mutta emme enää koittaneet toista kertaa tunkeutua kuolleiden kaupunkiin rikkauksia anastamaan.

Kolme viikkoa vielä viivyttyämme lähdimme Brasiliaan, tuntematta pienintäkään kaipausta jättäisämme tämän taivaanvaltakunnan epämiellyttävine kansoineen; ja mitä erittäin minuun tulee, muistelen aina kammolla koko eloani siellä.

Oltuamme 169 vuorokautta matkalla tulimme Brasiliaan, Bahian satamakaupunkiin, josta en voi sanoa juuri mitään, sillä siellä ollessamme raivosi kaupungissa keltakuume, jonka tähden emme saaneet lupaa mennä maihin. Ainoastaan yhden kerran pääsimme me kolme suomalaista ja irlantilainen Pady kapteenia soutamaan, ja näitä muutamia tunteja, jotka hän asioillaan viipyi, käytimme hyväksemme niin paljon kuin voimme.

Spanian kieli on siellä pääkielenä, ja orjuus oli vielä silloin yleinen, jonka merkinä oli melkein jokaisen neekerin tai -miehen kaulassa rautainen tai kuparinen tahi hopeinen rengas, joka oli juotettu kiinni ja johon oli merkittynä orjan omistajan nimi.

Käydessämme muutamassa ravintolassa merimiehen tavalla vähän lystäilemässä, näimme siellä muitten kaunottarien joukossa erään ihmeen ihanan mulattitytön, johon jokainen niin mielistyi, että hänen tähtensä tuli meidän keskemme kova riita. Kun eivät toverini osanneet lainkaan hänen kanssaan jutella, ja minä vaan yksinäni hänelle joitakuita sanoja sopertelin, kävivät suomalaiset toverini niin rajuiksi, että me, luultavasti myös viinin vaikutuksesta, rupesimme käsikähmään, jota jatkettiin vielä laivassakin, mutta jonka jälkeen taas oltiin paraita ystäviä niinkuin ennenkin.

Sitten oli matkamme New Orleansiin, jonne tulimme 35 vuorokautta kestäneen purjehduksen jälkeen. Siellä vietimme monta iloista hetkeä.

Siellä tapasin erään Brännlund nimisen entisen vaasalaisen maalarinsällin, joka oli päässyt pumpulinlastajain päälliköksi ja sai palkkaa 5 dollaria (25 Smk.) päivältään. Hänestä oli tullut erittäin hieno herrasmies, vaikka hän oli kotopuolellaan ollut kunnoton mies.

Siellä tapasin myös Savannassa saamiani tuttaviani, ensinnäkin Chaleyn, joka eräänä iltana sirkuksessa, kesken temppujaan, hypähti minun viereeni istumaan ja puristi kättäni, niinkuin ainakin vanhan hyvän tuttavani, Hän kuiskasi minulle korvaan, että tulisin hänen loosiinsa, jossa saataisiin puhella yhtä ja toista.

Häneltä sain sitten kuulla, että meidän Savannan aikainen juuttaammekin oli samassa kaupungissa, ja kertoi hän parin toverinsa kanssa häntä jo kelpo lailla pehmittäneensä siitä, että hän meitä oli Savannassa niin tunnettomasti petkuttanut.

Omasta itsestään hän kertoi, että hän kanavaan hypättyänsä oli sukeltanut ensin useita syliä ja sillä aikaa, kun hänen vartijansa olivat häntä etsineet toiselta suunnalta, oli hän kiivennyt pienen uimahuoneen takaa maalle ja juossut piiloon, jossa hän oli sitten ollut, kunnes näki etsijäin menevän pois. Pimeään tultua oli hän hiipinyt laivarantaan ja kätkeytynyt muutamaan kuunariin, joka oli sinä samana yönä lähtenyt New Orleansiin. Vasta laivan ulapalle tultua oli hän ilmaantunut kokille, jonka kanssa hän sattui olemaan hyvä ystävä. Tältä hän sitten sai ruokaa ja makuupaikan hänen hytissään, kunnes tulivat New Orleansiin, jonne päästyänsä hän oli ruvennut klovniksi sikäläiseen sirkukseen, koska siellä sattui olemaan semmoinen paikka avoinna edellisen kuoleman tähden. Tätä tointa kertoi hän jo ennen harjoittaneensa kahdeksan vuotta ja paljon siitä pitävänsä, vaikka välin teki mieli raitista meri-ilmaa nauttimaan.

Siitä illasta lähtien olin joka iltana sirkus Mexicossa vapaana katsojana; välin olin myös mukana milloin missäkin roolissa, ja niillä ajoilla pääsin erään sievän näyttelijättären tuttavuuteen, niin että oikein kaiholla hänestä sitten erosin laivamme lähtiessä, eikä paljoa puuttunut etten yhtynyt minäkin sirkukseen tämän tähtöseni vuoksi.

Muutamana pyhänä satuin Chaleyn kanssa menemään muutamaan kylpypaikkaan, ja siellä tapasin Savannalaisen juutaksemme. Teeskentelin hänelle ystävyttä, kerroin seikkailuistani ja kysyin, mitä Savannassa puuhattiin, kun minä niin tietämättömiin katosin.

Hän kertoi, että minua oli etsitty Brunswickista sekä maanteitse että meritse, samoin Charlestownista ynnä muualta. 25 dollaria merimiesmajan isäntä oli luvannut palkkiota sille, joka minut kiinni saisi.

Charlestownin ja Brunswickin kaikille merimiesmajain isännille ynnä laivakonttooreihin oli minusta annettu tieto ja ilmoitettu varmat tuntomerkit, että niinpian kuin minne tahansa ilmaantuisin minut kiinni siepattaisiin. Verikoirien kanssa olivat ensin jonkun matkaa olleet minun jäljilläni Brunswickiin menevällä tiellä, mutta sitten olivat jäljet kadonneet. Kovin ihmetteli juutas, kuinka olin pakoon päässyt.

Kun olin saanut kuulla kaikki mitä halusin, vielä senkin, että saman merimiesmajan isäntä ynnä hänen runnarinsa olivat ammutut, kun väkipakolla aikoivat riistää miehiä eräästä amerikalaisesta laivasta, sanoin lyhyesti hänelle, että jos ei Chaley jo olisi hänelle konnanpalkkaa maksanut, niin olisi hän sen siinä saanut; ainoastaan maksetun pääoman koroiksi annoin hänelle muutamia töyttäyksiä lähteissäni, niin että hän jäi pitkälleen kierittelemään.

Paria päivää myöhemmin jouduin sattumalta menemään muutamaan norjalaiseen laivaan erästä tuttavaani etsimään. Mutta hänen sijastaan tapasin siellä ne kaksi ruotsalaista matruusia, jotka olivat Savannassa olleet samassa merimiesmajassa kuin minäkin ja joitten kuukausipalkat minä olin sen isännältä pelastanut. He olivat kovin iloissaan, kun minut tapasivat, ja erittäin utelijaat tietämään, kuinka olin lopulta vankeudestani selvinnyt.

Kerrottuani heille kaikki retkeni siitä päivästä lähtein, eivät he voineet olla ihmettelemättä, miten olin kaikista noista kolttosista hengissä ja eheällä nahalla voinut selvitä. Kun sitten tarjosin heille heidän pelastettuja rahojansa takaisin, arvelivat he, että kyllä minä ne olin itse hyvin ansainnut, eivätkä millään tahtoneet vastaanottaa. Mutta kun minä itsepäisesti niitä tyrkytin ja vakuutin, että minä ne kumminkin olisin joskus merimiesmajan isännälle takaisin lähettänyt, jos en olisi tavannut heitä, joilta ne suorastaan ryöstetyt olivat, suostuivat he hetken keskusteltuaan kumpikin ottamaan puolet, mutta loput tahtoivat he lahjoittaa minulle vaivoistani.

Kun he sitä niin kovin vaativat, otin minä rahat, ja viettääksemme oikein iloisesti tämän odottamattoman kohtauksemme muistoa, menimme kolmisin maihin ja pidimme niin suurenmoiset kekkerit, ettei paremmista apua. Minä olin kunniavieraana pidoissa enkä saanut centiäkään maksaa.

Me otimme lastit puuvilloja viedäksemme Skotlantiin Glasgowiin. Sen tähden oli niitä rantalaiturilla useita pakkoja, joita emme vielä olleet kerinneet laivaan saada. Sitä varten oli siinä aina öisin vartijana yksi matruuseista, joka sitten sai päivät levätä.

Muutamia päiviä ennen kuin saimme laivamme lastiin, pyysi vartijamatruusi minun pitämään vartijatointa kello 12:teen yöllä, että hän saisi mennä jonkun toverinsa kutsuihin, ja lupasi hän minulle siitä ajasta palkkiota 1 dollarin.

Minä en oikein mielelläni tahtonut siihen toimeen ryhtyä, sillä häneltä olivat neekerivarkaats jo usein yrittäneet niitä viedä, jonka tähden hän oli niiden tähden ollut pahassa pulassa. Mutta täytyihän kuitenkin toverini pyyntöön suostua.

Yö oli pilkkosen pimeä, niin että tuskin valkoiset puuvillapakat laiturilla erotti. Lisäksi alkoi oikein rankka sade, niin etten olisi luullut kenenkään viitsivän koiraansakaan ulos lähettää. Kaduin katkerasti, sateessa pitkin laivankantta kävellen, että olin tuohon toimeen lainkaan ryhtynyt, sillä enhän nyt voinut nähdä ja kuulla, vaikka puolet paaleista vietäisiin. Läpimärkänä menin laivan kyökkiin lämmitystä särpimään; mutta siellä juuri kahvia juodessani kuulin ulkoa outoa ääntä, ikäänkuin olisi pumpulipakka veneesen pudotettu. Heti hyökkäsin laiturille, vanha tuttu revolverini kädessäni.

Ja totta tosiaankin, jo pudottivat mustat varkaats toisen pakan laiturilta veneesen. Kolme olentoa hyppäsi jäljessä veneesen, ja sitten lähdettiin soutamaan.

Nyt ei tässä pelko auta, arvelin itsekseni ja astuin lähelle laiturin reunaa, asetuin pystyssä olevan pakan taakse seisomaan ja huudahdin: "Seis taikka ammun!" Mutta he alkoivat sitä rajummin soutaa, joten minun ei auttanut muu kuin pimeän päin tähdätä ja ampua perätysten kaksi laukausta. Kolmatta en kerinnyt vielä lähettää, sillä samassa tuli minua kohti kaksi laukausta perättäin; toinen luoti kuului singahtavan pumpulipakan rautaiseen vyöhön, mutta toinen meni hattuni laen lävitse, minua itseäni vahingoittamatta. Siitä huolimatta laukasini jälleen kolme laukausta, piiloittaen tällä kerralla itseni paremmin pumpulipakan taakse. Nyt tuli vaan yksi laukaus vastaukseksi, ja se lensi liian ylös. Mutta kun minä vielä viimeisen laukauksen ammuin, niin ei enään kuulunut hiiskaustakaan varkaitten veneestä. Kiireesti pistin uudet patruunat revolveriini ja arvelin lähteä apua hakemaan. Mutta samassa tuli laivoista muita vartijoita lyhtyinsä, ja pauketta kuultuaan tuli siihen vielä lisäksi pari poliisiakin, jotka rupesivat tiedustelemaan, mitä ampumarjoituksia niin sydänyöllä pidettiin.

Kerrottuani asian, lähdimme rantaan katsomaan, ja pian huomattiinkin veneen kelluvan vähän matkan päässä vedessä, airot ulkona, mutta niitä ei kukaan käyttänyt.

Soudettuamme veneen luoksi, näimme siellä kolme puuvillapakkaa ja kaksi kuolemaisillaan olevaa neekeriä; kolmas oli syössyt mereen ja paennut, huomattuaan ettei tässä muu auttanut. Toinen

haavoitetuista kuoli pian sen jälkeen, mutta toinen näytti rupeavan toipumaan, sillä kuula oli häntä koskenut ainoastaan olkapäähän.

Pumpulit olivat pelastetut, mutta minun sadehattuni ei enää vettä pitänyt, jonka tähden kapteeni seuraavana päivänä antoi minulle 5 dollaria uuden ostamista varten.

Ennenkuin kerkisimme New Orleansista lähtemään, vei Ahtola saaliikseen meiltä laivan puusepän, tanskalaisen K. Knudsenin. Hän oli päivällisen jälkeen mennyt telineille laivan takimmaista lastausporttia tukkimaan ja tiivistämään, ja siinä toimessaan hän oli tuntemattomalla tavalla joutunut mereen; työkalut ja hattu vaan löydettiin, itse miestä ei mistään. Vainaja oli kaikin tavoin kelpo mies. Rauha vainajaa sielulle!

Seitsemän viikkoa New Orleansissa tepasteltuamme pääsimme viimeinkin lähtemään täydellä puuvillalastilla. Glasgowiin tulimme onnellisesti 90 vuorokautta kestäneen purjehduksen jälkeen. Siellä miehistö sai palkkansa ja me hajaannuimme kukin eri suunnillemme, niinkuin akanat tuuleen, oltuamme yhdessä kahdeksantoista kuukautta.

Minä jäin Glasgowiin ja jouduin sitten niihin kohtaloihin, jotka jo tätä ennen olen kertonut kirjassani, "Merimiehen matkamuistelmia ynnä haaksirikko," ja joita ei minun tässä siis sovi uudelleen kertoella.

Lausun siis hyväntahtoiselle lukijakunnalleni, joka on jaksanut minua seurata näillä monivaiheisilla retkilläni maalla ja merellä, sydämmellisimmät jäähyväiset siksi, kunnes ehkä vielä tavataan minun uudella alallani, nimittäin rautatiellä ja "Konduktöörin havainnoissa."

End of Project Gutenberg's Merimiehen matkamuistelmia II, by Aukusti Högman

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MERIMIEHEN MATKAMUISTEMIA 2 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way

with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties

under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.